



**ÖĞRETMENLERİN SPORTİF TUTUM
VE FARKINDALIK DÜZEYLERİ İLE
MESLEKİ DOYUM DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Mahmut ALTUNOK

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı

2022

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
KİŞİ SPORLARI VE SPOR BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN SPORTİF TUTUM VE FARKINDALIK DÜZEYLERİ İLE
MESLEKİ DOYUM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**
(Examining of the Relationship between Teachers' Sporting Attitudes and Awareness Levels
and Professional Satisfaction Levels)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mahmut ALTUNOK

Danışman: Doç. Dr. Elif AKKUŞ

Erzurum
Aralık, 2022

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Mahmut ALTUNOK tarafından hazırlanan “Öğretmenlerin Sportif Tutum ve Farkındalık Düzeyleri ile Mesleki Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışması 14 / 12 / 2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dalında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Danışman: Doç. Dr. Elif AKKUŞ

Atatürk Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Deniz BEDİR

Erzurum Teknik Üniversitesi

Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Fatih KIYICI

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Öğretmenlerin Sportif Tutum ve Farkındalık Düzeyleri ile Mesleki Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

14 / 12/ 2022

Aslı ıslak imzalıdır

Mahmut ALTUNOK

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, değerli bilgi ve katkıları ile yöneten, çalışmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, her daim destekçim olan ve her zaman örnek aldığım çok kıymetli hocam, Sayın Doç. Dr. Elif AKKUŞ'a en derin saygı ve şükranlarımı sunarım.

Çalışmalarım sırasında ilgi ve desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU'na, Dr. Öğr. Üyesi Deniz BEDİR'e ve bu zorlu süreç boyunca beni büyük bir sabırla destekleyen kıymetli eşim ve aileme teşekkür ederim.

Mahmut ALTUNOK

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMENLERİN SPORTİF TUTUM VE FARKINDALIK DÜZEYLERİ İLE MESLEKİ DOYUM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Mahmut ALTUNOK

Aralık 2022, 116 Sayfa

Amaç: Bu çalışmada, Erzurum ilinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sportif tutum ve farkındalık düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Araştırmaya, Erzurum ilinde bulunan 52 ortaöğretim kurumunda görev yapan 329 kadın ve 278 erkek toplam 607 öğretmen katılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden *İlişkisel Tarama Modeli* kullanılarak *Spora Yönelik Tutum*, *Sporda Farkındalık* ve *Mesleki Doyum Ölçekleri* uygulanmıştır. Normal dağılım gösteren verilerin analizinde parametrik testlerden *Bağımsız Örneklem T-Testi* ve *Tek Yönlü Varyans Analizi* yapılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla “Pearson Korelasyon” analizleri yapılarak $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre spora yönelik tutum düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasında ve sporda farkındalık düzeyleri ile spora yönelik tutum düzeyleri arasında pozitif yönde ilişki olduğu görülmüştür. Sporda farkındalık düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin artmasıyla mesleki doyum düzeylerinin arttığı ve sporda farkındalık düzeylerinin artmasına bağlı olarak da spora yönelik tutum düzeylerinin arttığı görülmüştür.

Sonuç: Bulgulardan hareketle; öğretmenlerin sporda farkındalıklarının spora yönelik tutumları üzerinde, spora yönelik tutumlarının ise mesleki doyumları üzerinde olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin sportif tutum ve farkındalık düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasında ilişkinin olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doyum , Farkındalık, Korelasyon, Meslek, Tutum

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EXAMINING OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' SPORTING ATTITUDES AND AWARENESS LEVELS AND PROFESSIONAL SATISFACTION LEVELS

Mahmut ALTUNOK

December 2022, 116 Pages

Objective: This study aimed to examine the relationship between sportive attitudes and awareness levels and the professional satisfaction levels of teachers working in secondary education institutions in Erzurum province.

Method: A total of 607 teachers (329 female and 278 male) working in 52 secondary education institutions in Erzurum province participated in the study. Attitudes Towards Sports, Sports Awareness, and Job Satisfaction Scales were applied in the study using the relational screening model, one of the quantitative research methods. Independent Sample T-Test and One-Way Analysis of Variance were used to analyze the normally distributed data. In order to determine the relationship between the scales, "Pearson Correlation" analysis was performed and evaluated at $p < 0.05$ significance level.

Results: According to the results obtained from the research, it was seen that there was a positive relationship between the levels of attitude towards sports and job satisfaction levels and between the levels of sports awareness and attitudes towards sports. There was no significant relationship between sports awareness levels and job satisfaction levels. It was seen that as the attitude levels of the teachers towards sports increased, their job satisfaction levels increased. As the awareness of sports increased, their attitude levels towards sports also increased.

Conclusion: Based on these results, teachers' sports awareness positively affects their attitudes toward sports, and their attitudes toward sports positively affect their job satisfaction. In addition, it is seen that there is a relationship between teachers' sports attitudes and awareness levels and their job satisfaction levels.

Keywords: Satisfaction, Awareness, Correlation, Occupation, Attitude,

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	xii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	2
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Varsayımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	6
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
Sporun Tanımı.....	6
Sporun Faydaları	7
Sporun fizyolojik yönden faydaları.....	7
Sporun sosyal yönden faydaları.	8
Sporun psikolojik yönden faydaları.	9
Sporun sağlık yönünden faydaları.....	9
Tutum	10
Tutumu oluşturan öğeler.	11
Sportif Tutum.....	13
Farkındalık	15
Farkındalık türleri.....	17
Spor Farkındalığı.....	18
Farkındalık ve Tutum-Davranış İlişkisi	21
Mesleki Doyum.....	22

Mesleki doyumu etkileyen faktörler.....	26
Öğretmenlik.....	32
Öğretmen Spor İlişkisi	34
Öğretmen Psikolojisi.....	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	38
Yöntem	38
Araştırma Modeli	38
Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu	38
Veri Toplama Teknikleri/Araçları.....	40
Çalışmanın Güvenirliliği ve Geçerliliği	41
Spora yönelik tutum ölçeği.....	41
Spor farkındalığı ölçeği.	41
Mesleki doyum ölçeği.	42
Süreç/Uygulama.....	43
Verilerin Analizi.....	43
Geçerlik ve Güvenirlik.....	46
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	48
Bulgular	48
BEŞİNCİ BÖLÜM	67
Tartışma ve Sonuç	67
Sonuç.....	81
Öneriler	82
KAYNAKÇA	83
EKLER	94
EK-1. Spora Yönelik Tutum Ölçeği.....	94
EK-2. Spor Farkındalığı Ölçeği	96
EK-3. Mesleki Doyum Ölçeği.....	98
EK-4. Etik Kurul Kararı.....	100
EK-5. Bilgilendirilmiş Onam Formu	101
ÖZGEÇMİŞ.....	102

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.	<i>Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı (N=607)</i>	39
Tablo 2.	<i>Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı..</i>	44
Tablo 3.	<i>Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı</i>	45
Tablo 4.	<i>Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı.....</i>	45
Tablo 5.	<i>Spora Yönelik Tutum, Sporda Farkındalık ve Mesleki Doyum ölçeği Güvenirlilik Cronbach's Alpha değerleri</i>	47
Tablo 6.	<i>Cinsiyete Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları).....</i>	48
Tablo 7.	<i>Cinsiyete Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları).....</i>	48
Tablo 8.	<i>Cinsiyete Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları).....</i>	49
Tablo 9.	<i>Yaşlarına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	49
Tablo 10.	<i>Yaşlarına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	50
Tablo 11.	<i>Yaşlarına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	50
Tablo 12.	<i>Medeni Durumlarına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	51
Tablo 13.	<i>Medeni Durumlarına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	51
Tablo 14.	<i>Medeni Durumlarına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları).....</i>	51
Tablo 15.	<i>Öğrenim Düzeylerine Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	52
Tablo 16.	<i>Öğrenim Düzeylerine Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	52
Tablo 17.	<i>Öğrenim Düzeylerine Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	53

Tablo 18. <i>Mesleki Branş Dağılımına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	53
Tablo 19. <i>Mesleki Branş Dağılımına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	55
Tablo 20. <i>Mesleki Branş Dağılımına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	57
Tablo 21. <i>Meslekteki Görev Süresine Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	58
Tablo 22. <i>Meslekteki Görev Süresine Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	58
Tablo 23. <i>Meslekteki Görev Süresine Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	59
Tablo 24. <i>Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	59
Tablo 25. <i>Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	60
Tablo 26. <i>Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	61
Tablo 27. <i>Sportif Aktivite Yapma İmkânına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	61
Tablo 28. <i>Sportif Aktivite Yapma İmkânına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	62
Tablo 29. <i>Sportif Aktivite Yapma İmkânına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	62
Tablo 30. <i>Sportif Aktivite Yapma Durumuna Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	63
Tablo 31. <i>Sportif Aktivite Yapma Durumuna Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	63
Tablo 32. <i>Sportif Aktivite Yapma Durumuna Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)</i>	64
Tablo 33. <i>Yapmakta Oldukları Sportif Aktivite Türüne Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i>	64
Tablo 34. <i>Yapmakta Oldukları Sportif Aktivite Türüne Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları</i> ...	64

Tablo 35. <i>Yapmakta Oldukları Sportif Aktivite Türüne Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları.....</i>	<i>65</i>
Tablo 36. <i>Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları, Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları ve Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analiz Sonuçları</i>	<i>65</i>



ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. <i>Frekans Dağılımı Grafiği</i>	44
Şekil 2. <i>Frekans Dağılımı Grafiği</i>	45
Şekil 3. <i>Frekans Dağılımı Grafiği</i>	46



KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
AGFI	: Adjusted Goodness of Fit Index (Düzeltilmiş Uyum İyiği İndeksi)
CFI	: Comparative Fit Index (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi)
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
GFI	: Goodness of Fit Index (Uyum İyiği İndeksi)
IFI	: Incremental Fit Index (Artımlı Uyum İndeksi)
KMO	: Kaiser-Moyer-Olkin Testi (Faktör Analizi Ölçüm Testi)
NATO	: North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
NNFI	: Non-Normed Fit Index (Normlandırılmamış Uyum İndeksi)
RMSEA	: Root Mean Square Error of Approximation (Yaklaşımın Kare Ortalama Hatası Kökü)
SRMR	: Standardized Root Mean Square Residual (Standardize Kök Ortalama Kare Kalıntı)
χ^2	: Ki Kare
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
F	: Tek yönlü ANOVA kritik değeri
p	: Anlamlılık Düzeyi
s	: Standart Sapma
r	: Korelasyon
t	: Bağımsız gruplar arası t-testi kritik değeri
$\bar{x}$	: Aritmetik ortalama

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Ülkemizde ve dünyada fiziksel, duyuşsal, sosyal, kültürel yönden daha bilinçli ve sağlıklı bir toplumun yetiştirilmesinde spor önemli bir unsurdur (Alparslan, Kılıçgil, & Başpınar 2003; Uyar & Sunay, 2020). Bireylerin iş yoğunluğu, bulunulan ortamdaki sportif alan yetersizliği (Demir, 2020) ve gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği hareketsiz yaşam gibi birçok etmen onların fiziksel aktivitelerini kısıtlamakta ve yetersiz spor yapmalarına neden olabilmektedir (French vd., 2007). Bununla birlikte düşük düzeyde fiziksel aktivite veya bireylerin spor yapamamalarından kaynaklı gelişen süreçler onların psikolojik ve fiziksel yönden problem yaşayabilmelerine zemin hazırlayabilmektedir. Uyar ve Sunay (2020) bu olumsuz durumların engellenmesi noktasında daha ekonomik ve devam ettirilebilir bir yöntem olarak sporun önemini vurgulanmaktadır. Sporun faydalarının bilinmesi ve bu konuda bilinçli bir toplumun yetiştirilebilmesinde bireylerde spor farkındalığının oluşması elzemdir. Spor farkındalığı, sporun birey ve toplum için yararının öğrenilmesi, diğer kategoriler ile ilişkilendirilmesi, çevresinin şekillendirilmesi ve hayata geçirilme biçimidir. Uyar ve Sunay (2019) spor yoluyla farkındalığı “toplum tarafından yeterince bilinmediği ya da ihmal edildiği düşünülen ancak sosyal yaşamda üzerinde önemle durulması gereken konulara spor vasıtasıyla dikkat çekmek, bu konular hakkında toplumu bilgilendirmek ve bu konulara olan ilgiyi canlı tutarak, toplumda kalıcı tutumlar geliştirmek üzere kişi ya da kurumların ortak çabalarıyla yürütülen sosyal bilinç hareketleri” (s.48) şeklinde tanımlamaktadır. Spor farkındalığı gelişen bireyin spor etkinliklerine katılımında artış görülebilmektedir. Spor farkındalığı yüksek olan bireyin tutum, davranış ve duygusal tepkilerinde olumlu yönde bir gelişim görülebilir. Dolayısıyla spor farkındalığı ve tutumu arasında güçlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Sarıca (2019) spora karşı tutumun bireylere sosyal, psikolojik ve fiziksel yönden fayda sağlayacağı için ülkemizde sportif tutum bilincinin aşılması gerektiğini belirtmektedir. Bu bilincin aşılmasının altında, bireylerin sportif aktivitelere yönelimleri ve spor hakkında doğru bilgilerin edinilmesi yatmaktadır. Bu bilgilere ulaşım ve spor aktivitelerine katılım noktasında bireyin yapmış olduğu iş ve mesleğin önemi büyüktür.

Ülkemizde çok çeşitli iş faaliyetleri ve bu faaliyetlere katılan farklı meslek grupları bulunmaktadır. Her mesleğin kendine özgü farklı çalışma süreleri olmakla birlikte, gerektirdiği mesleki beceriler ve yapılan iş karşılığında elde edilen maddi kazançlarda da farklılık

bulunmaktadır. Bireyin yaşamında daha disiplinli ve sabırlı olması; topluma karşı daha duyarlı, saygılı ve sosyal çevrelerinde daha özgüvenli olması ayrıca mesleki doyuma ulaşabilmesinde sportif tutum ve farkındalığın önemli yadsınamaz. Bütün bunlar göz önüne alındığında bireylerin sosyal yaşantı ve sosyal ilişkilerine, kişisel bakımlarına, sağlıklarına, daha fazla önem göstermeleri; doğru meslek seçimi yapmaları ve spora karşı ilgi ve bilgi düzeylerini artırıp boş zamanlarını fiziksel aktivite ve spor ile değerlendirmeleri yaşam doyumlarını artırabilmelerinde büyük öneme haizdir.

Hayatımızda sporun ve fiziksel aktivitenin ne kadar önemli (Dalkiliç, 2011) olduğu göz önüne alınırsa; bilinçli ve duyarlı bireylerin yetiştirilmesinde etkin rol oynayan öğretmenlerimizin spora yönelik tutum ve farkındalık düzeylerindeki artış, mesleklerinde daha istekli ve enerjik olmalarına katkı sağlayacak ve bu da ülkenin refah seviyesinde yükselişi beraberinde getirecektir. Bu bağlamda, öğretmenlerin mesleki doyumlarının sportif tutum ve farkındalık düzeyleri ile ilişkisinin anlaşılması amaç edinilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; Erzurum ilinde bulunan ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin spora yönelik tutumları ve sporda farkındalık düzeylerinin mesleki doyum düzeyleri ile olan ilişkisi (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev icra ettiği okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Sporun toplumun her kesimi için önem arz ettiği yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur. Spor, bireylerin fizyolojik, psikolojik ve ruhsal olarak iyi olmasını sağlarken sağlıklı bireylerin yetişmesinde etkili olan ana faktörlerden de biridir (Orkunoğlu,1985; Aracı,1999). Mesleki doyum; iş etkinliği ve üretkenliğini artırma gibi örgütsel faydalarının yanı sıra başarı, memnuniyet ve mutluluğu artırması gibi bireysel faydaları da olan önemli bir konu alanıdır. Çeşitli işlerde çalışan kişilerin iş doyumları üzerine çalışmalar (Akpınar, 2010; Erol, 2018; Subulan, 2015; Yurcu, 2015) yapılmış ve bu çalışmalarda sporun bireylerin iş doyumlarının artmasına yardımcı olduğu görülmüştür. En başta öğrencilere olmak üzere, öğretmenler toplumda rol model olarak görülmektedir. Bu yüzden davranışları gözlemlenerek örnek alınmakta ve öğretmenler toplum içinde önemli figürler haline gelmektedir (Çelikten, 2005). Bu nedenle öğretmenlerin spora yönelik bakış açıları ve spor etkinliklerine katılım konusundaki yönelimlerinin belirlenmesi gelecek nesillere yol gösterici olacaktır. Bu temel amaç doğrultusunda yapılan çalışmada; öğretmenlerin spora yönelik tutumları ve sporda

farkındalık düzeylerinin mesleki doyum düzeyleri ile ilişkisi (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev icra ettiği okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) incelenerek gerekli görülen hususlarda geri bildirim sağlanmaktadır. Yaşadığımız toplum bireylerinin iş hayatındaki performansı, onları psikolojik ve ruhsal olarak doğrudan etkileyebilmektedir. Bir iş ortamındaki motivasyon seviyesi hem bireyleri hem de etkileşim içinde oldukları tüm paydaşları doğrudan etkilemektedir (Korkmaz & Tuna, 2020; Sarıca, 2019; Uyar, 2019). Bu bağlamda öğretmenlerin spora yönelik tutumları, sporda farkındalık düzeyleri ve mesleki doyum düzeylerinin incelenmesi onlar hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayabilir.

Bu araştırmada; öğretmenlerin spora yönelik tutumları, sporda farkındalık düzeyleri ve mesleki doyum düzeyleri konularında yapılacak çalışmalara yol göstermek; Türk Eğitim Sistemi'nin temel taşlarından biri olan öğretmenlerin, eğitim faaliyetlerinde daha etkili ve verimli çalışabilmeleri açısından sporun yeri ve önemini belirleyebilmek hedeflenmektedir.

Literatür taraması sonucunda konu başlıklarının ayrı ayrı ele alındığı çalışmaların olduğu ancak üç farklı konunun bir araya getirilerek ilişkilerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamış olması bu çalışmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu minvalde böyle bir çalışmanın literatüre eklenerek araştırmacıların faydasına sunulması bilimsel önem arz etmektedir.

Problem Cümlesi: Öğretmenlerin spora yönelik tutumları, sporda farkındalık düzeyleri ve mesleki doyum düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Alt Problem Cümlesi

1. Öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeyleri çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) farklılık göstermekte midir?

2. Öğretmenlerin sporda farkındalık düzeyleri çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) farklılık göstermekte midir?

3. Öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) farklılık göstermekte midir?

4. Öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeyleri, sporda farkındalık düzeyleri ve mesleki doyum düzeyleri arasında farklılık var mıdır?

Hipotezler

1. Öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinde çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) farklılık vardır.

2. Öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinde çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) farklılık vardır.

3. Öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinde çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) farklılık vardır.

4. Öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeyleri, sporda farkındalık düzeyleri ve mesleki doyum düzeyleri arasında farklılık vardır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu çalışma, Erzurum ilinde bulunan ortaöğretim kurumlarında 329'si kadın ve 278'i erkek olmak üzere toplam 607 katılımcı ile sınırlı tutulmuştur.

2. Bu araştırmanın sonuçları, anket uygulamasına katılan öğretmenlerin seçkisiz atama yoluyla belirlenmesi ile sınırlı tutulmuştur.

3. Çalışma öğretmenlerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Varsayımlar

1. Evrenin temsil edilmesinde tercih edilen örneklem grubunun yeterli olduğu, bu çalışmaya katılım sağlayan öğretmenlerin “Spora Yönelik Tutum, Sporda Farkındalık ve

Mesleki Doyum” ölçeklerini kendi isteği ile, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın içtenlikle ve doğru bir şekilde işaretledikleri varsayılmıştır.

2. Bu araştırmada uygulanan yöntemin çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

3. Çalışmada kullanılan ölçeklerin bu çalışmaya uygun olduğu varsayılmıştır.

4. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalışmanın önemini ve ciddiyetini anlayacak şekilde davrandıkları varsayılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin araştırmada yapılan açıklamalara uygun cevaplar verdikleri varsayılmıştır.



İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Sporun Tanımı

Spor: toplumdaki bireylerin takım halinde veya bireysel olarak belirli kurallar doğrultusunda yaptığı, eğlence ve rekabet içeren planlı, programlı fiziksel veya zihinsel aktivitelerdir (Heper, 2012). Sporun toplumda büyük bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Spor; insanların çoğunlukla eğlence amaçlı bir araya gelip aynı atmosferi paylaşımlarını ve birbirleri ile iletişim kurmalarını sağlarken bazı durumlarda da rekabet ortamı oluşturmaktadır. Spor; bireylerin fiziksel, sosyal ve zihinsel olarak gelişimlerine katkıda bulunan en önemli etkenlerden biridir (Alparslan, Kılıçgil, & Başpınar, 2003). Sporu yalnızca kişinin fiziksel ve motorik becerilerini geliştirmenin bir yolu olarak değil, aynı zamanda bir oyun olarak ele aldığımızda, rekreasyon ve boş zaman aktivitesi olarak sosyal ilişkiler için de fayda sağlayacağı düşünülebilir. Aynı zamanda sporun çevreye uyum sağlamada etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle eğitim hayatına yeni başlayan üniversite öğrencileri için spor farklı bir ortama giriş biletidir. Bu ortam içerisinde yeni bir çevre ve yeni arkadaşlıklar edinilebilir (Yanık, 2018). Yine spor, bireylerin toplum içerisinde birbirleri ile ikili ilişki kurabilmesi ve geliştirebilmesi yanında beraber yarışabilme, birlikte oyunlar oynama, eğlencelere katılma gibi birçok aktivitenin organize edilip hayata geçirilmesinde etkisi olan sosyal bir unsurdur (Erkal, 1982). Demirci'ye (2006) göre spor: belli başlı kuralları olan, bu kurallar doğrultusunda yönetilmesi sağlanan, belirlenen kurallara uyulmadığı takdirde anlamını kaybeden, bireysel veya takımsal olarak kazanma hedef edinilerek yapılan etkinlikler bütünüdür.

Yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere sporun bireylerin fiziksel ve mental gelişiminde büyük öneme sahip olmasının yanı sıra; insanların bir araya gelerek aktivitelere katılmaları, eğlenmeleri, yarışmalarını sağlamak branşlaşmaya ön ayak olmakla birlikte farklı dallar arasında ilgi artmasına da sebep olmaktadır. Spora olan bu ilgi düzeyleri insanların farklı alanlarda gelişim göstermelerine sebep olabilir. Örneğin; boks, halter gibi güç kullanımı gerektiren spor branşları ile ilgilenen bireyler ağır işlerde çalışabilirler. Zihinsel bir spor olan satranç ile ilgilenen bireyler eğitimlerinde ve bilişsel yeterlilikte daha başarılı olabilmektedir. Futbol, basketbol gibi takım sporları ile ilgilenen bireylerde de sosyal gelişim sağlanabilmektedir.

Sporun Faydaları

Spor, fiziksel, psikolojik ve yaşam boyu her alanda öneme sahip temel bir unsurdur (Sevil vd., 2012). Bununla birlikte sportif faaliyetin kavramsal olarak daha geniş bir değere sahip olduğu vurgulanmalıdır. Sporun, kurallara bağlılık, rakibe karşı saygı, disiplin duygusu, sağlıklı yaşam ve doğru bir rekabetin oluşmasında etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Yine sporun sosyal, psikolojik, pedagojik ve hatta politik(siyasal) nitelikte bağlantılar sağlayarak doğal sınırlarının ötesine geçtiği; bireyler arasında bir yardım aracı olarak görev yaparak fayda sağladığı ve yüksek bir sosyal etkiye sahip olduğu yorumu yapılabilir.

Sürekli ve programlı yapılan spor, bireyin kişisel gelişimini, potansiyelini ve tutumlarını etkileyerek geliştirebilir. Ayrıca spor insanların öz yeterliliğini, kişinin kendi gelişimini kontrol edebilme algısını ve farkındalığını; birtakım sorunlarla başa çıkma yolunda stratejik düşünme ve uygulama yeteneğini de geliştirir ve artırır (Molisso & Masullo, 2018). Sporun sosyal boyutu göz önüne alındığında, bireylerin kişisel ve sosyal sorumluluk, iş birliği ve diğer olumlu sosyal beceriler gibi kişisel ve sosyal becerilerini geliştirmeleri için bir araç olarak kabul edilebilir (Martinek & Hellison, 1997; Parker & Stiehl, 2005). Sporun akran entegrasyonuna yardımcı olabileceği de düşünülmektedir (Coalter, 2005). Taub ve Greer (2000) tarafından yapılan bir araştırmaya göre fiziksel aktivite, fiziksel engelli çocuklar için normalleştirici bir unsurdur. Engelli çocukların akranlarıyla kaynaşmaları, sosyal becerileri ve sosyal ağlarının geliştirilmesine olanak sağlar (Taub & Greer, 2000). Ayrıca, birçok genç için spor; eğitimde başarısız olan bireyleri içinde bulundukları eğitim ortamlarına çekebilmek ve başarı düzeylerini yükseltebilmek için yardımcı bir eleman olarak görev yapmaktadır. Dolayısıyla bu da sporun geniş alanda olumlu etkiye sahip olduğunu bize göstermektedir (Coalter, 2005).

Sit ve Lindner (2006) yaptığı çalışmada; bireylerin spor yapmalarında büyük etkiye sahip olan etmenler içerisinde eğlence, arkadaşlık, beceri gelişimi ve fiziksel uygunluğun olduğunu tespit etmişlerdir. Bunun yanında çoğu birey hedeflenen kiloya düşmek ve istenilen kilonun kontrol altında tutulmasını sağlamak, kas gruplarının geliştirilmesini sağlamak, daha iyi fiziki görüntü elde etmek ve sosyal olarak daha fit bir görünüme sahip olmak için spor yapmaktadır.

Sporun fizyolojik yönden faydaları.

Genel itibariyle yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde spor aktivitelerine katılım sağlayan bireyler ile spor aktivitelerine katılım sağlamayan bireyler arasında aktivitelere katılan bireylerin fiziksel olarak güçlerinde artış olduğu bunun yanı sıra fizyolojik olarak daha sağlıklı hissettikleri belirlenmiştir (Demir, 2020).

Sporun sosyal yönden faydaları.

İnsan, doğası gereği sosyal bir varlıktır. Bulunduğu çevredeki bireylerle etkileşim halinde olduğundan sporsal, sosyal ve sanatsal aktiviteler içerisinde olacaktır (Demir, 2020). Bu aktiviteler içerisinde özellikle takım sporlarıyla ilgilenen bireylerde “benlik” duygusu sonrasında yerini “biz” duygusuna bırakmaktadır. Bu doğrultuda bireyler zamanla kendi menfaati ve çıkarına göre değil takım arkadaşlarının veya takımın çıkarına ve menfaatine göre hareket etmektedir. Bu da bireylerde samimiyetin oluşmasına, kaynaşmaya, hakkaniyetli düşünmeye, aidiyet duygusu gibi duyguların gelişmesine katkı sağlayabilmektedir. Spor aktivitesi içerisinde ve dışında birey rakip takıma veya seyirciye karşı saygı duyma, elde etme veya kaybetme, paylaşmayı bilme, haklarını koruma gibi duygular geliştirebilir (Demir, 2020).

Sporun insanların sosyalleşmesindeki etkisi sıralanacak olursa:

- Spor faaliyetlerinde bireyler birlikte hareket ederek çalışmayı öğrenir.
- Akran kavramının oluşmasına ve ikili ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunur.
- Beraber çalışma becerisini ortaya çıkarır.
- Sosyal yönden sorumluluk kazanmayı öğretir.
- Yönetici olabilme özelliğini benimsetir.
- Katkıda bulunan bir sporcu olmayı, takım arkadaşları ile birlikte hareket edebilmeyi ve analiz yönünden iyi olabilmeyi sağlar (Öktem, 2021).
- En başta kendini ve başka bireyleri sevmeyi, bireylere karşı güvenle bakmayı, onlara karşı saygı çerçevesini aşmamayı, farklı bireylerin kabul edilmesini ve kişinin duygularında pozitif yönde ilerlemeyi sağlar (Polat, 2020; Tamer, 1987).
- Bireyler arasındaki sosyalleşme sürecinde hızlanma olur.
- Kişilerin toplum içerisinde statü kazanımına katkı sağlar.
- Farklı topluluk bireyleri ile bir arada olmasını sağlayarak kaynaşmaya sebep olur.
- Spor, bireyin kendi duygularını ön plana çıkarmasını ve yaratıcılık özelliğinin üst düzeyde kullanılmasını sağlar (İnal, 2003).
- Bireyin kendi duygularını dile getirmesine ve uygulayabilmesine fırsat vererek daha öncesinde hayata geçirmek isteyip de yapamadıklarını ortaya çıkarmasına zemin hazırlar (Aracı, 1999; Polat, 2020).
- Spor aktivitesine katılımın artması sonucunda bireyin öz değerlendirmesinde olumlu yönde artış olduğu görülebilmektedir (Roberts vd., 1992).

Sporun psikolojik yönden faydaları.

Spor bireye sadece fiziksel olarak bir kuvvet elde ettirmez, aynı zamanda bireyin psikolojik ve ruhsal yönden olumlu ve faydalı bir düzeye gelmesine olanak sağlar (Sepil & Kıyıcı, 2020). Spor, bireyleri anksiyete bozukluklarından koruma özelliğine de sahiptir (Öktem, 2021). Araştırma sonuçlarına bakıldığında fiziksel aktivite süreçlerinin birey üzerinde anksiyete ruh hali haricinde psikolojik ve zihinsel işlev bozukluğu, depresyon, düşük benlik saygısı ile savaşıma hususunda olumlu etkisi olduğu görülmektedir. Aynı zamanda psikolojik yönden de hoşnut olmak, isteyerek yapmak ve kişinin kendini mutlu hissetmesi gibi durumlara yol açması bireyin kişiliğinin gelişmesine de katkı sağlar (Şahan, 2008). Bununla beraber aşırı antrenman ve aşırı egzersizin olumsuz etkisi olabilir (Mutrie & Biddle, 1995).

Temel olarak hayatımızda önemli bir yeri olan sporun, çok çeşitli davranışsal ve ruhsal açıların olumlu yönde artırılması ve sürdürülmesine katkıda bulunabileceği söylenebilir (Molisso & Masullo, 2018).

Sporun sağlık yönünden faydaları.

Spor amacı doğrultusunda ve planlı bir şekilde yapıldığında olumlu sonuçlar vermektedir. Aşağıda belirtilen durumlar, özellikle son dönemlerde bireylerin fiziksel aktivitelere katılma düzeyini yükseltmekte ve bu yükselişi devamlı hale getirmektedir. Son dönemlerde spora olan eğilimin artması ve kişilerin sporu yaşamlarının vazgeçilmez bir unsuru haline getirmelerinde, sporun insanların ruhsal, psikolojik ve fiziksel açılardan sağlığına yapmış olduğu katkılardan dolayı olduğu düşünülebilir. Bu katkılar:

- Oluşabilecek stres karşısında direncin artması.
- Bireyin istediği vücut ağırlığını koruması.
- Kişinin yaşlanmasını geciktirmesi.
- Yaşam dolu ve hareketli bir yaşantı sunması.
- Uzun ve sağlıklı bir yaşam (Öktem, 2021).

Spor, fiziksel aktivite ve sağlıklı beslenmeyle birlikte insanlarda daha geniş yaşam tarzının oluşmasına ve bireylerde oluşabilecek obezite hastalığının kontrol altına alınması ve önlenmesine önemli katkı sağlayabilir (Welk & Blair, 2000). Bunun yanı sıra kalp-damar hastalığı riski düzenli ve sistemli yapılan bir fiziksel aktivite ile artan kardiyo-solunum zindeliği sayesinde azaltılmış olur (Fındık vd., 2012). Aynı zamanda kolon kanseri, meme kanseri ve prostat kanseri gibi hastalıkların oluşmasının önüne geçilebilir (King vd., 2000). Spor aktiviteleriyle artan beyin kan akışının sonucunda gelişen bilişsel işlev ve beyin nörotransmitterlerin iyileştirilmesi gerçekleştirilebilir (Coalter, 2005). Dolayısıyla toplumun

ortak bir kanıda buluştuğu gerçeklik: Sporun insan bedenine sağlık, sağamlık ve bağışıklık getirdiğidir (Akça & Sunay, 2012).

Tutum

Tavşancıl'ın, tutum hakkında araştırma görüşlerine göre:

Tutum: Bir olaya veya duruma tepki gösterme değil tepki verme eğilimi denilebilir. Kişi ve nesne arasında düzenli bir uyum olmasını sağlayabilir. Bireyler sahip oldukları tutumları, yaşam süreci içerisinde kazanabilir. Kişinin tutumu aşamalı olarak şekillendiğinden bireyin çevresini daha iyi algılamasında etkili olabilir. Tutumlar, kişinin davranışlarında olumlu veya olumsuz etki göstermelerine sebep olabilir. İnsan nesne ilişkisinde sahip olduğu tutumlar, duruma göre yanlılık gösterebilir. İnsanın kazandığı tutum nesneye veya bireye yansız kalamaz. Kişinin nesneye veya bireye olumlu veya olumsuz bir tutum sergilemesi için başka bir nesne ile kıyaslaması gerekebilir. Tutumlar, hemen kaybolmazlar bir süre devamlılığını sürdürürler. Bireyin yaşantısının bir bölümünde sürekliliğini devam ettirirler (Tavşancıl, 2002). Bireylerin sahip olduğu tutumlar, yaşadıkları evre ve sosyal alanlardan etkilenererek yaşam döngüsü içerisinde sürekli değişip şekillenerek kazanılan bir özelliktir (Demir, 2020). “Bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir toplumsal konu, obje ya da olaya karşı deneyim, motivasyon ve bilgilerine dayanarak örgütlediği bilişsel, davranışsal ve duyuşsal bir tepki n eğilimidir” (İnceoğlu, 1993, ss.20-25). Karahan ve Kuru'ya (2015) göre ise tutum: Bilişsel, duygusal ve davranışsal sistem olarak tanımlanabilir. Diğer bir tanıma göre ise tutum “bireyin belirli bir kişiyi, bir grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimidir” (zgven, 1999). Kağıtbaşı (1999) “bir bireye atfedilen ve bireyin bir psikolojik obje ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim” olarak tanımlamıştır.

Tutum aynı zamanda belirli bir nesneye karşı öğrenilmiş yatkınlıktır (Ajzen & Fishbein, 1975). Bireyin kişiliğinin önemli bir yönünü ifade eder (Eagly & Chaiken, 1993). Tutumlar bireyleri kendi yaşamlarında yönlendiren sosyal değerler, fikirler ve uygulamalar sistemini temsil eder. Bu bağlamda tutum insanlara yansıyan sosyal bir unsurdur (Moscovici, 1963). Tutum: “bir şeye yönelik inançların, duyguların ve davranışsal eğilimlerin nispeten kalıcı bir organizasyonu” olarak tanımlanmakta aynı zamanda belirli bir fikre, nesneye, kişiye karşı olumlu veya olumsuz yanıt vermeye hazırlanma veya eğilim göstermedir (Mika, 1998). İnsan davranışının en önemli bileşenlerinden biri olan tutum, öğrenilmiş olarak tanımlanabilir. Bireyi diğer bireyler karşısında belirli davranışlar sergilemeye iten eğilimler, nesneler ve durumlardır (Canan & Hülya, 2004). Örneğin, Graham (1995)'a göre bireyin fiziksel aktiviteye yönelik eğilimlerini geliştirmesinin anahtarı, onun fiziksel aktivitelerini anlamaktır. Bu da algı, düşünce

ve tutumlar ile gerçekleştirilebilir. Bir nesneye, olaya veya kişiye karşı tutum olumlu veya olumsuz olabilir. Edinilen tutum olumlu ise, davranışı gerçekleştirme olasılığı daha yüksek; edinilen tutum olumsuz ise, davranışı gerçekleştirme olasılığı daha düşük olabilir. Dolayısıyla bireyi harekete geçiren şeyin tutum olduğu söylenebilir. Herhangi bir davranışı gerçekleştirme isteği ve o davranışı gerçekleştirme isteğinin büyüklüğü tutumla ilişkilidir (Clifford, 1984; Özgüven, 2005). Tutumlar genellikle birbirleri ile ilişkili olduğundan başka bir durumla etkileşime girmek için önemli bir bağlantıyı temsil edebilirler. Örneğin Bilişsel ve sosyal psikoloji arasında kurulan bir bağlantıdır (Papaioannou & Theodorakis, 1996). Tutumlar doğrudan veya dolaylı olarak oluşabilir. Clifford (1984) tutumların oluşumunda iki kritik dönem olduğunu söyler: Ergenlik 12-20 yaş ve ilk yetişkinlik 21-30 yıllar arasındadır. Dolayısıyla tutumlar ergenlik döneminde şekillenmeye başlar ve erken yetişkinlikte kalıcı hale gelir. Buna bağlı olarak bireylerdeki tutumun gelişmesi üzerinde eğitimin önemli bir etkisi olduğu söylenebilir. Etkili bir eğitim tutumları değiştirir (Clifford, 1984).

Genel olarak tutum, bireyin yaşamı boyunca çevresindeki olaylara karşı olumlu veya olumsuz tepki vermesinde veya yanlılık göstermesinde etkili olabilir. Tutum iş ve nesne ilişkisinde ve çevreyi algılama düzeyinde zamana bağlı olarak değişim gösteren bir unsur olarak görülebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde yaşam doyumu bir tutum biçimi olarak görülebilir ve sporun bir yaşam biçimi olarak bireyin hayata karşı olumlu tutum geliştirmesine kaynak oluşturduğu düşünülebilir (Gül & Küçükibis, 2018).

Tutumunu oluşturan ögeler.

Tutumun oluşmasında üç temel unsur vardır: *Bilişsel Öge*, *Duygusal Öge*, *Davranışsal Öge*. Tutum sadece hissiyat veya hareketten değil bilişsel, duygusal, davranışsal ögelerin toplamından oluşmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2005; Çiçek, 2019).

Tutumun ortaya çıkmasında etkili olan unsurlar arasında iç düzenleri vardır. Bir duruma bağlı olarak bireylerin herhangi bir konu hakkındaki bilgisine “*bilişsel öge*” denir (Taylor vd., 2006). Bu bilgiye karşı nasıl bir duygu ile karşılık vereceğine (negatif, pozitif veya nötr) “*duygusal öge*” (Taylor vd., 2006), yine bireyin o konu üzerinde sözlü veya fiziksel olarak hareket etmesi ise “*davranışsal öge*” (Aronson vd., 2007) olarak belirtilebilir. Bu yönden bakıldığında bireyin herhangi bir olay ve nesne karşısında gerçekleştirdiği bilişsel, duygusal veya davranışsal durumlar tutumun ortaya çıkmasına sebep olabilir. Tutumu ortaya çıkaran unsurlar arasında belirli bir ahenk olmadığı taktirde tutumların oluşması olası değildir (İnceoğlu, 2010). Bireyler bir obje veya nesne karşısında o nesneyi veya objeyi algılayarak ona birtakım karşılıklar yükleyene kadar tutumların ortaya çıktığı söylenemez. Dolayısıyla spora yönelik tutumumuzu önceden yaşanılan olumlu veya olumsuz tecrübeler, bizleri etkisi altına

alarak düşüncelerimize yön veren aile fertleri, arkadaşlar, öğretmenler, çevre gibi unsurlar ortaya çıkarmaktadır (Taştan, 2020).

Bilişsel öge.

Bilişsel öge, genel olarak bir durumu veya kavramı algılama sürecidir (Karadağ, 2012). Tutumların bilişsel ögeleri tutumlar hakkındaki bilgi birikimine dayanabilmektedir. Bu bilgileri birey yaşıntı yolu ile kazanıp elde edebileceği gibi, çevresindeki diğer bireylerin tecrübelerinden yararlanarak da elde edebilir. Aynı zamanda çevrede bulunan bireylerden, yazılı veya görüntülü kaynaklardan faydalanılarak da elde edebilir. Var olduğu ispatlanamayan bir durum veya konuya karşı tutum oluşmaz (Tavşancıl, 2005; Aydoğan, 2019). Birey, bir objeye veya nesneye karşı olan düşüncelerini, endişelerini ve inançlarını ortaya koyup, yüksek seviyelere çıkararak değerlendirme sürecine dahil edebilir. Tutumun ortaya çıkabilmesi için, bireyin bir obje veya nesne tarafından uyarılması gerekmektedir. Bunun sebebi ise mevcudiyeti bilinmeyen, yaşanmışlığı olmayan bir nesneye veya olguya karşı tepki verilmesi ve bunun üzerine böyle bir duruma karşı tutumun gelişmesi olası değildir (Fishbein & Ajzen 1975; Temel, 2019).

Duygusal öge.

Tutumun devamlılığını sağlama ve tutuma yönlendirmenin ögesi *duygusal ögedir* (Tavşancıl, 2005; Çiçek, 2019). Tutumların duygusal ögesi, kişinin tutumuna konu olan obje veya nesneye karşı duygularını içinde barındıran bir durumdur (Taylor vd., 2006). Tutumun oluşması için devamlılık sağlayan ve biçimlendirici olan öge duygusal ögedir (Erdoğan, 1999; Varol, 2017). Duygusal öge ayrıca; bir duruma karşı ortaya çıkan duygusal refleksi ifade edebilir. Örneğin, bir duruma veya bir kişiye karşı sinirlenmek veya sinirlenmemek. Genel olarak çalışmalara bakıldığında duygusal bileşenin önemi ortaya çıkabilmektedir. Bir bireyin bir olguya ve nesneye karşı duygusal olarak ileriye götürdüğü tutumunu ortaya çıkarmanın zor olduğu görülebilmektedir. Çünkü bireylerin duyguları bilişsel süreçleri ile birlikte çalışmaktadır ve ortaya çıkarılması zordur (Agarwal & Malhotra, 2005; Temel, 2019).

Davranışsal öge.

Davranışsal öge, bireyin herhangi bir olgu ve duruma karşı eylem yönelimini ifade eder (Aronson vd., 2007). Bu eylem yönelimi sözlü veya fiziksel olabilir. Bireylerin eylemleri birtakım kurallar, alışkanlıklar ve vaziyetler ile direkt ilişkili olmasa da bu eylemler üzerinde tutumların etkisi büyüktür (Tavşancıl, 2005; Kazan, 2019). Her fiziksel ve sözlü eylem davranışsal ögeyi ifade etmeyebilir. Örnek olarak bir birey basketbol branşına karşı pozitif yönde tutum geliştirebilir. Söz konusu bu birey basketbol branşı ile ilgilenmenin sağlığa faydalı

olduğunu düşünebilir (bilişsel öge), bunun yanı sıra basketbol yarışmalarını severek TV'den izleyebilir (duyuşsal öge) ve yüzmeyi uygulamalı olarak yapma yöneliminde bulunabilir (davranışsal öge). Fakat bu örnekte bahsedilen birey bulunduğu çevre ve imkânlar doğrultusunda basketbol oynamayabilir. Yani bireyin basketbola yönelik davranışsal olarak bir yönelimi olsa da günlük yaşantısı içerisinde basketbol oynamayabilir (Aras, 2013).

Sportif Tutum

Toplumdaki bireylerin sosyal yaşantıları içerisinde spor önemli bir yer tutmaktadır. Bu konuda ülkemizde bireylerin spor, antrenman ve fiziksel aktivitelere katılımlarını sağlayacak tesisler yapılmakta ve bu tesislerde bireylerin spora karşı tutumlarını en üst seviyeye çıkarması amaçlanmaktadır (Balyan vd., 2012). Buna bağlı olarak bireylerin spora karşı tutumlarında artış görülmesi refah seviyesinde de iyileşmeye sebebiyet verebilir.

Spora katılıma ilişkin birey ve toplumdaki düşünce ve tutumlar yaşam tarzı, eğitim ve hayata bakış açısı gibi etmenlerle şekillenebilir. Sporun sosyal, bilişsel, zihinsel ve fiziksel faydalarının doğru bir şekilde algılanması, spora yönelik olumlu tutumun gelişimini sağlayacaktır (Atalay, 2016). Antrenmana ayrılan süre bireyin sağlığı ve sosyal yaşantısına katkıda bulunabilir. Bu noktada spora ve egzersize ilginin artmasından ötürü, bireylerin spora karşı tutum düzeylerinde de artış gözlenebilir (Huddleston vd., 2002). Koçak (2019) bedensel kinestetik zekânın artmasıyla spora karşı tutumun da pozitif yönde artacağını belirtmektedir. Bu nedenle çoklu zekâ uygulamaları ve spora yönelik tutumu destekleyecek çalışmalar yapılmalıdır. Spora karşı tutumun bireye sosyal, psikolojik ve fiziksel fayda sağlayacağı düşünüldüğü için ülkemizde sportif tutum bilincinin aşılması gerekmektedir. Bu bilincin aşılmasında, bireylerin sportif aktiviteye yönelimleri ve spor hakkında doğru bilgilerin edinilmesi önemlidir. Bu aşılamanın, çocukluk döneminden itibaren başlanması çocuğun ileriki dönemlerde yaşantısına katkıda bulunabilir.

Bireyin çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine kadar içinde bulunduğu aile ortamı, arkadaş çevresi ve öğretmenlerinin bu bireyin beden eğitimi ve spora karşı olumlu tutum geliştirmesinde büyük etkisi vardır (Godin & Shephard, 1984). Tutum olumludan olumsuzla farklı derecelerde belirebilir. Beden eğitimi ve spor derslerine karşı öğrencilerin pozitif tutum sergilemeleri, öğretmenleri bu konuda teşvik ederek derslerin daha zevkli ve yararlı işlenmesine sebep olmaktadır (Çelik & Pulur, 2011). Wersch vd. (1992) çalışmalarında; erkek öğrencilerin 11-14 yaş aralığındaki kız öğrencilere göre, beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının düşük olduğunu ve kız öğrencilerin de 14 yaşından sonra spora karşı tutum düzeylerinin düştüğünü gözlemlemiştir. Bu çalışmaya paralel olarak Tomik vd. (2012)

Polonya’da 2704 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, kız öğrencilerin spora karşı tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumsuz olduğunu belirlemişlerdir.

Güllü vd. (2009) ortaöğretim öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada, öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum sergilediklerini belirlemişlerdir. Çalışma içerisinde, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre spora karşı daha fazla tutum sergiledikleri görülmüştür. Aynı zamanda genel lise öğrencilerinin meslek lisesi öğrencilerine göre, 9. Sınıf öğrencilerinin diğer sınıflara göre, önceden spora karşı bir alışkanlık geliştirmiş öğrencilerin geliştirmemiş öğrencilere göre spora karşı daha fazla tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Güllü vd. (2009) “öğrencilerin okul dışındaki boş zamanlarını daha iyi değerlendirmelerini sağlamak amacıyla onları sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere yönlendirmeli ve ebeveynlere sporun faydaları ve beden eğitiminin önemi üzerine bilgilendirici seminerler verilmeli” (s.273-288) kanısındadırlar. Çocukluk dönemi içerisinde ebeveynlerin, öğretmenlerin, sosyal ve kültürel çevrenin çocuğun yetişkin profilinin oluşmasında etkisi büyüktür. Bu noktada öğretmenlerin ve ebeveynlerin çocuğa spor bilinci aktarabilmeleri için yeterli eğitim almaları tavsiye edilmektedir.

Young vd. (1996) yapmış oldukları 18-74 yaş aralığındaki 1056 erkek ve 1183 kadının katıldığı çalışmada, bireylerin fiziksel aktivite bilgisi ve buna yönelik tutumlarının davranışlarına etkisi incelenmiştir. Çalışma grubundaki bireylerde, sağlık eğitiminde fiziksel aktivite bilgisinin bireylerin kendi kendilerine yeterliliklerine çok az etkisi olduğu fark edilmiştir. Fiziksel aktivite yapmanın sağlık üzerine olan olumlu etkisinin bilinmesi, daha bilinçli ve eğitilmiş bireylerin yetişmesi ile sağlanabilir. Bu noktada ortaöğretim, lise ve üniversite eğitimi alan bireylerin sportif tutumlarını geliştirmeye yönelik yapılan çalışmalar, ilerleyen yıllarda onların sağlığına katkı sağlayabilir.

Kaya vd. (2018) göre üniversite öğrencilerinin kendilerini ve gelecek nesilleri sağlıklı bireyler olarak yetiştirmeleri için spora karşı tutumları olumlu olmalıdır. Bu bağlamda, spora katılmalarını sağlayan etkinliklerin yaygınlaştırılması, spor salonu sayısının artırılması, spor salonlarının üniversite öğrencileri için ücretsiz hale getirilmesi, öğrencilerin bu salonlara ulaşımının kolaylaştırılması, Beden Eğitimi ve Spor dersinin tüm fakültelerde zorunlu ders haline getirilmesi gerekmektedir. RK ve Devi (2013) Hindistan Manipur’da 180 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada, oyun ve spora karşı öğrencilerin pozitif tutum sergilediklerini aynı zamanda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre spora karşı daha fazla pozitif tutum ortaya koyduklarını gözlemlemişlerdir. Üniversite öğrencilerinin karşılaştığı maddi ve manevi problemler onların spora yönelik tutumunu etkileyerek fiziksel aktivitelere katılımı azaltabilmektedir. Salehnia vd. (2012) yaptıkları çalışmaya göre, İran’da eğitim gören 368

üniversite öğrencisinin spora karşı tutumlarının aile büyüklüğü, medeni hal, aylık gelir ve önceden elde edilmiş spor deneyimlerine göre değişiklik gösterdiği saptanmıştır.

Yapılan literatür taraması sonrasında ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle büyük oranda benzeştiği görülmüştür. Genel olarak bireyin çocukluktan yaşlılığa daha sosyal, kültürlü, sağlıklı ve özgüvenli olmasında sportif tutumun olumlu etkisi olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Farkındalık

Farkındalık, bireyin davranış ve tutumlarını etkileyen faktörlerden biridir. Aynı zamanda bireyin tutum ve davranışlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla kullanılan bir terimdir (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2014). Bireyin durumu fark edebilmesi için öncelikle algılaması gerekmektedir ve buna bağlı olarak algılama, kişinin farkındalığının oluşmasına temel oluşturur (Polat & Yıldırım, 2019). Bu durumda farkındalık ve algılamamanın birbirlerini desteklediği ve bu iki kavramın yakın ilişki içerisinde olduğu anlaşılmaktadır (Dökmen, 2003). Farkındalık, olup biten durum ve olgulara karşı hazır olmanın ve konu üzerine yoğunlaşmanın temel bileşeni olarak görülebilir. Birey çevresinde birden fazla farkındalığa sahip olabilir. Bu farkındalık içerisinde endişe, korku, heyecanlanma gibi duygular oluşabilir (Baltzell & Summers, 2018). Kişide var olan duygunun farkında olunamaması halinde, bu duygulardan kaçınmak için bir çaba gösterilir. Bunlar içerisinde korku, yalnızlık gibi olumsuz duygulardan kaçınmak için birey enerji sarf edebilir. Kişide farkına varma durumu bilişsel ve duyuşsal bir süreçtir. Bu süreç içerisinde birey farkına vardığında bilişsel şema oluşturabilir. Oluşan bu şemalar bireyin bilişsel gelişimine katkı sağlayabilir. Dolayısıyla bu etki kişinin şahsına, ailesine, akranlarına ve çevresine daha anlamlı bakmasına ve bilinç düzeyinin yükselmesine yol açmaktadır (Dökmen, 2003). Kişi aklından geçen eylemi gerçekleştirmeden önce durup düşünmeli ve karar verdikten sonra hayata geçirmelidir. Bu süreç içinden geçen kişinin farkındalığının yüksek olduğu söylenebilir. Birey, eylemi gerçekleştirmeden önceki evrede çevresel olaylardan ziyade kendi tutumlarından daha fazla etkilenebilmektedir. Buna bağlı olarak tutum ve davranış arasındaki bağ gelişmektedir. Kişi toplumun isteklerine odaklandığında onların isteklerine göre tutum ve davranışta bulunmuş olur. Bunun aksi durumda kendi ilgileri doğrultusunda önemli gördüklerine yönelirse tutum ve davranışlarında daha etkili olur (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2014). Kısacası farkındalık: bireylerin bulundukları ortamdaki etkilenecek yaşadıkları duygusal olaylar veya olgular karşısında geliştirdikleri algı durumudur. Bu algı durumu tutum ve davranış arasındaki ilişkiyi güçlendirebilir.

Yapılan çalışmalarda farkındalık düzeyinin artmasıyla bireyde tutum ve davranış ilişkisinin de geliştiği görülmektedir (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2014). Bireyin belirli bir an içerisindeki farkındalığı bu bireyin potansiyel farkındalığının bir kısmını oluşturmaktadır. Bir

durumun veya bir olayın farkına varmak istediğimizde, başka bir durumun veya olayın farkına varmaktan vazgeçmiş olabiliriz. Farkındalık belirli durumlarda da sınırlı sayılabilir. Birey aynı anda birden fazla eylemin farkına varmakta zorluk çekebilir. Genel olarak kişi bir durum veya konu üzerine yoğunlaşır. Buna rağmen bir noktaya veya duruma bağlı kalıp ona yoğunlaşsa da o alan içerisinde farkındalık potansiyelini devam ettirebilir. Farkındalık gücü kişinin seçim yapması durumunda farkına varacağı alanın tamamını göstermektedir (Akkoyun, 2001). Kişinin baskı altında veya performans beklentisi içerisinde daha dikkatli olması ve daha fazla çaba sarf etmesi gerekebilir. Bu durum ise farkındalığın devamlılığı halinde yavaş yavaş veya farkında olmadan artar (Baltzell & Summers, 2018). Farkındalığın artması duygu durum bozukluğu ve stres ile başa çıkmada olumlu etki göstermektedir (Brown & Ryan, 2003). Bireyin yaşamındaki farkındalık onun gelişiminde, çevresi ile iletişim kurmasında, yaşamını devam ettirebilmesinde büyük önem taşımaktadır. Genel olarak kendini fark eden, kendi içindeki şoför mahalline yerleşmiş demektir; artık ilerleyebilir (Dökmen, 2003).

Yapılan çalışmalara bakıldığında farkındalığı yüksek olan bireyin tutum, davranış ve duygusal tepkisinde de gelişme görülebilmektedir. Bunun yanı sıra, farkındalığın artması ve gelişmesi bireyin eğitim ve öğretimine büyük katkı sağlayabilir. Öğrenmenin gerçekleşmesi ve başarının elde edilmesinde, bireyin bilişsel süreçler (kodlama, dikkat, algılama, tekrar ve geri getirme) içerisinde bilgi edinmesi ve gelişmesi farkındalığa sahip olması açısından büyük önem taşımaktadır (Şen, 2012).

C. Germer (2004)'e Göre Farkındalık Anları

- ***Kavramsal olmayan:*** Düşünceyi algılamadan yapılan farkındalık.
- ***Şimdiki merkezli:*** Şu anda yaşanan farkındalık düzeyidir. Deneyimler şu anda oluşur.
- ***Eleştirel olmayan:*** Geçmiş deneyimlerde ki kazanımlar şuandaki farkındalığı etkiler.
- ***Kasıtlı:*** Kişi dikkatini bir yere yönelttiği zaman farkındalık sürekliliği sağlar.
- ***Katılımcı gözlem:*** Farkındalık, ilgili bir gözlemci olmayı sağlar.
- ***Sözsüz:*** Farkındalık, söz söylenmeden önce zihinde belirir.
- ***Keşif:*** Bilinçli farkındalık her zaman daha ince algı düzeylerine iner.
- ***Özgürleştirici:*** Her an dikkatli farkındalık koşullarından ayrılıp özgürleşmeyi sağlar.

Literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında, farkındalık seviyeleri ve bilişsel düzeyleri yüksek olan bireylerin daha bilinçli hareket ettikleri ve yaşamlarında daha kontrollü ve düzenli oldukları görülmektedir. Kısaca, farkındalık bireyin yaşamında büyük bir öneme sahiptir. Farkındalık potansiyelinin gelişmesinde birçok etken görev almaktadır (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2014). Bu etkenler içerisinde spora karşı farkındalık önemli bir yer tutmaktadır.

Farkındalık türleri.

Farkındalığın pek çok farklı fonksiyonu ve niteliği olması sebebiyle değişik şekillerde sınıflandırılmıştır. Genele baktığımızda temelde bu sınıflandırmaların “*hatırlama, ayırısama ve dikkat*” üzerine kurulduğunu görebilmekteyiz (Uyar, 2019). Bu duruma bağlı olarak Akkoyun (2005) farkındalık türlerini “*algısal farkındalık, bedensel farkındalık ve hayal gücüne ilişkin farkındalık*” olarak 3 başlık altında toplarken, Kuan (2007) hiyerarşiye özgü bir yapı ile “*temel farkındalık, koruyucu farkındalık, iç gözlemsel farkındalık ve bilinçli kavramsal anlama*” olarak 4 farklı başlık altında incelemiştir.

Akkoyun (2005) farkındalık türlerini üç grupta toplamaktadır:

1. Algısal Farkındalık: Duyu organlarımız ile aldığımız duyular ile ortaya çıkan farkındalık türüdür. Bunlara örnek: Kokladığımız bir nesne, gördüğümüz bir olay, tattığımız bir şey ve dokunduğumuz bir obje olabilir.

2. Bedensel Farkındalık: Herhangi bir olay veya istem dışı gerçekleşebilen bir durum karşısında bedensel olarak bir acı çekme, midede yanma, rahatsızlanma, kramp, baş ağrısı gibi durumların anlaşılabilmesi için insan bedeninde çok sayıda alıcı bulunmaktadır. Acı ve rahatsızlık duyulan durumlarda farkındalık erken ortaya çıkarken gevşeme ve rahatlık duyulan durumlarda farkındalık daha geç ortaya çıkabilmektedir.

3. Hayal Gücüne ilişkin Farkındalık: Bireyin zihinsel olarak düşledikleri, düşündükleri, kurduğu hayaller, kurguladıkları farkındalıktır. Birey isteyerek veya istemeyerek geçmiş ve gelecek ile ilgili bir takım düşünceler ile meşgul olur. Fakat bu durumu her zaman fark edemez. Çünkü oluşan düşünceler kişinin zihninde bir anda belirir. Bu düşüncenin oluşmasında bulunulan çevredeki herhangi bir obje, renk, koku, şekil gibi unsurlar düşüncenin ortaya çıkmasına ön ayak olabilir.

Kuan (2005) farkındalık türlerini dört gruba ayırmıştır:

1- Temel Farkındalık: Kişinin günlük yaşantısı içerisinde yapmış olduğu aktivitelerde veya kendini istirahate çekip dinlenme esnasında, herhangi bir nesnenin veya duyuşsal bir verinin bilerek kaydedilmesidir. Temel farkındalık gözleme dayalı olarak ve fark edebilmeler ile oluşur.

2- Koruyucu Farkındalık: Burada birey bulunduğu ortam içerisinde duyuşsal faktörlere veya nesnelere maruz kaldığında bunlara nasıl tepki vereceğinin ve nasıl bir önlem alacağının da farkındadır. Koruyucu farkındalık genellikle duyuların kısıtlanması ile ilişkilidir. Bu aşamada Kuan (2005) için koruyucu farkındalık temel farkındalıktan sonra gelir. Bunun sebebi ise birey temel farkındalığın gereksinimlerini yerine getirmemiş ise koruyucu farkındalığın

gerçekleşmesi mümkün olmayacaktır. Birey yaşantısı içerisinde yeme, içme, uyuma, uyanma, yürüme gibi fiziksel ve zihinsel olarak daima bir farkındalık içerisinde hareket eder. Dolayısıyla farkındalığın devam ettirilebilmesi ve bir sonraki aşamaya geçilebilmesi için birbiri ardına takip eden adımlar izlenmelidir. Bunlar “duyu kanallarının açılması ve korunması, aşırı yemekten kaçınma, yalın dikkate adanmış olma, tam dikkat ve farkındalık aşamalarıdır”.

3- İçgözlemsel Farkındalık: Bu farkındalık türü ise “koruyucu farkındalığın” harekete geçmediği durumlarda iyileştirici ve önleyici olarak devreye girer. İç gözlemsel farkındalıkta birey bilincini ve dikkatini aktif bir şekilde kullanmalıdır. Bunun yapılabilmesi için ise olup bitenler karşısında kişinin bilişsel durumlarını incelemesi ve hatırlaması gerekir. Birey bilincinde olumsuz düşüncelerin ortaya çıkmasında farkındalığını etkinleştirerek o durumu fark edebilir ve oluşan kötü düşüncelerden zaman sonra kurtulabilir.

4- Bilinçli Kavramsal Anlama: Bu işlev duyuşsal algılar ile eş zamanlı değildir. İdrak edebilmenin yanı sıra, fikirlerden oluşur. Fikirlerin oluşması yapıcı ve olumlu alt yapılara dayanmaktadır. Bu aşamanın en önemli faydalarından biri bireyin bir zaafını (örnek verecek olursak ölüm gibi bir duyguyu) aşması ve bu durumdan kurtulmasıdır. Bu öğreti bireyin endişelendiği durumlarda bilinçli olarak kavramsallaştırma ile ve bireyin bilincine etki ederek onları değiştirebilecek biçimde uygulanır. Bu aşamada bireyin öncelikle dikkatinin tam olup olmadığına ve farkındalık düzeyine bakılır. Daha sonra bireye öleceği zamanın bilineceği ve birden fazla ölüm hakkına sahip olacağı söylenir ve bireye bu durumun gerçek olduğu ve bunun bilincine varması sağlanır. Bunun yanı sıra bu kişiye ahlâkın, cömertliğin, bilgeliğin, kendisinde olduğu ve yaşantısı boyunca güven içerisinde olacağı hissettirilerek olumlu düşünmesi gerektiği hatırlatılır ve ölümle ilgili kaygılarının azaltılmasına ve yatıştırılmasına yardımcı olunur (Kuan, 2007).

Görüldüğü üzere Akkoyun (2005) farkındalık türlerini somut bir çıktı çerçevesinde algılayıp sınıflandırmışken Kuan (2007) daha çok zihinsel ve bilişsel sınıflandırma yaparak soyut çıktılar çerçevesinde ele almıştır.

Spor Farkındalığı

Spor farkındalığı, “sporun bireysel ve toplumsal faydalarını öğrenme, başka kategorilerle ilişkilendirme, hayata geçirme ve çevresini bilinçlendirme” olarak tanımlanabilir (Uyar & Sunay, 2020 ss.46-58).

Dünya genelinde birtakım unsurlara bağlı olarak hareketsiz yaşam ortaya çıkabilmektedir. Bu hareketsiz yaşamın insan sağlığına, ülke ekonomisine ve topluma birçok zararı olabilir. Bu durumun engellenmesi veya böyle bir durumun önüne geçilebilmesinde ve

sağlıklı bir toplum oluşturulabilmesinde daha ekonomik ve devam ettirilebilir bir yöntem olarak spor karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde ve dünyada sporun insan hayatındaki öneminin giderek artmasıyla birlikte toplumun spor bilgi düzeyinin artırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bireylere sporun tüm yönleriyle aşılması ve spor farkındalığının artırılması hususunda toplumun daha fazla bilinçlenmesi ve insanlarda beklenen davranışların oluşması için spor önemli bir sosyal unsurdur (Uyar & Sunay, 2020). Bu durumda Beden eğitimi ve spor faaliyetleri hakkında bilgi ve ilgi farkındalığının oluşturulması gerekli görülmektedir. Bu konuda oluşturulan farkındalık, toplumun daha iyi bir geleceğe sahip olması açısından oldukça önemlidir (Ergül vd., 2016). Uyar ve Sunay (2020)'a göre “spor farkındalığı, sporun bireysel ve toplumsal faydalarını öğrenme, başka kategorilerle ilişkilendirme, hayata geçirme ve çevresini bilinçlendirme” (s. 46-58) şeklindedir. “Spor yoluyla farkındalık, toplum tarafından yeterince bilinmediği ya da ihmal edildiği düşünülen ancak sosyal yaşamda üzerinde önemle durulması gereken konulara spor vasıtasıyla dikkat çekmek, bu konular hakkında toplumu bilgilendirmek ve bu konulara olan ilgiyi canlı tutarak, toplumda kalıcı tutumlar geliştirmek üzere kişi ya da kurumların ortak çabalarıyla yürütülen sosyal bilinç hareketleri” olarak tanımlanmıştır (Uyar & Sunay, 2020 s.46-58). Eski ve Yıldırım (2010)'a göre ise spor ve beden eğitimi alanlarına yönelik farkındalık; psikomotor, bilişsel ve duyuşsal yapıları kapsar ve bireyin yaşantıda bulunduğu anda seçiciliğini gösterir. Kişilerin düşünme, karar verme, problem çözme, anımsama gibi bilişsel özellikleri, duygusal yapıları ve psikomotor kabiliyetlerinin farkında olması, beden eğitimi ve spor alanında farkındalık olarak gösterilebilir. Bu farkındalık, kişinin çevresi ile etkileşim kurarken bütün duyu organlarıyla o andaki olayları algılama şeklini gösterir (Eski & Yıldırım, 2010). Eski vd. (2020) katılımcıları öğretmen adayı ve antrenör adayı olan çalışmada, 5 aylık teorik ve uygulamalı eğitimin bireyin farkındalık düzeyinde nasıl bir etkiye sahip olduğu araştırılmıştır. Katılımcıların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olmak üzere üç farklı özellikleri ardından genel farkındalık düzeyleri ölçülmüştür. Araştırma sonucunda 5 aylık teorik ve uygulamalı eğitimin bireylerin farkındalık düzeylerine olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların mesleki eğitim öğrencileri olduğunu düşündüğümüzde, farkındalık seviyelerinde gözlemlenen değişiklikleri uygulama ile ilişkilendirmek önemlidir. Bu durum, pratik uygulamaların sayısının artması gerektiği fikrini açıkça desteklemektedir.

Farkındalık, sporunun birtakım becerileri pratik yollarla kazanmasına yardımcı olabilir. Aynı zamanda sporcuların farkındalık ile daha kontrollü davranış sergilemesi, daha rahat uyum sağlaması ve dikkatlerini geliştirebilmeleri mümkün olabilmektedir. Spor yapan birey fiziksel performansını görebildiğinde sporun faydaları konusunda farkındalık kazanır.

Buna bağlı olarak performansını en üst seviyeye çıkarmak için bu süreç içerisinde daha disiplinli ve daha özverili çalışmalar yapar (Baltzell & Summers, 2018).

Sporcular başarıya yönelik performanslarını grebildiklerinde veya fark edebildiklerinde daha disiplinli ve daha özverili çalışma yaparak bireylere de bunu aşılayabilirler. Spor yapan birey çalışmaları sırasında birtakım olumsuzluklarla karşılaşabilir. Bundan dolaydır ki olumsuzluklar ile karşılaşan birey, sporu bırakmayı veya psikolojik olarak vazgeçmeyi düşünebilir. Aynı zamanda umutsuzluk veya yenilgi sonucunda da zihinsel olarak bu düşünce oluşabilir. Fakat olumsuzluklarla yzleşilmeli, stres durumunda daha yapıcı ve olumlu dşnlmelidir. Farkındalığın; sporcuların spor stresini yenme, olumsuz düşüncelerini değiştirme, dikkati dağıtan unsurlara farklı tepki vermeyi öğrenmelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Sporda başarı elde edebilmek için dikkat edilmesi gereken hususlar: Bireyin farkındalığının hangi seviyede olduğu ve dikkatini ne derece verebildiğidir (Baltzell & Summers, 2018). Buna istinaden, kişi çevresinde olup bitenin farkına varmasıyla beraber olumsuz durumlara karşın n bilgi oluşturabilir, bu durumlara karşı tepki verebilir veya bu durum karşısında farkındalığını geliştirebilir. Spor yapan kişiler zihinsel olarak tepki vermeden önce vereceği tepkiye dair plana sahip olurlar (Baltzell & Summers, 2018). Gerekleştirmekleri planlar doğrultusunda, spor performanslarının yükselme ve gelişmesine katkı sağlayabilirler.

Baltzell ve Summers (2018) spor performansına bağlı olarak farkındalık oluşmasının özünde dört önemli özellik olduğunu söyler:

Konsantrasyon

Konsantrasyon kişinin “bir şeyi akılda tutma” kabiliyetini geliştirir. Gelişmiş olan farkındalık ise kişinin daha dikkatli hareket etmesini ve daha bilinçli odaklanmasını sağlayabilir kısacası odaklanma kabiliyetini geliştirir.

Net görme

Kişinin en iyi performansı gerçekleştirmesinin şartlarından biri, tamamen uyanık ve tek seferde belirli olan performans alanına odaklanabilir olmasıdır.

Zihni korur

Bireyin dikkat ve farkındalık düzeyinin artması istem dışı bilincimize yerleşen düşünceleri tanımamıza ve bu düşünceleri doğru bir biçimde kullanmamıza yardımcı olur. Olumsuz düşüncelerin etkisini azaltır. Farkındalık, istem dışı gerçekleşen düşünceleri ortadan kaldırmaz fakat oluşan bu düşüncelere yanıt vermenin farklı yollarını sunar.

Zihni dengeler

Zihni dengeler, bireyin farkına vardığı olay veya duruma karşı düzenli ve dengeli bir düşünce içerisinde bulunup hareket etmesini sağlar. “Spor stres ve dikkat dağıtıcı şeylerle daha etkili bir şekilde başa çıkmak için önemlidir” (Baltzell & Summers, 2018).

Genel olarak yapılan çalışmalara bakıldığında farkındalık bireylerin davranışlarını algılama biçimidir (Bağçeci vd., 2011). Bireyin yaşadığı sosyal alanda sahip olduğu potansiyel farkındalık düzeyi bireyin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özelliklerinin bir duruma veya olaya tepki vermesinde etkin olabilir. Bireylerin spora olan ilgi ve bilgi düzeylerinin artmasıyla ve toplumun bilinçlenmesiyle beraber insanlarda fiziksel, zihinsel, sosyal ve sağlık yönünden gelişim sağlandığı görülebilir. Ülkemizde spor farkındalığının kazanılabilmesi için daha ekonomik faaliyetlerden biri olan sporun yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu duruma bağlı olarak sporun bireyin yaşantısında, çevresinde ve mesleğindeki öneminin bilinmesi ile beraber spor farkındalığının geliştirilmesine gereksinim duyulabilir.

Farkındalık ve Tutum-Davranış İlişkisi

Tutumların en önemli niteliğinden biri bireylerin eylemleri ve hareketleri üzerinde etkisinin olmasıdır (Kağıtçıbaşı, 1998). Tutumlar bizi diğer bireylerden ayıran özellikler içerisinde yer alır. Tutumlar yaşam içerisinde edinilen tecrübeler ve yetiştirme tarzı ile ilişkilidir. Bireyin çevresi içerisinde bulunan kişiler değişiklik gösterdikçe, birey o kişilere karşı da belirli tutumlar gösterir (Kayaoğlu, 2004). Farkındalığı yüksek olan birey yeni bir bilgiye açık ve bağlama duyarlılığı yüksek olabilir. Aynı zamanda yeni kategoriler üretmek olguları farklı açılardan ele alabilirler (Langer, 1989). Farkındalığın yüksek olması tutum ve davranış arasındaki bağı güçlendirebilir. Bu durumun açıklanması:

1- Farkındalık seviyesi yüksek olan kişi, bir konu üzerindeki tutumlarının ne olduğunu daha iyi bilir. Bu tutumlar insan belleğine daha hızlı getirilir ve davranışların ortaya çıkmasına daha hızlı olanak tanır (Kağıtçıbaşı, 1999).

2- Bireyler, bir davranışta bulunmak istediklerinde önceden edindikleri tutumlara odaklanırlar. Bu da tutumun, bireyin davranışına öncülük etmesine olanak sağlar (Kağıtçıbaşı, 1999). Sonuç itibarıyla bir durumun veya olayın farkında olan kişi, onu yaşamına aktararak ve bunu davranışa dönüştürme noktasında önceden edinmiş olduğu içsel düşünceleri o durum ve olay karşısında devreye sokarak karar verebilir. Fakat bu düşünceler olumlu değilse, onu uygulama noktasında olumlu olmayan davranışlar sergileyebilir. Eğer düşünceleri olumsuz değilse, davranışları da olumsuz olmayacaktır (Kayaoğlu, 2004). Dolayısıyla spor ile iç içe olsun veya olmasın bireyde istenen davranışın ortaya çıkması için öncelikle bireyin

sergileyeceği davranış hakkında yararlı ve doğru bilgiyi edinmesi gerekmektedir. Bu durumun gerçekleşmesi için ise, öncelikle bireyden beklenen tutumlara karşı farkındalığının üst seviyeye çıkarılması gerekmektedir (Uyar & Sunay, 2020).

Mesleki Doyum

Bireyin hayatında aldığı en önemli kararlardan biri meslek seçimidir. Meslek, insanın neredeyse tüm yaşamının içinde bulunur (Eryetiş, 2016). Birey mesleğini seçerken yaşam düzenini, arkadaş ortamını, yapacağı işi ve geleceğini de seçmiş olur. Bu da toplumsal olarak değerlendirildiğinde, kişinin geleceğinin şekillenmesinde oldukça önemli görülebilir. Yaptığı mesleği sevip kendini mesleğine ömür boyu adanmış kişiler hem mesleğini iyi bir şekilde icra edecek hem de verimli sonuçlar ortaya çıkaracaktır (Çınar, 2011). Bireyin icra ettiği mesleğin kişilik özellikleri ile uyuşup uyuşmaması iş hayatında mutlu olması için çok önemli bir etmendir. Mesleği ile uyum içindeki birey, mesleki becerilerini üst düzeyde gösterirken psikolojik olarak da yüksek bir motivasyon halindedir. Kişinin ilgi ve becerilerine göre meslek seçmesi, çevresiyle olan bağını güçlendirecek ve hayatını mutlu ve huzurlu bir şekilde sürdürmesine yardımcı olacaktır (Işık, 2006). Bireyler mesleklerini icra ederken temel ihtiyaçlarını karşılayacak maddi kaynağı elde etmenin yanı sıra becerilerini kullanarak üretime katkıda bulunarak ve toplumun bir parçası olarak psikolojik açıdan da kendilerini tamamlarlar (Eryetiş, 2016). Sağlıklı bir birey kendine uygun bir meslekte çalışmaktan mutluluk duymaktadır. Bu mutluluk bireyin sosyal yaşantısına da yansır (Kuzgun vd., 1999).

Kişinin meslek seçim süreci oldukça karmaşık gibi görünebilir. Bu süreç içerisinde kişinin aile yapısı, sosyal çevresi, aldığı eğitim, kişisel becerileri, çevresindeki iş olanakları gibi etmenlerin rolü büyüktür. Bir mesleğe sahip olma ve onu devam ettirebilme kişinin yaşamı boyunca devamlılık gösterir (Yeşilyaprak, 2015).

Bireyin meslek seçimine birden fazla faktör etki edebilmektedir. Bu faktörler, kişinin mesleğinde başarılı veya başarısız olmasına etki etmektedir. Bireyin kişisel özellikleri, ihtiyaçları ve elinde bulunan olanaklara bağlı olarak seçtiği meslekle uyum içinde olması bireye artı yönde katkı sağlayabilmektedir.

Kuzgun (1999), kişinin kendi gereksinim ve olanaklarının mesleki gereklilik ve olanaklarla uyumu gereken noktaları şöyle sıralar:

- İcra edilen mesleğin yapılması için gerekli olan yetenek ve beceriler
- Çalışma alanının temiz ve düzenli olması
- İş arkadaşları ile olan ilişkiler
- İşten elde edilen maddi gelir

- Alınan ödüller ve taktirler
- İşin sağladığı sosyal güvence
- Meslekte ileri mevkilere gelme olanağı
- Alınan yetkiler ve sorumluluklar
- Rekabet ve kendini gösterme olanakları
- Çalışma saatleri

Yukarıdaki durumların azlığında veya çokluğunda mesleki doyum gözlenememektedir (Kuzgun vd., 1999). Genel olarak meslek seçimi üzerinde yoğunlaşıl原因 ilkeler bireyin ilgi, doyum, yetenek, uyum ve ihtiyaçlarıdır. Bireyin kariyerini belirleme sürecinde genellikle çocukluk dönemindeki yaşantısı ve ailesinin etkisi olduğu görülmekle birlikte aniden gerçekleşen olaylar da bireyi bu konuda etkilemektedir (Kocadağ, 2019).

Her bireyin doğuştan gelen yetenekleri vardır. Kişi, birçok etkinlik ve çaba sonucunda neleri yapıp yapamayacağını keşfedebilmektedir. Kişinin kendi niteliklerine uygun bir meslek seçmesi ve işinde başarılı olması psikolojik yönden olumlu bir etki göstererek daha mutlu olmasına sebep olabilmektedir. Çalışma süreci içerisinde de bu yeteneklerini geliştirebilir. Böylece kişi sahip olduğu yetenekleri kullanıp doyuma ulaşmaktadır. Yaptığı işi olması gerektiği gibi icra edebildiği için kendini değerli görür, kendine olan güveni ve sevgisi artar (Yeşilyaprak, 2015). Mesleki doyumun doğrudan ilişkili olduğu şeylerden biri de yaşam doyumudur. Mesleki doyumda olduğu gibi kişinin hayatını iyi bir şekilde sürdürebilmesi yaşam doyumuyla da ilişkilidir (Recepoglu & Tümlü, 2015). Mesleğini icra eden bireyler, maddi kazancın yanı sıra iş doyumuna ulaşmayı da arzulamaktadır. İş doyumuna ulaşamayan bireylerde tükenmişlik hissi oluşabilir. Tükenmişlik hissinin oluşmasıyla birey mesleğine olan ilgisini kaybeder ve mesleğini terk edebilir (Ceylan vd., 2016; Yılmaz, 2011). İş doyumunu ile yaşam doyumunun birbirleriyle yakın ilişki içinde olduğu aşikârdır. Türk eğitim sisteminde çalışan personelin mutlu veya mutsuz olmaları iş yeri, eğitim seviyesi veya iş pozisyonu ile bağdaştırılabilir (Yeşilyaprak & Boysan, 2015). Doğan ve Moralı (1997) Türkiye’de bulunan birçok spor okulundaki öğretim elemanları ile gerçekleştirdikleri çalışmada öğretim elemanlarının mesleki statülerindeki artış ile beraber iş ve yaşam doyumlarında da bir artış gözlemlendiğini saptamışlardır. Bununla birlikte yaşam ve iş doyumunu arttıkça öğretim elemanlarında spor yapma oranının da arttığı belirtilmektedir.

Bireylerin aile yapısı, sosyal çevresi, eğitim düzeyi ve meslek seçimleri hayatlarında önemli yer tutmaktadır. İcra edilen mesleklere göre bireylerin sosyal yaşantılarına ayırdıkları vakitte de değişiklik gözlenmektedir. Bu durum kişinin maddi geliriyle de ilişkilendirilebilir. Doğan (2001) kişi başına düşen gelir düzeyinin yüksek olmasının toplumun refah düzeyinin

yüksekliğini gösterdiğini belirtmektedir. Bireylerin sosyal aktivitelere katılmaları refah düzeylerinin yüksek olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Refah düzeyinin fazla olması bireylerde spora katılımı gerekli kılmamakla birlikte onlara spor bilinci ve eğitimi aşılayarak spor aktivitelerine katılımı sağlayabilir. Gelir düzeyi yüksek olan bireyler, sportif araç gereç temini ve beslenmeden yana problem yaşamayabilir. Yüksek vasıflı veya üst pozisyonlarda çalışan bireylerin, spora katılımının daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu da bireyin fiziksel aktivitelere ve spor etkinliklerine katılımını önemli ölçüde etkilemektedir. Kısacası bütün bu faktörlere bağlı olarak bireyin spora olan ilgi ve bilgi düzeylerinde artış görülebilmektedir.

Bir ülkedeki eğitim düzeyinin kalitesine göre toplumun yaşam kalitesi de değişebilmektedir. Eğitim, “kişinin içinde yaşadığı toplumun olumlu değerlerine göre yeteneklerinin, tutum ve davranış biçimlerinin geliştirilme sürecidir” (Başaran, 1978; s. 18). Eğitim seviyesi yüksek bir toplumda spor, sanat gibi etkinliklerin önemi daha da artmaktadır. Spor farkındalığına erişen bir toplumun oluşması ancak eğitim düzeyinin artması ile mümkündür. Günümüz sosyal yapısındaki gelişimi gösteren etmenlerden biri de toplumun spora karşı ilgi düzeyidir (Doğan, 2001). Öğrencilerin maddi imkânlarının iyileştirilmesi onların eğitim kalitesi üzerinde pozitif etki yaratmaktadır. Vural (2013) yaptığı çalışmada, öğrencilerin maddi durumlarını incelemiş ve bunun akademik başarılarına olan etkisini araştırmıştır. Öğrenci gelirlerinin artması akademik başarıya katkı sağlamakla birlikte öğrencilerin sosyalleşmesine de olumlu etki sağlamaktadır. Bazı meslek gruplarında bulunan bireyler boş zaman bulamama problemi yaşayabilmektedir. Bu da bireylerin fiziksel aktivitelere zaman ayıramamalarından ve yeme içme alışkanlıklarındaki düzensizlikten kaynaklı obeziteye yakalanma riskini ortaya çıkarabilmektedir. Pappas vd. (2005) Yunanistan’daki hemşireler üzerinde yaptıkları çalışmaya göre, hemşirelerin sigara kullanımlarının yüksek olduğu, üç hemşireden birinin yüksek kiloya sahip olduğu ve hemşirelerin çoğunun bireysel sağlığının iyi olmadığını tespit etmişlerdir. Bu durum üzerinde vardiyalı çalışma, fazla çalışma saatleri ve iş stresinin etkili olduğu belirtilmektedir.

French vd. (2007) obez ve obez olmayan otobüs şoförlerine yönelik bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada obez olan otobüs şoförlerinin enerji içeriği fazla olan besinleri tükettikleri, şoförlük nedeniyle sürekli oturdukları, obez olmayan bireylere göre daha fazla televizyon izledikleri ve aynı zamanda fiziksel aktivitelere katılmadıkları veya nadir katıldıkları tespit edilmiştir. Yine çalışmada obez olmayan bireylerin alkolsüz içecek tükettikleri, enerji miktarı yüksek besinleri obez kişilere oranla daha az tükettikleri, oturarak televizyon izlemeyi daha az tercih ettikleri ve aynı zamanda fiziksel aktivitelere daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra obez bireylerin sağlıklı beslenme, kilo yönetimi, yağ tüketimi ve

obezite prevalansının yüksekliği ile ilgili çok fazla bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu kişilerin fiziksel aktiviteye katılımlarının az olduğu ve sağlıklı beslenemedikleri ortaya çıkmıştır. Bireyin düşük fiziksel aktiviteleri, medeni durumu, ileri yaşlarda olması, beslenmesi ve boş vakitlerinde televizyon izlemesi onu olumsuz yönde etkilemektedir. Yapılan bu çalışmada ayrıca iş ortamında yeterli olanaklara sahip olunamadığı tespit edilmiştir (French vd., 2007). Prodaniuk vd. (2004) beslenme alışkanlıkları üzerine yaptıkları araştırmada, çalışanların yağlı yiyecekleri tüketme oranının fazla olduğu, sebze ve meyve tüketiminin az olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum çalışanların obeziteye yakalanmasına sebep olmaktadır. Uygunsuz beslenmeye bağlı ateroskleroz, fiziksel aktivite eksikliği ile birlikte dünya çapındaki sanayileşmiş ülkelerde 60 yaş üstü yetişkin ölümlerinin yaklaşık yarısından sorumludur (Gebbers, 2007). Yapılan çalışmaya göre, ABD’de çalışan yaşlı bireylerin sigara ve alkol tüketiminin yüksek olduğu ve daha çok boş zamana sahip oldukları belirlenmiştir. Aynı zamanda fiziksel aktivite yapma düzeylerinin düşük olduğu da tespit edilmiştir (Fleming vd., 2007). Henkens vd. (2008) Hollanda’da gönüllü olarak emekli olan bireylerin fiziksel aktivitelerinde görülen olumlu sağlık etkilerinin yanı sıra zorunlu olarak emekli olan bireylerde sigara ve alkol tüketimi olumsuz yönde seyretmektedir. Yapılan bu çalışmanın anket sonuçlarına göre daha sağlıklı bir yaşam tarzı sergilemede, fiziksel aktivite rolünün yüksek olduğu ve bu durumu çalışmaya katılan bireylerin %40’tan fazlasının onayladığı görülmektedir.

Ülkemizde çeşitli meslek gruplarında çalışan insanlar bulunmaktadır. Her mesleğin kendine özgü çalışma süresi, gerektirdiği mesleki beceriler ve elde edilen maddi kazançlar farklılık arz etmektedir. Çalışma koşullarına göre bireyin mesleğine karşı ilgi ve bilgi düzeyini etkileyen faktörler de bulunmaktadır. Bunlar içerisinde aile yapısı, sosyal ortam, arkadaş çevresi, alınan eğitim, çevresel ve kültürel faktörler olabilir. Bazı meslekler fiziksel aktivite gerektirmezken bazıları daha çok fiziksel aktivite içermektedir. Bu durum her ikisi için de belli açılardan problem teşkil edebilir. Rahat bir çalışma ortamında olan bireylerde hareketsizliğe bağlı oluşan obezite gibi hastalıklar görülebilir ancak farkındalık düzeylerini geliştirmiş bireyler olumlu bir tutum sergileyebilirler. Çalışma koşulları yoğun olan bireyler ile kendilerine yeterli zaman ayıramadıkları için fiziksel aktivite yapmada, sosyal ilişki kurmada, kişisel sağlığını koruyabilmede ve spor aktivitelerine katılımda yetersizlik yaşayabilirler. Bireyler bu eksikliklerin farkında olsalar bile yeterli zaman bulamadıkları için gerekli ehemmiyeti gösteremeyebilir ve olumlu tutum geliştiremeyebilirler. Bu da bireylerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sağlık yönünden problem yaşamalarına sebep olabilir. Bazı koşullarda çalışan bireylerin iş yerlerindeki olanakların kısıtlı olmasından ötürü fiziksel aktivite yapmada yetersiz kalabilirler. Bütün bunlar göz önüne alındığında bireylerin sosyal yaşantılarına, kişisel

bakımlarına, sağlıklarına, sosyal ilişkilerine, kültürel yapısına daha fazla önem göstermeleri ve buna bağlı olarak doğru meslek seçimi yapmaları ve spora karşı ilgi ve bilgi düzeylerini artırıp boş zamanlarını fiziksel aktivite ve spor ile değerlendirmeleri yaşam doyumlarının artması açısından önem arz etmektedir.

Mesleki doyumunu etkileyen faktörler.

Bireylerin mesleki doyumunu bireysel (içsel) ve çevresel (dışsal) faktörler olmak üzere iki kategoride ele almak mümkündür. Bireysel faktörler içerisinde; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum gibi bireyin kişisel durumu ile ilgili etkenler yer almaktayken çevresel faktörler içerisinde; çalışma ortamı, ücret, mesleki hedefler, özlük hakları, çalışma saatleri ve koşulları gibi etkenler bireyin mesleki doyumunu etkileyebilmektedir (Ceylan vd., 2016; Gençay, 2007). Bunun yanı sıra birey mesleki doyumunu etkileyen bireysel ve çevresel faktörler dışında; okul, aile, toplum, sendikalar, farklı kurum ve kuruluşlar içerisinde bulunarak birtakım ihtiyaçlarının da karşılanması için çaba gösterebilir. Dolayısıyla bireylerin bu istek ve ihtiyaçlarının karşılanması ve istedikleri hedeflere ulaşmalarının mesleki doyumlarını artıracak aynı zamanda mesleklerinde ehemmiyetli ve daha özverili çalışmalarına olanak tanıyacak belirlenmiştir. Bu durumda bireyler psikolojik olarak daha mutlu ve huzurlu bir yaşam sürebilirler.

Mesleki doyum bireysel iyilik halinin yanı sıra mutluluk, toplumsal iletişimin güçlenmesi ve iş yerindeki verimin artması konusunda önemli bir unsur olarak görülebilir. Bu durumda mesleki doyuma etki eden unsurların belirlenmesi önemlidir (Baron & Greenberg, 1995).

Bireysel (içsel) faktörler.

İnsan yapısı gereği diğer bireylerden zihinsel, duygusal veya davranışsal olarak farklılık gösterebilmektedir. Çalışan kişilerin meslekten beklentileri, kendi öz yapısına uygun özellikleriyle uyum sağlamakta, isteyerek veya istemeyerek iş doyumunu da etkileyebilmektedir. İnsanlar öz yapısına uygun özellikleri, aldıkları eğitimleri, meslekte kazandıkları statüyü ve maddi koşulları değerlendirerek kişiliklerine uygun meslek arayışına yönelebilirler. Buna bağlı olarak iş doyumunda; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, tecrübe, kişilik, kıdem, statü ve medeni durum gibi demografik özelliklerin önem arz ettiği kabul edilmektedir (Erdoğan, 1999). İnsandan insana farklılık gösteren ve her insanın mesleki doyum düzeyine farklı biçimde etki eden bireysel özelliklere aşağıda kısaca yer verilmiştir.

Cinsiyet: Araştırmada cinsiyet değişkeninin mesleki doyum üzerinde önemli bir etkisinin olduğu belirlenmekle birlikte cinsiyet değişkeninde erkek ve kadınlar arasında kimin

daha fazla doyum sağladığı aşikâr olmadığından genel bir yargıya ulaşmak mümkün değildir (Balci, 1985). Aynı çalışma koşulları göz önüne alındığında birkaç araştırma erkekler ve kadınlar arasında iş doyumunu açısından bir fark olmadığını ortaya koyarken (Yetim, 1993: s. 277-289) bazı araştırmacılar kadınların genellikle ev işlerine, sosyal ve kültürel kurallara daha fazla zaman ayırmalarından ve fazla enerji harcamalarından ötürü bu işlerde beklentilerinin üst seviyede olmadığını dolayısıyla mesleki doyum seviyelerinin erkeklere oranla daha üst seviyede olduğunu belirtmişlerdir (Korman, 1978; Başalp, 2001).

Yaş: Yaş ile mesleki doyum arasında ilişki olduğunu açıklayan bazı araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalar içerisinde Herzberg'in (Özdayı, 1990) yapmış olduğu bir çalışmada; 19–22 yaş aralığında bulunan genç nüfusun işe başlarken büyük bir coşku içerisinde başladıkları fakat yaşın ilerlemesi ile 30'lu yaşlara gelen genç nüfusta bu isteğin giderek azaldığı ve performanslarında düşüş olduğu belirlenmiştir. Yapmış olduğumuz çalışmada mesleki doyumun alt boyutları olan niteliklere uygunluk ve gelişme isteği alt boyutlarında 20-28 yaş arasında olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin diğer yaş düzeylerindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmış olup bu durumu destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir. Bu durumun aksine 30 yaş itibariyle başlamış olan isteksizlik ve memnun kalamama durumu yaşın ilerlemesiyle 50'li yaşlarda tekrar farklılık göstererek yaşın ilerlemesi ve emekliliğin yaklaşmasıyla birlikte bireylerin mesleklerinden doyum sağladıklarını ve iş doyumunun yaşa göre değişkenlik gösterdiği üzerine vurgu yapmışlardır (Özdemir, 2020). Bazı araştırmacılar ise bunu yaşın ilerlemesiyle birlikte maddi kaynakların, ödüllerin ve mesleki tecrübenin artması ile ilişkilendirmişlerdir (Özdayı, 1990; Başalp, 2001).

Kişilik: Bireylerin kişilik özellikleri, mesleğe olan tutumlarını ve iş doyumlarını etkileyebilmektedir (Özdemir, 2020). Kısacası mesleki doyum, çalışanların kişilik özellikleri ile paralellik gösterebilmekte ancak çalışanlar arasında değişkenlik de gösterebilmektedir. Bu durum bize hangi kişilik özelliklerinin iş doyumunu için nasıl etkili olabileceğini düşündürmektedir (Başalp, 2001). Başaran (2004) benlik algısı ve özgüveni yüksek olan çalışanların kişilik özellikleri düşük olan bireylere göre mesleklerinden daha fazla doyum sağladıklarını belirtmektedir. İş doyumunu; çalışanların ihtiyaçlarına, ihtiyaçların seviyelerine, işyerinden beklentilerine göre farklılık göstermektedir. Kişilik özelliklerinin mesleki doyum üzerine etkisini inceleyen araştırmalar, işinden doyum sağlayan kişilerin kişilik yapılarında daha sosyoekonomik, daha kararlı ve daha esnek olduklarını; tersi durumda ise iş doyumсузluğu yaşayan bireylerin amaçlarını belirlemede kararsız, daha katı, çevresel şartlar karşısında güçlü duramayan bireyler oldukları vurgulanmıştır (Balci, 1987; Başalp, 2001).

Statü: Mesleki doyum ve statü arasında güçlü bir bağın olduğu belirtilmiştir (Kantar, 2010). Statü: Bir bakıma iş görenin kendini kanıtladığı bir konum olarak değerlendirilebilir. Birey kazanılan bu konumu kaybetmemek için çaba sarf edecektir. Statü çalışanın ekonomik durumunun gelişmesine, toplum tarafından saygınlık kazanmasına ve sosyal açıdan kaliteli bir yaşam sürmesine katkıda bulunmaktadır. Bu duruma bağlı olarak iş görenin takdir edilmesi ve kendisinin aranan bir çalışan olduğunu bilmesi bireyin iş doyumunu artıracaktır (Özdemir, 2020).

Eğitim Düzeyi: Eğitim düzeyi, bireyin iş doyumuna etki eden etkenler içerisinde. Bunun yanında eğitim; bireyin iş yerlerinde özgüvenli hissetmesine, yenilikçi olabilmesine, iş arkadaşları ile uyum sağlamasına, işini doğru ve düzenli bir şekilde yapabilmesine katkı sağlayacağı gibi iş doyumunun artmasına da yol açmaktadır.

Eğitim, tüm meslek gruplarında çalışanların saygınlık kazanmasına sebep olmaktadır. Eğitim seviyesinin yükselmesi yönünde yapılan çalışmalar çalışan bireylerin doyumunu artırabilir. Eğitim sayesinde çalışan, kişisel performansını ve yeteneklerini yönetime gösterebilme fırsatı elde eder (Güner, 2015). Birey; aldığı eğitim ve elde ettiği kazancı, diğer bireylerin eğitimi ve elde ettikleri kazançla karşılaştırdığında, kazançların eşit olması veya kendi kazançlarının diğer bireylerden yüksek olması sonucu iş doyumunu yaşayacak; karşılaştırmanın kendi lehine olmadığı tersi bir durumda ise doyumsuzluk hissedecektir (Kantar, 2010). Ancak iş doyumunu ve eğitim düzeyinin birlikte ele alındığı araştırmaların sonuçlarına bakıldığında farklılık olduğu görülebilmektedir. Bunun örneği ise “Öğretmenlerin Sportif Tutum ve Farkındalık Düzeyleri ile Mesleki Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki” konu başlıklı çalışmamızda, doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olması sonucudur. Alan yazın incelendiğinde, Bozanoğlu (2020) yapmış olduğu “Öğretmenlerde İş Yeri Arkadaşlığı, Mesleki Doyum ve Örgütsel Huzur İlişkisi” adlı çalışmada katılımcıların öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Yapılan çalışma bulguları ile bizim çalışma bulgularımız benzerlik göstermektedir. Arpağ (2022) yapmış olduğu “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi: Denizli Merkez Örneği” adlı çalışmada öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin öğrenim durumlarına göre farklılık göstermediğini belirlemiştir. Bu durum yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Bu nedenle, iş doyumunu ile eğitim düzeyi arasında pozitif bir ilişki olduğu henüz yaygın olarak kabul görmemiştir.

Kıdem: Meslek içerisinde veya iş yerlerinde geçirilen hizmetin süresi olarak değerlendirilebilir. Mesleki kıdem ise iş doyumunun güvenilir ve en önemli belirleyicilerinden

biridir. Meslekteki hizmetin süresi ile mesleki doyum arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde farklı sonuçların ortaya çıktığı görülebilmektedir. Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında mesleki kıdemin iş doyumuna ile doğru orantılı, bazı çalışmalarda ise ters orantılı olduğu görülmektedir. Literatür incelemesinde, işe başlayan bireylerin ilk yıllardaki mesleki doyum düzeyinin son yıllara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışanlar işe ilk başladıklarında yaptıkları işin niteliğini anlama, elde edilen kazancı kaybetmeme, kendilerini geliştirme ve becerilerini gösterme konusunda daha istekli oldukları görülmektedir. Ancak belirli bir zaman geçtikten, çalışılan iş yerine ve ortamına alışıldıktan sonra işe yeni başlayan biri gibi heyecanlı ve istekli olunmadığından birey iş doyumunu daha az hissetmektedir (Kınık, 2007).

Tecrübe: Çalışma hayatı içerisinde bireyin deneme yanılma yoluyla elde ettiği bilgi, beceri ve deneyimlerin bütünü olarak tanımlanabilir. Tecrübenin mesleki doyum üzerine olumlu etkisinin olduğu ve zaman sonra elde edilen tecrübeler ile çalışanların kendine olan güveninin arttığı belirtilmektedir. Çalışanın yaptığı işe özen göstermesi ve işini severek yapması o kişinin mesleki başarısını da yükseltecektir. Tecrübenin kazanılma sürecinde, çalışanın başlangıç itibarıyla zorlu bir aşamadan geçmesi beklenen bir durumdur. Buna bağlı olarak meslek doyumunun belirli bir süreye bağlı olduğu kabul edilmelidir. Çalışanın iş tecrübesi zaman sonra çalışan kişide güvenin oluşması ve gerçekçi düşünebilme yetisinin gelişmesine katkı sağlayacaktır (Güner, 2015). İş hayatında çalışma deneyimi olmayan çalışanın gerçeği yansıtmayan beklentileri oluşabilir (Karaca, 2008). Oysa deneyim sahibi bir çalışan, iş yerinde değer görmek ve takdir edilmek isteyecek aynı zamanda yaptığı işe uyum sağladıkça hem iş performansında hem de iş doyumunda artış görülecektir (Özdemir, 2020).

Medeni Durum: Bir işte çalışan bireyin medeni durumunun iş doyumuna üzerinde bir etkisinin olup olmadığı araştırmalara konu olmuştur. Yapılan araştırmaların bazılarında medeni durumun mesleki doyum üzerinde olumlu etkisi olduğu savunulur. Bunun örneği: “Öğretmenlerin Sportif Tutum ve Farkındalık Düzeyleri ile Mesleki Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki” konulu çalışmamızda, medeni durumu bekar olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin evli olan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde; Bayrak (2014) yapmış olduğu “İlkokullarda Eğitim Veren Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Doyum ve Tükenmişlik Düzeyi” isimli çalışmada mesleki doyum ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yapılan çalışma bulguları ile bizim çalışma bulgularımız benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan bireylerin medeni durumlarının mesleki doyumları üzerine anlamlı düzeyde etkisinin olmadığını Arpağ (2022) yapmış olduğu “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Öğretmenlerinin İş Doyumu

Düzeylerinin İncelenmesi: Denizli Merkez Örneği” isimli çalışmasında ortaya çıkarmıştır. Yapılan birtakım araştırmalar, mesleğinde doyuma ulaşan bireylerin aile yaşantılarının da iyi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sağlıklı bir aile yaşamı süren birey, kendini ifade edebilme, iletişim becerilerini geliştirebilme (Telman & Ünsal, 2004) insanların ihtiyaçlarını göz ardı etmeme gibi özellikleri çalışma ortamına da yansıtarak olumlu becerilerin gelişmesini desteklemektedir.

Çevresel (dışsal) faktörler.

Mesleki doyum, bireyin sadece kendi içsel durumu ile açıklanabilecek bir olgu değildir. Bireyin iş ortamındaki fiziksel yapı, bulunduğu kurum içerisindeki kültür, iş yükü ve çalışan bireylerin birbirleriyle olan iletişimleri çalışanın iş doyumunu olumlu veya olumsuz yönde etkileyecektir (Özdemir, 2020). Eren (2001) çalışan bireylerin bu özellikler ile bireysel ihtiyaçlarını karşılayabildiklerinde yapmış oldukları işten doyum sağlayacağını belirtmektedir. Bu özellikler aşağıda başlık halinde ele alınmaktadır.

İşin Niteliği: İşin niteliği, çalışılan kurum ve kuruluşlarda farklılık gösterebilir. Bunun sebebi: Yapılan işin içeriğinin ve kapsamının değişiklik göstermesidir. Bunun yanı sıra çalışanın iş tercihi kendi bireysel kapasitesine uygun olmalıdır. Çünkü bireyin kendi becerilerini ve yeteneklerini icra edebilmesine olanak sağlayan, üretim gerektiren, sorun çözme odaklı olan ve değişime açık meslekler iş doyumunu artırabilir (Başaran, 2004; Taşdan & Tiryaki, 2008).

Ödüllendirme ve Ücret: Mesleki doyuma etki eden en önemli faktörlerden biri, çalışana verilen ücrettir. Bunun yanı sıra kurum ve kuruluşun çalışan için uyguladığı ödül yöntemi ve ek ödemenin nasıl yapıldığı da önemlidir. İş doyumunu, çalışan bireylerin talep edilen ödül yöntemiyle çalıştırılması durumunda iş doyumunun artıp talep edilen sistemin kurulamaması halinde azalmaktadır (Baron & Greenberg, 1995). Baron ve Greenberg (1995) doyumun ortaya çıkmasını sağlayan koşulların alt yapısında çalışanın emeklerinin karşılığı olan ücretin sağlanıp sağlanmaması ve kendilerine davranılma şekillerine ilişkin bir algının yattığını belirtmiştir. Yapılan ücret ödemeleri, çalışanın sadece hak etmiş olduğu ücret bedelini değil aynı zamanda çalışanın mesleki başarısını da kapsamalıdır (Başaran, 2004). Çalışarak elde edilen ücret çalışanın ekonomik ihtiyaçlarının giderilmesinde ve toplum içerisinde saygınlığının ve statüsünün belirlenmesinde etkili olabilmektedir (Keser, 2009).

Örgüt ve Yönetim: İş doyumuna etki eden diğer önemli bir faktör ise örgüt ve yönetimdir. Özellikle çalışanların uyum içerisinde çalışması için uygun bir ortamın oluşması,

sorumluluk ve otoriteyi tek elden sağlayan politikaların olması iş doyumunun pozitif yönde artmasına sebep olur (Baron & Greenberg, 1995).

Çalışma Koşulları: İşyerinin fiziksel özelliği bu iş yerinde çalışan kişilerin iş doyumlarında etkilidir. Çünkü iş yerine ulaşımın rahat olmaması, iş yerinin havasız ve ışıklandırmasının yetersiz olması, gerekli olan teknik araç gereçlerin kısıtlı olması ve yapılacak işin/işlerin genellikle çalışanın fiziksel gücüne bağlı olması gibi etkenler bireylerin iş doyumunu olumsuz yönde etkileyebilir (Başaran, 2004). Kurum ve kuruluşların fiziki çalışma alanlarının iyileşmesi ve yetersiz araç gereçlerin temini iş doyumunun artmasına katkıda bulunabilir. Ayrıca emekçilerin işten arta kalan zamanlarının değerlendirilebilmesi için olanakların sağlanması ve bunun yanında ulaşımı kolaylaştırıcı yöntemler meslek doyumunu pozitif yönde etkileyecektir (Eren, 1984).

Terfi Olanakları: Terfi durumu, çalışanın mesleki doyumunda önemli bir faktördür. Terfi olabilmenin adil olması ve yükselme sıklığının iş gören tarafından fark edilmesi durumunda iş doyumunda artışın olabileceği düşünülmektedir. Çalışanın iş yerinde yükselmesi, kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bu durum çalışana doyum veya doyumsuzluk yaşatabilmektedir (Başaran, 2004). İşe yeni başlayan bireylerde terfi olma ve ücret artışı olamayacağı düşüncesi oluşabilmektedir. Bu düşünce ile çalışan kişiler işlerine karşı olumsuz tavır sergileyebilirler. Ayrıca adil olmayan terfi durumlarının gözlenmesi çalışan bireyin bu durumdan rahatsızlık duymasına ve doyumunun olumsuz etkilenmesine sebep olacaktır (Eren, 1984).

İletişim: Çalışanın çalıştığı kurum ve kuruluşlardaki çalışma arkadaşları ve yöneticileri ile iyi bir iletişim kurabilmesi mesleki doyumuna etki edebilir. Yöneticiler ve çalışma arkadaşları ile kurulan iyi iletişim, oluşabilecek sorunların çözülmesine ve amaçların gerçekleştirilmesine yardımcı olur (Başaran, 2004). Birey iş yerinde her ne kadar bireysel olarak iyi bir etkileşim içerisinde bulunmak istese de iyi bir iletişimin kurulamaması durumunda mesleki doyumunda olumsuzluk yaşayabilir (Başalp, 2001).

Güvenlik: İş güvenliği genel olarak bireyin kendini fiziki olarak güven içerisinde hissetmesi olarak görülse de çalışanların işten çıkarılma endişesi içerisinde bulunmaları da iş güvenliği ile ilgilidir. Bireyin iş yerinde yapmış olduğu bir hatadan ötürü cezalandırılması, kazanmış olduğu ücretten kesinti yapılması, hatta ileri boyutta işten çıkarma gibi durumlarda çalışanın iş yerinden memnun kalması ve yaptığı işten doyum sağlaması olası değildir (Başalp, 2001).

Denetim: Kurum ve kuruluşlarda çalışan bireyler yaptıkları işi en iyi şekilde yerine getirdiklerini düşünebilir ve emir almak istemeyebilirler. Dolayısıyla çalışanların

denetlenmesinde yöneticiler güçlük çekebilir. İş yerlerinde bazı çalışanlar, işin sorumluluklarını bilmekte ve bu sorumlulukları yerine getirmekte hassasiyet göstermektedirler. Buna bağlı olarak bu kişiler denetime daha az ihtiyaç duyarlar (Mertol, 1993; Başalp, 2001). Genel itibariyle çalışanlar denetlemelerden hoşlanmamakta, denetlemelerin düzeltici, yol gösterici ve yardım edici olduğunu kabul etmemektedirler. Denetlemelerin; kusur aramaya yönelik olması, denetleyen kişinin üstünlük göstermeye çalışması, küçümseyici bir tavır ortaya koyması gibi durumlar ile sıklıkla karşılaşmakta; bu durumda çalışan kişilerin iş doyumları olumsuz etkilenmektedir (Başaran, 2004). Dolayısıyla çalışanlar, denetimlerin demokratik olan ve özdenetime fırsat tanıyan kurum ve kuruluşlarda çalışmayı tercih etmektedirler (Başaran, 2004).

Birlikte Çalışılan İş Görenler: Yapılan araştırmalara bakıldığında, çalışan bireylerin bazı sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını çalıştıkları çevre içerisinde aradıkları görülmektedir. Böyle bir gereksinim çalışılan ortamda bireylerin saygı, sevgi, çerçevesinde çalışmaları ve güven ortamını oluşturmaları halinde giderilebilir (Özdemir, 2020). Bireylerin iş arkadaşları ile olumlu ilişkiler kurmaları onların işlerine ehemmiyet göstermelerine ve işlerini daha iyi yapmalarına sebep olmaktadır (Başalp, 2001). Bireyler çalışma arkadaşlarını benimseyip yardıma ihtiyaç duyduklarında, onlara güvenip inandıklarında ve kendilerini güvenilir bir küme içerisinde hissettiklerinde mesleki doyum seviyeleri artmaktadır (Baron & Greenberg, 1995).

Övülme: İş gören bireyler, çalıştıkları kurumda yapılan işte takdir edilmek ve beğenilmek isteyebilirler. Ancak hiçbir çalışan olumsuz bir tavırdan ve eleştiriden hoşlanmaz. Bu yüzden çalışma içerisinde övülmek çalışanın iş doyumunu artıracaktır (Özdemir, 2020). Ayrıca beğenilme, iş görenden çok yapılan işin değerlendirilmesi için yapıldığında, çalışana yapılan işin önemi ile ilgili bir dönüt sağlayarak sonraki süreçte işin yapılmasına katkıda bulunan bir işleve sahip olacaktır (Başaran, 2004).

Öğretmenlik

Öğretmenlik denilince akla gelen ilk şey öğretmenin kendisidir. Öğretmen: “Resmî veya özel bir eğitim kurumunda çocukların ve gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmek veya yön vermekle görevlendirilmiş ve bu amaçla yetiştirilmiş kimselere” denir (Duman, 1991). Dolayısıyla bireylerin yaşantılarına veya öğrenmelerine yön verilebilmesinde öğretmenlerin birtakım özelliklere sahip olması gerekebilir.

Bunlar:

- Öğrenci ile iletişimini iyi kurabilen
- Öğrencilerine karşı saygılı, dürüst ve güven veren
- Öğrencilerine karşı nesnel davranan ve duygularını ön planda tutmayan,
- Öğrencilerini yeri geldiğinde takdir edebilen ve gerektiği durumlarda ödüllendiren,
- Öğrencilerin beklentilerine ve gereksinimlerine dikkat eden,
- Eğitim konusunda yaşanan problemler karşısında bilimsel araştırma yapabilen,
- Esnek, sorun çözücü ve üretken,
- Öğrencilerine karşı sabırlı ve duygularının kontrolünü sağlayabilen,
- Bireyler arasındaki farklılıkları göz ardı etmeyen,
- Eğitim teknolojisindeki gelişmelerin yakinen takipçisi olan,
- Öğrencilerini motive edebilen ve öğrenmenin gerçekleşmesinde kolaylık sağlayan,
- Öğretim ve öğrenmeyle ilgili süreçlere ve yöntemlere hâkim olan,
- Entelektüel yönü gelişmiş (sorgulayan, okuyan, araştıran,),
- Yenilikçi, gelişmeye açık olan,
- Yeni değerlerin geliştirilmesine katkı sağlayan biri olması beklenmektedir (Yeniçeri, 2019).

Öğretmenlik, insanların var oluşuyla beraber ortaya çıkıp tüm etkinliklerin temelini oluşturmuştur. Öğretmenin olmadığı bir çalışmadan verim elde etmek çok güçtür. Dolayısıyla bu çalışma amaçsız ve düzensiz bir çalışma olur. Bu duruma bağlı olarak meslekler içerisinde en önemli mesleğin ve en önce oluşan mesleğin öğretmenlik olduğunu söyleyebiliriz (Ergün, 2007).

Öğretmenlik mesleği diğer tüm mesleklerin mesleği denilebilir (Celep, 2004). Sebebi ise felsefeden nasıl ilimler doğuyorsa, öğretmenlik mesleğinden de diğer meslekler ortaya çıkıyor diyebiliriz. Diğer meslekler öğretmenlik mesleğine bağlı olarak alt kollarını oluştururlar (Ertuğrul, 2015). Dolayısıyla toplumun geleceği ülkenin refahı için öğretmenlik mesleğinin ve öğretmenlerin üzerinde gerektiği kadar durulmalıdır (Çelikten, 2005). Çünkü eğitim sisteminin temelinde öğretmen vardır. İyi ve nitelikli eğitimin arkasında yine iyi öğretmenler vardır denilebilir. Yoksullukların ve yoksunlukların olduğu Cumhuriyet Döneminde bile öğretmen niteliği üzerinde defalarca durmuşlardır (Çelikten, 2005). Bu da öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin önemini bir kez daha vurgulamaktadır.

Öğretmen Spor İlişkisi

Öğretmenlerin bilinçli olarak egzersiz yapmaları mesleğinde daha verimli dönütler almasına katkı sağlayabilir. İş yoğunluğundan veya rekreasyon faaliyetlerinde bulunamamalarından kaynaklı bireylerde stres ve yorgunluk görülebilir. Aynı zamanda öğretmenlerin de meslekleri gereği üstlendikleri sorumluluk ve görevleri dolayısıyla stres ve tükenmişlik durumu ile karşı karşıya kalmaları olağandır. Bu konu üzerine literatüre bakıldığında, yurt dışında öğretmen tükenmişliği ve tükenmişlik adına çok sayıda araştırma yapıldığı göze çarpmaktadır. Öğretmenlerin tükenmişliği üzerine yapılan çalışmalarda; yaş, branş, görev, okul türü, çalışılan ortam içerisindeki memnuniyet, cinsiyet gibi birçok değişken görülebilmektedir (Avşaroğlu vd., 2005). Kırılmaz vd. (2003) öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının yaygın olarak görülmesinin büyük bir sorun teşkil etmekte olduğunu ve ülkemizin eğitim sisteminde problemlere yol açarak karşımıza çıkabildiğini belirtmektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda ortaya çıkan problemlerin asgari düzeye indirgenmesi veya ortadan kaldırılmasında bir eğitim aracı olarak bilinen beden eğitimi ve spor; bireylerin sağlığını, moralini, karakter gelişimini ve verimliliğini; “milli yönden sağlam, güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ve varlığı ile doğrudan ilgili en etkili bir eğitim ve sağlık faaliyetidir”. Dolayısıyla bireyin zihni ve fikri gelişiminin, beden gelişimi ile uyumlu ve dengeli olduğu durumda bireylerin daha sağlıklı, daha uzun ömürlü, mutlu, dengeli, verimli ve başarılı olmalarında tam olarak bir görüş birliği bulunmaktadır (Raporu, 1983). Bu örnekten de anlaşılacağı gibi eğitimin yuvası olduğu bilinen okullarımıza sporun yaygınlaştırılması, bireylerde spora teşvikin artması ve sporun sevdinmesi için önemli görevler düşmektedir. Spor sevgisinin oluşturulması hususunda temel eğitimin aileden başlanarak okullarda desteklendiği ve pekiştirildiği takdirde bireylerde, okulda ve kitle sporunda geniş bir alt yapı oluşturulabilir. Aile fertleri, eğitimciler ve özellikle öğretmenlerin spor hususunda kendilerini geliştirmeleri, sporun genel olarak faydalı olduğuna kanaat getirmeleri, spor hakkında bilgi sahibi olmaları, kültürlü ve bilinçli olmaları bireylere daha sıcak ve daha hoşgörülü yaklaşımlarına olanak sağlayabilir. Eğitimcilerin bilinçlendirilmesiyle beraber eğitilmek istenen kitlenin daha çabuk ve daha kolay şekillendiği görülebilir. Bu duruma bağlı olarak spor sayesinde öğrenci ve genç kitlenin kötü alışkanlıklardan ve nahoş (içki, kumar gibi) olarak bilinen ortamlardan uzak kalması da sağlanmış olacaktır (Hergüner, 1992).

Öğretmen Psikolojisi

Sanayi Devrimi henüz gerçekleşmediği dönemlerde, üretimin ortaya çıkmasında yeterli bilginin öğrenilmesi için küçük zanaat işletmeleri içerisinde çalışan çırakların ustalardan öğrendikleri ve Orta Çağ'ın sosyal ve ekonomik yapısı “öğretmeni iktisadi değer yaratıcı bir

unsur olmaktan alıkoyuyordu”. Günümüzde ise tam tersi olarak üretim, iktisadi hayatın bel kemiği ve yirminci asrın okulu olarak görülmektedir (Bilgiseven vd., 1992). Bilgiseven vd. (1992) öğretmen, hayati fonksiyonu yerine getiren görevli olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Gün geçtikçe daha fazla önemi anlaşılan öğretmenlik, bireyler arasındaki ilişkinin ve iletişimin yoğun olduğu ve önemli görüldüğü sosyal bir meslek olarak görülebilir. Bu sosyal meslek içerisinde öğretmen adaylarının başarı elde edebilmeleri, kendilerini gerçekleştirebilmeleri ve mesleki doyuma ulaşabilmeleri psikolojik gereksinimlerinin yanı sıra kişisel ihtiyaçlarının karşılanmasında öğretmenlik mesleğinin ne düzeyde karşıladığına bağlı olabilir. Öğretmenlik mesleği diğer meslek gruplarına göre farklılık göstermektedir (Celep, 2004). Bunun sebebi geniş bir insan kitlesi içerisinde bulunması aynı zamanda iletişim ve etkileşim içerisinde olmasıdır (Celep, 2004). Bu meslek içerisinde insani ilişkiler boyutunda, öğretmen-öğrenci, öğretmen-çevre, öğretmen-yönetici, öğretmen-öğretmen gibi birçok farklı boyutlar bulunmaktadır (Deveci, 2011). Çermik (2003) yaptığı araştırmada öğretmenlerin öğretmen-öğrenci, öğretmen-öğretmen, öğretmen-çevre boyutlarında ve insani ilişkiler noktasında sorun yaşadığını belirtmiştir. Araştırmanın sonucunda ise erkek ve kadın öğretmenler arasında insan ilişkileri sorunları üzerine farklılık görülmeyişi tespit edilmiştir.

Her meslek grubunun kendi içerisinde birtakım gerekleri ve bireylere sağladığı olanaklar vardır. Sağlanan olanaklar, bireylerin bulunduğu meslek içerisinde psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olabilir. Bununla beraber meslek elemanlarında mesleklere özgü olduğu düşünülmekte olan psikolojik ihtiyaçlar bulunabilir. Dolayısıyla “öğretmenlik mesleğinin de gerektirdiği etkinlikler, roller ve nitelikler öğretmenlerin psikolojik ihtiyaçlarını etkilemektedir” (Deveci, 2011, ss.6).

Öğretmenlerin toplumda psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi; bilimsel bilgiyi yayma, gelecek neslin hayata hazırlanmasını sağlama, örnek olabilme, çağdaş kültürü ve bilgili bir toplum insanı yetiştirme gibi birtakım rol yüklemesi yaptığımız öğretmenlerimizi anlamamız ve onların psikolojik ihtiyaçlarını giderme çabalarına yönelik bulundukları girişimlerde yardım edilmesi için gereklidir (Özyürek, 1983). Celep (2007) çalışmasında; öğretmenlerin ifadeleri doğrultusunda psikolojik ihtiyaçlarının yanı sıra ait olma ihtiyacı, sevgi ihtiyacı ve güvenlik ihtiyaçlarının da olduğunu vurgulamaktadır. Aynı zamanda ücretlerindeki yetersizlikler, adaletsizlik ve statü seviyelerindeki düşüklük gibi unsurların öğretmenlerde yoğun strese neden olduğu (Pehlivan, 1995) belirtilmektedir. Öğretmenlik mesleği gereği öğretmenler; öğrenci, okul personeli, yönetici, veli, meslektaşları ve çevreleriyle yakın ilişki içerisinde bulunmaktadır. Bu yakın ilişki birtakım problemleri de beraberinde getirmektedir. Aynı

zamanda okuldaki disiplin problemleri, alan yetersizliği, mevcudu fazla olan sınıflar, yetersiz materyale sahip sınıflar, öğretmenlerin yaşamış oldukları stresler, fiziksel koşulların yetersizliği gibi faktörler öğretmenlerde stresin oluşmasına sebep olmaktadır (Öztürk, 1995).

İnsanlar arasındaki ilişki boyutunun yüksek olduğu ve doğası gereği gerilimin olduğu meslekler (asker, doktor, polis, öğretmenlik gibi) bireylerin stres düzeylerinin yüksek seviyelere çıkmasına sebep olmaktadır (Öztürk, 1995). Buna bağlı olarak öğretmenlik mesleğinin strese maruz kalan ve risk düzeyi yüksek gruplar içerisinde girdiği (Baltaş & Baltaş, 2000) ve öğretmenlerin de yapmış oldukları mesleğin yoğun stres içeren bir meslek olduğunu fark ettikleri belirlenmiştir (Chan, 2003). Chan (2003) da öğretmenlik mesleğinin yüksek düzeyde strese sahip bir meslek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin psikolojik yönden dayanıklı olabilmeleri stresle baş edebilmelerinde önemli görülebilir. Psikolojik dayanıklılık bireylerin stres durumları ile karşılaştıklarında oluşacak stres ile başa çıkabilmelerinde önemli görülen bir kişilik özelliğidir. Kişinin stres içeren olaylar karşısında güçlü kalabilmesi, karşılaşılan stresli durumlarla sağlıklı bir biçimde mücadele edilebilmesi beklenmektedir. Psikolojik dayanıklılığı üst seviyede olan bireyler karşılaştıkları stres durumunu avantaja çevirebilmekte ve oluşan stres durumu ile mücadele edebilmektedirler. Bu da bireylerin stres içeren yaşam olayları ile karşılaşmalarında kolaylıkla mücadele edebilmelerini sağlamaktadır (Işık, 2006). Aynı zamanda bireyler karşılaştıkları problemler karşısında mücadelecilik davrandıklarında, sorunlar karşısında sağlam durabildiklerinde ve problemlerin üstesinden gelinebileceğine inandıklarında içsel motivasyon veya dışsal motivasyon kaynakları bulabilirler (Karakaya, 2019).

Psikolojinin boyutu olan motivasyon kavramı tüm alanlarda görüldüğü gibi eğitim alanında da öğretmenlerde, öğrencilerde ve yöneticilerde önemli görülebilir. Motivasyon kavramı, bireylerde ihtiyaçların karşılanmasında içsel bir istek olarak tanımlanmaktadır (Lussier & Achua, 2015). Motivasyon öğretmenlerin performansına etki eden son derece önemli bir boyut olabilir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin kendilerine özgü motivasyonlarını belirlemeleri, çalışma arkadaşlarının ve öğrencilerinin de motivasyonlarını artırmaları eğitim-öğretim süreçlerine olumlu yönde etki edebilir. Dolayısıyla alan yazına bakıldığında öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin beklenen seviyede olmadığı durumlarda tükenmişlik yaşadıkları ve sorun çözmede yetersiz kaldıkları ve birçok eğitsel ve öğretimsel yönden karşılaşılan problemlerle baş etme durumlarıyla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir (Emiroğlu, 2017). Okul sistemindeki birçok faktörü uygulamaya geçirmede öğretmenlerin motivasyon durumları önemsenmektedir. Yaşadıkları herhangi bir olumsuz durum karşısında öğretmenlerde stresin artması, performansın engellenmesi, mutsuzluklar ve

öğrencilerin kaliteli ürünler ortaya çıkarmalarında problem görülebilir. Aynı zamanda öğretmenlerin motivasyonları, okullarda yönetimin yükselmesine ve akademik anlamda başarının sağlanması yönünden davranışların oluşturulması ve bu davranışların geliştirilmesine bağlı olabilir (Kandemir & Gür, 2009). Bu durumda okullarda görev yapan yöneticiler tarafından öğretmenlerin öğretimlerini daha etkin yapabilmeleri için onların içsel ve dışsal motivasyonlarını artırmaya yönelik çalışma yapılması gerekmektedir (Din vd., 2012).

1) İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon: bireyin davranışı gerçekleştirmesinde oluşan güçtür. Davranış gerçekleşmek zorunda değildir fakat birey davranışı gerçekleştirmek istediğinde ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda bireyin isteğine bağlı olarak yaptığı davranışlar da denebilir. Bireyin davranışı dışsal doyumdan çok içsel doyumdan kaynağını almaktadır. İçsel motivasyon: bireyin yapmak istediği işi ilgi ve istekle yapmasıdır (Canpolat, 2011).

2) Dışsal Motivasyon

Dışsal motivasyon: Bireylerin çevreden kaynaklı oluşan davranışlarıdır. Buna bağlı olarak bireylerdeki motivasyon uyarıcısı çevreden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda bireylerin gerçekleştirmek istediği bir çalışmanın dışarıdan kaynaklı kontrolü sağlanmaktadır. Kişinin gerçekleştirdiği davranışta içsel motivasyondan ziyade dışarıdan gelebilecek ödül, takdir, sevginin artması gibi beklentiler oluşurken herhangi bir cezanın da engellenmesini amaç edinmektedir. Kısacası dışsal motivasyondaki asıl amaç bireyin gerçekleştirdiği davranıştan dışa bağımlı olarak bir fayda beklemesidir (Ertan, 2008). Dolayısıyla bu konu üzerinde okullarda veya kurumlarda çalışma yapılmadığı/yapılamadığı takdirde bireylerin öğretmenlik mesleğinde problem yaşayabilmeleri muhtemeldir. Yapılan araştırmalara bağlı olarak, oluşacak problemlerin asgari düzeye indirilmesinde spor faaliyetinin ve fiziksel aktivitenin önemi büyüktür. Sonuç olarak; hayatımızda sporun ve fiziksel aktivitenin bu kadar önemli olduğu göz önüne alındığında, ülkemizde bilinçli ve daha duyarlı bireylerin yetiştirilmesinde büyük emeği olan öğretmenlerimizin, spora karşı farkındalık ve tutum düzeylerinin geliştirilmesi icra ettikleri meslekte doyuma ulaşmalarına büyük katkı sağlayabilir ve buna bağlı olarak ülkemizin refah düzeyinde artış görülebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri: Geçmişte yaşanmış bir durumu veya şu anda gerçekleşen bir duruma müdahale etmeksizin olduğu gibi betimlemeyi amaç edinen araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005). Araştırmaya konu olan bireyler, olaylar veya nesneler, bulunduğu koşullar içerisinde ve müdahale olmaksızın tanımlanmaya çalışılır. Gözlemlenen veya çalışılan gruplara yönelik herhangi bir şekilde değiştirmeye, etkilemeye yönelik hiçbir girişimde bulunulmaz. Bilinmek istenen şey, vardır ve oradadır. Bilmeniz gereken şey, vardır ve oradadır. Doğru bir şekilde gözlemlemek ve belirli bir teşhis koymak önemlidir (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini 2021/2022 eğitim-öğretim döneminde Erzurum ilinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılması zor olduğundan, olasılığa bağlı basit tesadüfi örneklem seçme yoluna gidilmiştir. Bu yöntemle göre; evrenin oluşmasını sağlamak için tüm elemanların çalışmaya katılım sağlama şansı eşittir. Kısacası evrendeki tüm bireylere verilebilecek istatistiksel değer aynı olduğu belirtilmiştir (Arıkan, 2005).

Basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre, ele alınacak çalışmanın evrene göre benzerlik (homojenlik) göstermesi gerekmektedir (İslamoğlu, 2003). Yapılan çalışmamızda evren içerisinde bulunan tüm ortaöğretim kurumlarının görevlerinin, temel yapılarının, yönetici ve personelinin aynı olmasından dolayı, çalışmamızda en uygun yöntemin basit tesadüfi örneklem yöntemi olduğu söylenebilir (Karayaman, 2020). Araştırmanın örneklemini Erzurum ilinde bulunan 52 farklı ortaöğretim kurumunda görevlerine devam eden ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 329 kadın ve 278 erkek olmak üzere toplam 607 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1. de verilmiştir.

Tablo 1*Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı (N=607)*

	Sosyodemografik özellikler	n	%
Cinsiyeti	Kadın	278	45,8
	Erkek	329	54,2
Yaş	20-28	128	21,1
	29-40	262	43,1
	41-50	180	29,7
	51-64	37	6,1
Medeni Durum	Bekâr	225	37,1
	Evli	382	62,9
Eğitim Durumu	Doktora	17	2,8
	Y. Lisans	150	24,7
	Lisans	440	72,5
Branş Dağılımı	Türk Dili ve Edebiyatı	72	11,8
	Fizik	44	7,2
	Kimya	22	3,6
	Matematik	67	11,0
	Coğrafya	33	5,4
	Tarih	38	6,3
	Biyoloji	21	3,5
	İngilizce	47	7,7
	Beden Eğitimi	34	5,6
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	52	8,6
	Müzik	15	2,5
	İHL Meslek Dersleri	49	8,1
	Almanca	18	3,0
	Felsefe	31	5,1
	Görsel Sanatlar	38	6,3
	PDR(Rehberlik)	26	4,3
Görev Süresi	1-9 yıl	292	48,1
	10 + yıl	315	51,9
Okul Türü	Anadolu Lisesi	175	28,8
	İmam Hatip Lisesi	164	27,0
	Fen Lisesi	42	6,9
	Sosyal Bilimler Lisesi	55	9,1
	Meslek lisesi	171	28,2
Sportif Aktivite Yapmak İçin Yeterli İmkân Bulma Durumları	Evet	335	55,2
	Hayır	272	44,8
Aktivite Yapma Durumları	Evet	191	31,5
	Hayır	416	68,5
Aktivite Türü	Bireysel Spor	125	20,6
	Takım Sportu	66	10,9
	Sportif aktivite yapmıyorum	416	68,5

Araştırma 278(%45,8) kadın ve 329(%54,2) erkek olmak üzere toplam 607 öğretmen üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Öğretmenlerin yaş dağılımları incelendiğinde; 262 kişinin(%43,1) 29-40 yaş arasında, 180 kişinin(%29,7) 41-50 yaş arasında, 128 kişinin(%21,1) 20-28 yaş arasında ve 37 kişinin(%6,1) 51-64 yaş arasında olduğu gözlenmektedir.

Öğretmenlerin medeni durumu incelendiğinde; 225 kişinin(%37,1) bekâr ve 382 kişinin(%62,9) ise evli olduğu gözlenmektedir.

Öğretmenlerin eğitim düzeyleri incelendiğinde; 440 kişinin(%72,5) lisans, 150 kişinin(%24,7) yüksek lisans ve 17 kişinin de(%2,8) doktora düzeyinde olduğu gözlenmektedir.

Araştırmaya çoğunluğu Türk Dili ve Edebiyatı branşında olmak üzere 16 farklı branş öğretmenin katıldığı görülmektedir.

Öğretmenlerden 292 kişinin(%48,1) 1-9 yıl arası ve 315 kişinin de (%51,9) 10 yıl üzeri öğretmenlik mesleğini icra ettikleri gözlenmektedir.

Öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türü incelendiğinde, 175 kişinin(%28,8) Anadolu Lisesinde, 171 kişinin(%28,2) Meslek Lisesinde, 164 kişinin(%27,0) İmam Hatip Lisesinde, 55 kişinin(%9,1) Sosyal Bilimler Lisesinde ve 42 kişinin de(%6,9) Fen Lisesinde görev yapmakta oldukları gözlenmektedir.

Öğretmenlerden 335 kişi(%55,2) sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulduklarını ifade ederken 272 kişi(44,8) ise sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulamadıklarını ifade ettikleri gözlenmektedir.

Öğretmenlerden 191 kişinin(%31,5) sportif aktivite yaptığı 416 kişinin(%68,5) ise sportif aktivite yapmadıkları gözlenmektedir.

Katılımcıların yapmakta oldukları sportif aktivite türü incelendiğinde, 125 kişinin(%20,6) bireysel spor 66 kişinin(%10,9) takım sporu, 416 kişinin(%68,5) yaptığı gözlenmektedir.

Veri Toplama Teknikleri/Araçları

Araştırmadaki verilerin elde edilmesinde Kişisel Bilgi Formu ile Spora Yönelik Tutum Ölçeği (Ek-1.), Spor Farkındalığı Ölçeği (Ek-2.) ve Mesleki Doyum Ölçeği (Ek-3.) kullanılmıştır. Uygulama yapılmadan önce öğretmenlere çalışma hakkında araştırmacı tarafından gereken bilgi verilmiş araştırmacının hazırlamış olduğu anket yüz yüze uygulanmıştır.

Çalışmanın Güvenilirliği ve Geçerliliği

Kullanılan ölçeklerin güvenilirlik düzeylerini belirlemek amacı ile iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır. Spora yönelik tutum ölçeğinin güvenilirlik katsayısı $\alpha=95$, sporda farkındalık $\alpha=95$ ve mesleki doyum ölçeğinin güvenilirlik katsayısı $\alpha=65$ olarak bulunmuştur. Bu değerler:

- a) 0,50'den küçük (Güvenilirliği düşük),
- b) 0,50 ile 0,80 arasında (Güvenilirliği orta) düzeydedir.
- c) 0.80'den büyük (Güvenilirliği yüksektir). Salvucci, vd., (1997)'e göre oldukça güvenilir demektir.

Çalışmanın nicel aşamasında ortaya çıkabilecek ve güvenilirliği etkileyebilecek durumların ortadan kaldırılması için ölçeğin aynı grupta, aynı şartlar altında ve aynı kişilere farklı zamanlarda uygulanması; bireylerin kopya çekmelerini önlemek için anketlerin homojen ortamlarda uygulanması; dikkatlerinin dağılmamasının ve anket sorularına odaklanmalarının sağlanması gibi çeşitli önlemlerin alınmasına dikkat edilmeye çalışılmıştır.

Spora yönelik tutum ölçeği.

Koçak, (2014) tarafından geliştirilen bu ölçek öğretmenlerin, spora yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla spora karşı tutum ölçeği formu içerisinde bulunan toplamda 22 soru ve 5 seçenekten (hiç katılmıyorum, az katılıyorum, orta derecede katılıyorum, katılıyorum, tam katılıyorum) oluşmaktadır. Uygulanan ölçek içerisinde bulunan tüm sorulardan alınabilecek maksimum puan 110 iken minimum puan 22 olarak gösterilmiştir. “Geliştirilen bu ölçek 22 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Psikososyal gelişim alt boyutunda 12, fiziksel gelişim alt boyutunda 6, zihinsel gelişim alt boyutunda 4 madde bulunmaktadır. Alt boyutlardaki (Psikososyal Gelişim, Fiziksel Gelişim, Zihinsel Gelişim) maddelere ait faktör yükleri ve açıklanan varyans oranı” değerlendirildiğinde ölçeğin yapısal olarak *geçerli* olduğu söylenir. Ölçeğin güvenilirlik düzeyini belirlemede “Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısına ve Spearman-Brown iç tutarlılık katsayısına bakılmış ve bu değerler sırasıyla .89 ve .83 olarak” belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda katsayının fazla olması ölçeğin geçerli, homojen ve maddelerin birbirleri arasında tutarlı olduğunu göstermektedir. Analizlerden elde edilen veriler doğrultusunda, ölçeğin tamamının ve alt boyutların tümünün güvenilir olduğu belirlenmiştir (Koçak, 2014 s.59-69).

Spor farkındalığı ölçeği.

Bireylerin spor farkındalıklarının ölçülmesi amacıyla Uyar ve Sunay (2020) tarafından geliştirilen bu ölçekte; sporun kişisel yaşantılarındaki yeri ve önemi, mutluluk düzeyi, spor bilgi

düzeyleri, spor yapan bireylere karşı düşünceleri, sporun sosyal yaşantılarına olan etkisi gibi konuları içeren toplamda 30 soru vardır. Her bir soru 5 seçenekten (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, orta derecede katılıyorum, katılıyorum, tamamen katılıyorum) oluşur. DFA ile geçerliliği kanıtlanmamış ve sonuçlara bakıldığında “tüm maddelere ait t değerlerinin 0.01 olduğu gösterilmiş ve ölçek içerisinden madde çıkarılmamıştır. Analizler sonucu şekillenmiş olan ölçek için alternatif uyum indeksi değerlerini incelenmiş ve bu değerler arasında GFI değerlerinin iyi uyum, χ^2/sd , RMSEA, SRMR, CFI, NNFI, IFI değerlerinin ise mükemmel uyum” gösterdiği saptanmıştır.

Bu katsayı sonucuna bakılarak ölçek güvenilirliğinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Aynı zamanda analiz sonuçlarına göre ölçeğin *alternatif uyum indeksi değerlerinin* normal seviyenin üzerinde olduğu görülmüştür. *Cronbach Alfa* iç tutarlılık katsayısının hesaplanması ile ölçeğin alt boyutlarının (Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme, Sosyal ve Bireysel Fayda) ve genelinin güvenilirliği tespit edilmiştir. Analiz öncesinde kayıp değerler ve uç değerler incelenmiştir. Ölçekteki güvenilirliğin tespitinde Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısına bakılarak, hem *Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)* (birinci ölçek deneme grubu), hem de *Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA)* (ikinci ölçek deneme grubu) yapılan gruba bakılarak ölçek genelinin ve alt boyutlarının normal seviyenin üzerinde güvenilirliğe sahip olduğu görülebilmektedir. “Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları (birinci ölçek deneme grubu) Tüm maddeler: 0.940, F1: 0.948, F2: 0.829 ve Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları (İkinci Ölçek Deneme Grubu) Tüm Maddeler: 0.937, Faktör 1: 0.947, Faktör 2: 0.851 olarak belirlenmiştir” (Uyar & Sunay, 2020, ss.46-58).

Mesleki doyum ölçeği.

Bu bölümde; Kuzgun vd. (1999) tarafından geliştirilen bireylerin mesleklerine olan ilgi ve bilgi düzeyleri, çalışma ortamında yaşadıkları sorunlar, mesleklerinin olumlu ve olumsuz yönleri bunların mesleğe olan etkisi gibi toplam 20 sorudan oluşan ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekte uygulanan soruların her birinde “Likert” tipi (A: Her zaman, B: Sık sık, C: Ara sıra, D: Nadiren, E: Hiçbir zaman) bir dereceleme ölçeği kullanılmıştır. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20 numaralı olan maddeler için A:5, B:4, C:3, D:2, E:1 şeklinde puanlama yapılırken **4, 9, 10, 11, 14, 19** numaralı olumsuz maddeleri içeren sorularda A:1, B:2, C:3, D:4, E:5 şeklinde tersten puanlama yapılmıştır. Alınan puan ne kadar yüksekse, bireyin iş doyumunu yani işin doğasından elde edilen doyum da o kadar yüksek olur. Birinci faktörü (Niteliklere Uygunluk) oluşturan maddeler 1,2,3,4,6,8,9,10,14,15,17,18,19 numaralı maddelerdir. İkinci faktör (Gelişme İsteği) ise 5,7,11,12,13,16,20 numaralı maddelerden oluşmaktadır.

İç tutarlılık katsayısının hesaplanması ile ölçeğin güvenilirliği tespit edilmiştir. Yapılan tespit sonucunda “iç tutarlılık katsayısı $\alpha = 90,28$ olarak” hesaplanmıştır. Faktör analizinde elde edilen veriler sonucunda iki faktöre ayrılıp aynı zamanda isimlendirilen faktörler için Faktör1= 91 Faktör2= 75 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerliliği faktör analizi ile belirlenmiştir. Faktör analizi, ölçekteki maddelerin iki faktöre ayrıldığını ortaya koydu. Maddelerin özelliklerine göre 1. faktör niteliklere uygunluk, 2. faktör ise gelişme isteği olarak sınıflandırılmıştır. Bu ölçek içerisinde yer alan 20 maddenin toplam korelasyon değeri yapılan son analiz sonucunda .30’un üzerinde bulunmuştur. Dolayısıyla elde edilen bu değerlerin güvenilirlik seviyesi için yeterli düzeyde olduğu görülmüştür (Kuzgun vd.,1999).

Süreç/Uygulama

Yapılacak olan çalışma etik kurul onayı (Ek-4.) ve gereken izinler alındıktan sonra taahhünameye bağlı kalınarak, Erzurum ilinde bulunan devlet ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere yüz yüze uygulanmıştır. Uygulama yapılmadan önce bireylere çalışma hakkında genel bilgi verilip katılımcının kendi isteğine bağlı olarak bilgilendirilmiş onam formu (Ek-5.) imzalatılıp anket uygulaması yapılmıştır. Bireylere anket içerisinde bulunan spora yönelik tutum, sporda farkındalık ve mesleki doyum ölçeklerindeki sorulara yanıt vermeleri istenmiştir. Tüm analizler SPSS 26,00 istatistik programıyla yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmacılar istatistiksel analizler yapmadan önce, yapılacak analiz ile ilgili doğrusallık, durağanlık, homojenlik ve normallik gibi varsayımların karşılandığını gösteren istatistiksel bilgileri vermelidirler. Araştırmacıların daha sonra tercih ettikleri analiz tekniklerini doğrulamaları gerekir (Tozoğlu & Dursun, 2020).

Araştırmada verilerin analiz edilebilmesi için ilk olarak tüm anketlerden elde edilen verilerin SPSS veri tabanına aktarılması sağlanmıştır. Öğretmenlerden elde edilen veriler yüz yüze anketlerle toplandığı için eksik ya da yanlış olan 24 veri değerlendirmeye alınmamıştır. Verilerin analizinde SPSS 26,00 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde öncelik olarak frekans, aritmetik ortalama, mod, medyan, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiksel analiz yapılmıştır. Daha sonra verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için mod, medyan ve ortalama ile çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Bu değerler Tablo 2,3 ve 4’te verilmiştir. Ayrıca verilerin çarpıklık ve basıklıklarına histogram grafiğine bakılarak da yorum yapılabilmektedir (Şekil 1,2 ve 3). Spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarının, sporda farkındalık ölçeği alt boyutlarının ve mesleki doyum ölçeği alt boyutlarının mod, medyan,

ortalamaları ile çarpıklık ve basıklık değerlerinin birbirine yakın olduğu, görülmüştür. Normal bir dağılım gösterdiğinden dolayı parametrik testler tercih edilmiştir.

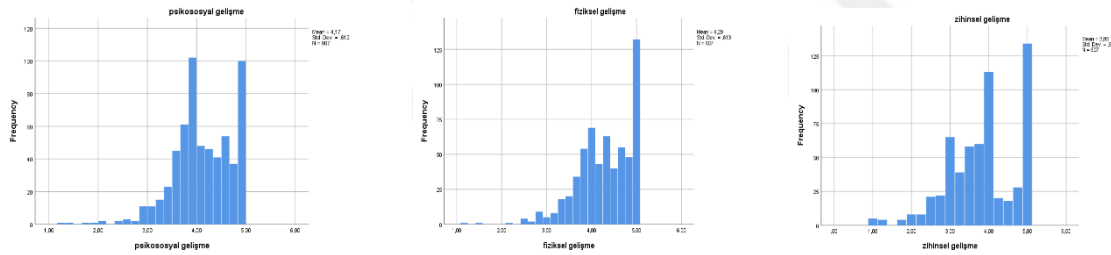
Tablo 2

Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı

	Ölçeğin Tamamı	Psikososyal Gelişme	Fiziksel Gelişme	Zihinsel Gelişme
N	607	607	607	607
Mean	4,14	4,16	4,29	3,84
Median	4,09	4,08	4,33	4,00
Mode	5,00	5,00	5,00	5,00
Std. Deviation	,595	,611	,613	,889
Skewness	-,588	-,737	-,906	-,475
Std. Error of Skewness	,099	,099	,099	,099
Kurtosis	1,025	1,340	1,324	-,008
Std. Error of Kurtosis	,198	,198	,198	,198

Şekil 1

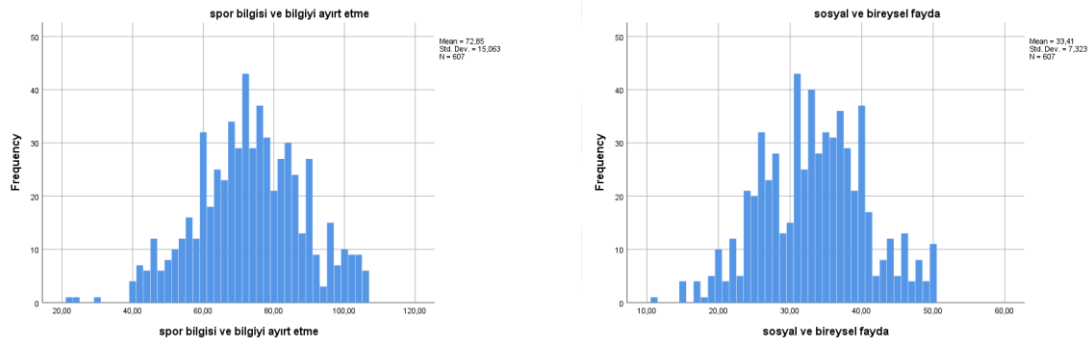
Frekans Dağılımı Grafiği



Verileri analiz etmede kategorik değişkenlerin frekans dağılımları grafikte gösterilmiştir. Ayrıca verilerin mod, medyan ve aritmetik ortalama değerleriyle birlikte çarpıklık ve basıklık katsayılarına da bakılarak normal dağılım sağlaması şartına dikkat edilmiştir. Tablo 2’de görüldüğü gibi; spora yönelik tutum ölçeğinin geneli ve alt boyutlarının mod, medyan, aritmetik ortalamaları, çarpıklık ve basıklık değerlerinin birbirine yakın olduğu, Büyüköztürk (2012), Tabachnik ve Fidell (2015), George ve Mallery (2010) tarafından verilen (-1 ile +1; -1,5 ile +1,5; -2,0 ile +2, 0) aralığındaki veri setlerinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür.

Tablo 3*Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı*

	Ölçeğin Tamamı	Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Sosyal ve Bireysel Fayda
N	607	607	607
Mean	3,43	72,84	33,40
Median	3,46	73,00	33,00
Mode	3,63	76,00	31,00
Std. Deviation	,710	15,06	7,32
Skewness	-,071	-,124	,012
Std. Error of Skewness	,099	,099	,099
Kurtosis	-,180	-,121	-,242
Std. Error of Kurtosis	,198	,198	,198

Şekil 2*Frekans Dağılımı Grafiği*

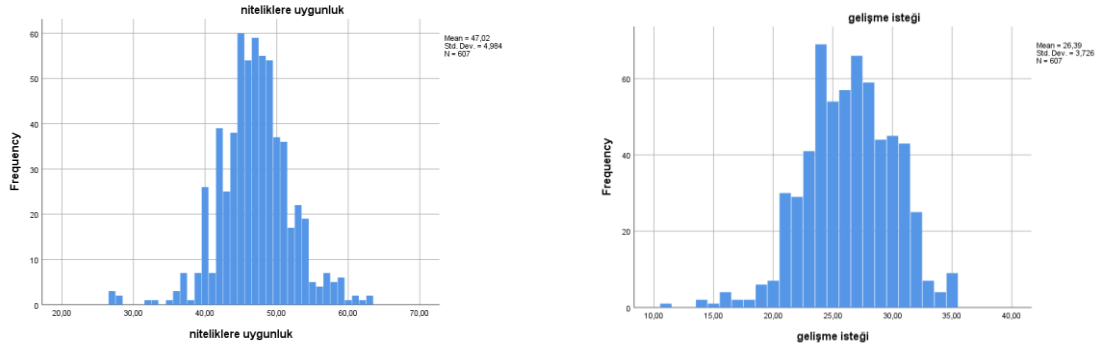
Tablo 3'te görüldüğü gibi; sporda farkındalık ölçeğinin tamamı ve alt boyutlarının mod, medyan, aritmetik ortalamaları, çarpıklık ve basıklık değerlerinin birbirine yakın olduğu, Büyüköztürk (2012), Tabachnik ve Fidell (2015), George ve Mallery (2010) tarafından verilen (-1 ile +1; -1,5 ile +1,5; -2,0 ile +2, 0) aralığındaki veri setlerinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 4*Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Tanımlayıcı İstatistik Dağılımı*

	Ölçeğin Tamamı	Niteliklere Uygunluk	Gelişme İsteği
N	607	607	607
Mean	3,67	47,02	26,38
Median	3,70	47,00	26,00
Mode	4,90	45,00	24,00
Std. Deviation	,39	4,98	3,72
Skewness	-,232	-,194	-,285
Std. Error Of Skewness	,099	,099	,099
Kurtosis	1,525	1,864	,409
Std. Error Of Kurtosis	,198	,198	,198

Şekil 3

Frekans Dağılımı Grafiği



Tablo 4’te görüldüğü mesleki doyum ölçeğinin tamamı ve alt boyutlarının mod, medyan, aritmetik ortalamaları, çarpıklık ve basıklık değerlerinin birbirine yakın olduğu, Büyüköztürk (2012), Tabachnik ve Fidell (2015), George ve Mallery (2010) tarafından verilen (-1 ile +1; -1,5 ile +1,5; -2,0 ile +2, 0) aralığındaki veri setlerinin normal dağılım gösterdiği görülmüştür.

Normal dağılım gösteren verilerde parametrik testlerden biri olan iki farklı bağımsız değişken ile spora yönelik tutum ölçeği, sporda farkındalık ölçeği ve mesleki doyum ölçeği alt boyutlarındaki farklılaşmayı belirlemek için “Bağımsız Örneklem T-testi” uygulanmıştır. İki den fazla farklı değişken ile spora yönelik tutum ölçeği, sporda farkındalık ölçeği ve mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasındaki farklılaşmayı belirlemek için “Tek Yönlü Varyans Analizi” testi yapılmıştır. Spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları, sporda farkındalık ölçeği alt boyutlar ve mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla “Pearson korelasyon” analizleri yapılarak sonuçlar $p < ,050$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmaya sadece Erzurum ilinde bulunan ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler katılmıştır. Anketler bireylere uygulanmadan önce ön bilgilendirme yapıp bilgilendirme onam formu (Ek-5.) imzalatılmıştır. Önceden anket sorularının verilmemesine, ölçeğin aynı grupta, aynı şartlar altında ve aynı kişilere farklı zamanlarda uygulanmasına, bireylerin kopya çekmelerini önlemek için anketin homojen ortamlarda uygulanmasına, dikkatlerinin dağılmaması ve anket sorularına odaklanmalarının sağlanması gibi önlemlerin alınmasına dikkat edilmiştir. Bu durum anket çalışmasının geçerliliğini ve güvenilirliğini olumlu yönde etkileyebilir.

Kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliklerinden veri toplama teknikleri/araçları bölümünde bahsedilmiştir. Yapılacak çalışma, uygulanacak ölçek ile paralel olarak aynı toplumdaki yetişkin bireylere uygulanabilir. Çalışma içerisinde birtakım aksaklıklardan

kaynaklı sorunlar oluşabilir. Bunlara bağlı olarak anket uygulanacak kişilerin gün içerisindeki müsaitlik durumları, sağlık durumları ve bireyin psikolojik olarak hazır olma durumu gibi durumlarla karşılaşılabılır. Bu sorunların giderilmesi için bireylerin müsait oldukları günlerde, sağlık yönünden iyi olduklarının ve psikolojik olarak kendilerini iyi hissettiklerinin tespit edilmesiyle ve bilinmesiyle anket uygulanmıştır.

Çalışmamızda elde edilen verilere ait ölçeklerin güvenirlik (Cronbach's Alpha) seviyeleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Spora Yönelik Tutum, Sporda Farkındalık ve Mesleki Doyum ölçeği Güvenirlilik Cronbach's Alpha değerleri

	Reliability Statistics	
	Cronbach's Alpha	N of Items
Spora Yönelik Tutum	,950	22
Sporda Farkındalık	,956	30
Mesleki Doyum	,653	20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde: Öğretmenlerin, “Spora Yönelik Tutum” verilerine, “Sporda Farkındalık” verilerine ve “Mesleki Doyum” verilerine dair bulgulara ve yorumlara değinilmiştir.

Tablo 6

Cinsiyete Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	t	p
Psikososyal Gelişme	Kadın	278	4,17	,614	,336	,737
	Erkek	329	4,15	,609		
Fiziksel Gelişme	Kadın	278	4,33	,586	1,740	,082
	Erkek	329	4,25	,632		
Zihinsel Gelişme	Kadın	278	3,79	,879	-1,355	,176
	Erkek	329	3,89	,897		

* $p<0,05$; $\bar{x}$: Aritmetik ortalama; s: Standart sapma; t: Bağımsız gruplar arası t-testi kritik değeri; p: Test olasılık değeri

Çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlarının analizinde ($p<0,05$) düzeyinde; tüm alt boyutlarda cinsiyetler arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmemiştir.

Tablo 7

Cinsiyete Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Sporda Farkındalık Ölçeği	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	t	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Kadın	278	66,75	12,454	-10,019	,000*
	Erkek	329	77,99	15,173		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Kadın	278	30,55	6,025	-9,423	,000*
	Erkek	329	35,81	7,465		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde; tüm alt boyutlarda cinsiyetler arasındaki farklılığın anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Her iki alt boyutta da erkek öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin kadın öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 8

Cinsiyete Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Mesleki Doyum Ölçeği	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	t	p
Niteliklere Uygunluk	Kadın	278	47,63	4,510	2,796	,005*
	Erkek	329	46,50	5,304		
Gelişme İsteği	Kadın	278	26,97	3,409	3,617	,000*
	Erkek	329	25,88	3,910		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde; tüm alt boyutlarda cinsiyetler arasındaki fark anlamlı olarak görülmüştür ($p<0,05$). Niteliklere uygunluk ve gelişme isteği alt boyutlarında kadın öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin erkek öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 9

Yaşlarına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Yaş Aralığı	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Psikososyal Gelişme	20-28 ¹	128	4,19	,572	2,142	,094	
	29-40 ²	262	4,17	,603			
	41-50 ³	180	4,18	,637			
	51-64 ⁴	37	3,92	,647			
	Toplam	607	4,16	,611			
Fiziksel Gelişme	20-28 ¹	128	4,30	,591	,682	,563	
	29-40 ²	262	4,29	,601			
	41-50 ³	180	4,30	,647			
	51-64 ⁴	37	4,15	,606			
	Toplam	607	4,29	,613			
Zihinsel Gelişme	20-28 ¹	128	3,74	,842	3,464	,039* ,041*	1<3 2<3
	29-40 ²	262	3,79	,898			
	41-50 ³	180	4,02	,913			
	51-64 ⁴	37	3,70	,778			
	Toplam	607	3,84	,889			

* $p<0,05$; $\bar{x}$: Aritmetik ortalama; s: Standart sapma; F: Tek yönlü ANOVA kritik değeri; p: Test olasılık değeri

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde zihinsel gelişme alt boyutunda farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Zihinsel gelişme alt boyutunda 20-28 ve 29-40 yaş arasındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin 41-50 yaş arasındaki öğretmenlerden düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Psikososyal ve fiziksel gelişme alt boyutlarında yaş grupları arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 10

Yaşlarına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Sporda Farkındalık Ölçeği	Yaş	n	$\bar{x}$	s	F	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	20-28 ¹	128	70,87	14,513	1,887	,131
	29-40 ²	262	72,46	15,926		
	41-50 ³	180	74,87	13,791		
	51-64 ⁴	37	72,45	16,001		
	Toplam	607	72,84	15,062		
Sosyal ve Bireysel Fayda	20-28 ¹	128	32,47	7,087	1,446	,228
	29-40 ²	262	33,37	7,780		
	41-50 ³	180	34,20	6,688		
	51-64 ⁴	37	32,94	7,593		
	Toplam	607	33,40	7,323		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde; her iki alt boyutta da yaşlar arasındaki fark anlamlı görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 11

Yaşlarına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Doyum Ölçeği	Yaş	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Niteliklere Uygunluk	20-28 ¹	128	48,48	4,781	6,328	,000*	1>2,3,4
	29-40 ²	262	46,87	4,521			
	41-50 ³	180	46,62	5,137			
	51-64 ⁴	37	45,00	6,733			
	Toplam	607	47,02	4,984			
Gelişme İsteği	20-28 ¹	128	27,72	3,461	9,435	,000*	1>2,3,4
	29-40 ²	262	26,13	3,441			
	41-50 ³	180	26,16	3,992			
	51-64 ⁴	37	24,56	3,982			
	Toplam	607	26,38	3,726			

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde; her iki alt boyutta da yaşlar arasındaki fark anlamlı görülmüştür ($p<0,05$). Niteliklere uygunluk ve gelişme isteği alt boyutlarında 20-28 yaş arasında olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin diğer yaş düzeylerindeki öğretmenlerden yüksek

olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 12

Medeni Durumlarına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	s	t	p
Psikososyal Gelişme	Bekar	225	4,18	,623	,661	,509
	Evli	382	4,15	,604		
Fiziksel Gelişme	Bekar	225	4,28	,618	-,127	,899
	Evli	382	4,29	,611		
Zihinsel Gelişme	Bekar	225	3,90	,865	1,258	,209
	Evli	382	3,81	,903		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durumları ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları üzerine yapılan analizde tüm alt boyutlarda medeni durum arasındaki etkinin anlamlı olmadığı gözlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 13

Medeni Durumlarına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Sporda Farkındalık Ölçeği	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	s	t	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Bekar	225	72,20	15,489	-,804	,422
	Evli	382	73,22	14,813		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Bekar	225	33,13	7,615	-,702	,483
	Evli	382	33,56	7,150		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durumları ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde tüm alt boyutlarda medeni durum arasında anlamlı farklılığın görülmediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 14

Medeni Durumlarına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Mesleki Doyum Ölçeği	Medeni Durum	n	$\bar{x}$	s	t	p
Niteliklere Uygunluk	Bekar	225	47,21	4,742	,732	,464
	Evli	382	46,91	5,123		
Gelişme İsteği	Bekar	225	26,90	3,723	2,658	,008*
	Evli	382	26,07	3,698		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durumları ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde gelişme isteği alt boyutunda medeni durum arasında fark

olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Gelişme isteği alt boyutunda medeni durumu bekar olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin evli olan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 15

Öğrenim Düzeylerine Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Öğrenim Düzeyleri	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Psikososyal Gelişme	Doktora ¹	17	4,42	,520	1,581	,207	
	Y. Lisans ²	150	4,15	,616			
	Lisans ³	440	4,16	,612			
	Toplam	607	4,16	,611			
Fiziksel Gelişme	Doktora ¹	17	4,59	,546	2,221	,109	
	Y. Lisans ²	150	4,29	,595			
	Lisans ³	440	4,27	,619			
	Toplam	607	4,29	,613			
Zihinsel Gelişme	Doktora ¹	17	4,41	,717	3,588	,034*	1>2
	Y. Lisans ²	150	3,84	,875			
	Lisans ³	440	3,82	,895			
	Toplam	607	3,84	,889			

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenim düzeyleri ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları üzerine yapılan analizde zihinsel gelişme alt boyutunda öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Zihinsel gelişme alt boyutunda doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Psikososyal gelişme ve fiziksel gelişme alt boyutlarında ise öğrenim düzeyleri arasındaki farklılığın anlamlı görülmediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 16

Öğrenim Düzeylerine Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Sporda Farkındalık Ölçeği	Öğrenim Düzeyleri	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Doktora ¹	17	83,00	14,912	7,065	,006*	1>3
	Y. Lisans ²	150	75,13	15,253			
	Lisans ³	440	71,67	14,797			
	Toplam	607	72,84	15,062			
Sosyal ve Bireysel Fayda	Doktora ¹	17	37,35	8,343	3,761	,043*	1>3
	Y. Lisans ²	150	34,08	7,705			
	Lisans ³	440	33,02	7,101			
	Toplam	607	33,40	7,323			

* p<0,05

Katılımcıların öğrenim düzeyleri ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları üzerine yapılan analizde her iki alt boyutta da öğrenim düzeyleri arasındaki farklılığın anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,05). Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda da doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 17

Öğrenim Düzeylerine Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Doyum Ölçeği	Öğrenim Düzeyleri	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Niteliklere Uygunluk	Doktora ¹	17	50,35	6,422	3,972	,024* ,014*	1>2 1>3
	Y. Lisans ²	150	47,02	4,645			
	Lisans ³	440	46,89	5,002			
	Toplam	607	47,02	4,984			
Gelişme İsteği	Doktora ¹	17	29,76	4,395	7,462	,001* ,000*	1>2 1>3
	Y. Lisans ²	150	26,41	3,510			
	Lisans ³	440	26,24	3,717			
	Toplam	607	26,38	3,726			

* p<0,05

Çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenim düzeyleri ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde her iki alt boyutta da öğrenim düzeyleri arasındaki fark anlamlı olarak bulunmuştur (p<0,05). Niteliklere uygunluk ve gelişme isteği alt boyutlarında doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 18

Mesleki Branş Dağılımına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Branş	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Psikososyal Gelişme	Türk Dili ve Edebiyatı ¹	72	4,10	,774	2,900	,001* ,040* ,028* ,001*	4<9 4<11 4<12 4<13
	Fizik ²	44	4,08	,433			
	Kimya ³	22	4,14	,408			
	Matematik ⁴	67	3,85	,687			
	Coğrafya ⁵	33	4,18	,657			
	Tarih ⁶	38	4,11	,603			

Tablo 18. (Devamı)

	Biyoloji ⁷	21	4,03	,505			
	İngilizce ⁸	47	4,14	,484			
	Beden Eğitimi ⁹	34	4,43	,553			
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ¹⁰	52	4,22	,688			
	Müzik ¹¹	15	4,45	,558			
	İHL Meslek Dersleri ¹²	49	4,26	,671			
	Almanca ¹³	18	4,57	,416			
	Felsefe ¹⁴	31	4,15	,425			
	Görsel Sanatlar ¹⁵	38	4,24	,408			
	PDR(Rahberlik) ¹⁶	26	4,30	,553			
Fiziksel Gelişme	Türk Dili ve Edebiyatı ¹	72	4,30	,674			
	Fizik ²	44	4,05	,623			
	Kimya ³	22	4,16	,509			
	Matematik ⁴	67	4,11	,664			
	Coğrafya ⁵	33	4,39	,578			
	Tarih ⁶	38	4,28	,611			
	Biyoloji ⁷	21	4,07	,455			
	İngilizce ⁸	47	4,29	,583		,024*	2<11
	Beden Eğitimi ⁹	34	4,48	,494	2,851	,043*	2<13
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ¹⁰	52	4,17	,630		,048*	4<11
	Müzik ¹¹	15	4,71	,501			
	İHL Meslek Dersleri ¹²	49	4,39	,658			
	Almanca ¹³	18	4,63	,358			
	Felsefe ¹⁴	31	4,19	,652			
	Görsel Sanatlar ¹⁵	38	4,47	,524			
	PDR(Rahberlik) ¹⁶	26	4,39	,522			
Zihinsel Gelişme	Türk Dili ve Edebiyatı ¹	72	3,71	1,022			
	Fizik ²	44	3,77	,779			
	Kimya ³	22	3,67	,683			
	Matematik ⁴	67	3,64	,860			
	Coğrafya ⁵	33	3,84	,979			
	Tarih ⁶	38	3,81	,853			
	Biyoloji ⁷	21	3,64	,490			
	İngilizce ⁸	47	3,64	,791		,044*	1<9
	Beden Eğitimi ⁹	34	4,35	,704	2,319	,014*	4<9
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ¹⁰	52	3,82	,926		,033*	8<9
	Müzik ¹¹	15	4,46	,817			
	İHL Meslek Dersleri ¹²	49	3,91	1,014			
	Almanca ¹³	18	4,22	,775			
	Felsefe ¹⁴	31	3,84	,807			
	Görsel Sanatlar ¹⁵	38	3,89	1,040			
	PDR(Rahberlik) ¹⁶	26	4,11	,749			

* p<0,05

Çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları branş ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde tüm alt boyutlarda görev yapmakta oldukları branşlar arasındaki fark anlamlı olarak görülmüştür ($p<0,05$).

Psikososyal alt boyutta matematik branşındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin Beden Eğitimi ve Spor, müzik, İHL meslek dersleri ve Almanca öğretmenlerinden düşük olduğu görülmektedir.

Fiziksel gelişme alt boyutta fizik branşındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin müzik ve Almanca öğretmenlerinden düşük, matematik branşındaki öğretmenlerinde spora yönelik tutum düzeylerinin müzik branşındaki öğretmenlerden düşük olduğu görülmektedir.

Zihinsel gelişme alt boyutta Beden Eğitimi ve Spor branşındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik ve İngilizce branşındaki öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 19

Mesleki Branş Dağılımına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Sporda Farkındalık Ölçeği	Branş	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Türk Dili ve Edebiyatı ¹	72	70,30	14,320	7,864	,000*	9>1,2,3 9>4,8,14
	Fizik ²	44	71,43	15,332			
	Kimya ³	22	68,00	11,246			
	Matematik ⁴	67	71,56	13,710			
	Coğrafya ⁵	33	76,39	14,581			
	Tarih ⁶	38	79,76	14,668		,001*	6>10
	Biyoloji ⁷	21	69,38	12,310			
	İngilizce ⁸	47	69,51	14,400			
	Beden Eğitimi ⁹	34	91,05	11,132			
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ¹⁰	52	66,21	12,565		,002*	9>5 6>12 13>10
	Müzik ¹¹	15	80,86	16,948			
	İHL Meslek Dersleri ¹²	49	66,91	12,953			
	Almanca ¹³	18	82,55	13,827		,003*	9>15 13>12 11>10
	Felsefe ¹⁴	31	69,06	13,897			
	Görsel Sanatlar ¹⁵	38	74,05	17,707			
	PDR(Rehberlik) ¹⁶	26	75,88	10,370			

	Toplam	607	72,84	15,062	
--	--------	-----	-------	--------	--

Tablo 19. (Devamı)

	Türk Dili ve Edebiyatı ¹	72	32,26	7,187		
	Fizik ²	44	33,02	7,717		9>1,2,3
	Kimya ³	22	31,68	5,471	,000*	9>4,5,7
	Matematik ⁴	67	32,58	6,771		9>8,10,12
	Coğrafya ⁵	33	35,09	6,672		9>14,15
	Tarih ⁶	38	36,13	7,200		
	Biyoloji ⁷	21	31,14	5,632		
	İngilizce ⁸	47	31,53	7,279		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Beden Eğitimi ⁹	34	42,79	5,375	7,749	
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ¹⁰	52	30,65	6,141	,004*	9>6,11,16
	Müzik ¹¹	15	36,80	8,072	,006*	13>10
	İHL Meslek Dersleri ¹²	49	30,77	6,161	,008*	13>12
	Almanca ¹³	18	38,16	6,501	,016*	6>10
	Felsefe ¹⁴	31	31,38	6,756	,025*	6>12
	Görsel Sanatlar ¹⁵	38	33,81	8,063		
	PDR(Rehberlik) ¹⁶	26	34,61	5,485		
	Toplam	607	33,40	7,323		

* p<0,05

Çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları branş ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde tüm alt boyutlarda görev yapmakta oldukları branşlar arasındaki farklılığın anlamlı olduğu görülmüştür (p<0,05).

Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor branşındaki öğretmenlerin diğer branş öğretmenlerine göre sporda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Tarih ve Almanca branşındaki öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin Din Kültürü Ahlâk Bilgisi ve İmam Hatip Lisesi meslek dersleri branşındaki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Müzik branşındaki öğretmenlerin de sporda farkındalık düzeylerinin Almanca branşındaki öğretmenlerden yüksek olduğu gözlenmektedir.

Sosyal ve bireysel fayda alt boyutta beden eğitimi ve spor branşındaki öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin diğer branş öğretmenlerinden yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Tarih ve Almanca branşındaki öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin Din Kültürü Ahlâk Bilgisi ve İmam Hatip Lisesi meslek dersleri branşındaki öğretmenlerde yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 20

Mesleki Branş Dağılımına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Doyum Ölçeği	Branş	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Niteliklere Uygunluk	Türk Dili ve Edebiyatı ¹	72	46,833	5,386	1,670	,053	
	Fizik ²	44	47,250	6,164			
	Kimya ³	22	47,500	3,276			
	Matematik ⁴	67	46,462	5,633			
	Coğrafya ⁵	33	46,121	3,887			
	Tarih ⁶	38	46,657	6,121			
	Biyoloji ⁷	21	47,190	4,654			
	İngilizce ⁸	47	46,957	4,777			
	Beden Eğitimi ⁹	34	46,794	5,180			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ¹⁰	52	47,826	3,628			
	Müzik ¹¹	15	48,666	2,943			
	İHL Meslek Dersleri ¹²	49	46,306	5,500			
	Almanca ¹³	18	49,222	2,045			
	Felsefe ¹⁴	31	45,483	4,411			
	Görsel Sanatlar ¹⁵	38	49,526	4,458			
	PDR(Rehberlik) ¹⁶	26	45,653	4,706			
	Toplam	607	47,024	4,984			
Gelişme İsteği	Türk Dili ve Edebiyatı ¹	72	26,319	3,309	3,197	,035*	11>5
	Fizik ²	44	26,181	3,384			
	Kimya ³	22	27,136	3,509			
	Matematik ⁴	67	26,044	3,940			
	Coğrafya ⁵	33	24,454	2,807			
	Tarih ⁶	38	27,289	4,330			
	Biyoloji ⁷	21	26,809	3,444			
	İngilizce ⁸	47	25,212	4,378			
	Beden Eğitimi ⁹	34	25,617	3,393			
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ¹⁰	52	26,865	3,514			
	Müzik ¹¹	15	28,466	2,669			
	İHL Meslek Dersleri ¹²	49	27,387	2,834			
	Almanca ¹³	18	27,333	2,930			
	Felsefe ¹⁴	31	24,548	4,478			
	Görsel Sanatlar ¹⁵	38	28,131	4,281			
	PDR(Rehberlik) ¹⁶	26	26,000	3,111			
	Toplam	607	26,385	3,726			

* p<0,05

Çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları branş ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde gelişme isteği alt boyutunda görev yapmakta oldukları branşlar arasındaki farkın anlamlı olarak görüldüğü saptanmıştır (p<0,05).

Gelişme isteği alt boyutunda coğrafya branşındaki öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin müzik, İHL meslek dersleri ve görsel sanatlar branşındaki öğretmenlerden düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Görsel sanatlar branşındaki öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin İngilizce ve PDR (Rehberlik) branşlarındaki öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 21

Meslekteki Görev Süresine Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Görev Süresi	n	$\bar{x}$	s	t	p
Psikososyal Gelişme	1-9 yıl	292	4,179	,592	,477	,634
	10-+ yıl	315	4,156	,629		
Fiziksel Gelişme	1-9 yıl	292	4,275	,611	-,605	,545
	10-+ yıl	315	4,305	,615		
Zihinsel Gelişme	1-9 yıl	292	3,771	,866	-2,003	,046*
	10-+ yıl	315	3,915	,907		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekteki görev süreleri ile spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde zihinsel gelişme alt boyutunda meslekteki görev süreleri arasındaki farklılığın anlamlı görüldüğü saptanmıştır ($p<0,05$). Zihinsel gelişme alt boyutunda meslekteki görev süresi 10 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin 1-9 yıl olan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Psikososyal ve fiziksel gelişme alt boyutlarında ise meslekteki görev süreleri arasındaki farklılığın anlamlı görülmediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 22

Meslekteki Görev Süresine Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Sporda Farkındalık Ölçeği	Görev Süresi	n	$\bar{x}$	s	t	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	1-9 yıl	292	70,256	14,708	-4,130	,000*
	10-+ yıl	315	75,244	15,013		
Sosyal ve Bireysel Fayda	1-9 yıl	292	32,274	7,133	-3,707	,000*
	10-+ yıl	315	34,454	7,351		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekteki görev süreleri ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde her iki alt boyutta da meslekteki görev süreleri arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Her iki alt boyutta da

meslekteki görev süresi 10 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin 1-9 yıl olan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 23

Meslekteki Görev Süresine Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Mesleki Doyum Ölçeği	Görev Süresi	n	$\bar{x}$	s	t	p
Niteliklere Uygunluk	1-9 yıl	292	47,664	4,885	3,065	,002*
	10-+ yıl	315	46,431	5,009		
Gelişme İsteği	1-9 yıl	292	27,047	3,514	4,277	,000*
	10-+ yıl	315	25,771	3,816		

* p<0,05

Çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekteki görev süreleri ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde her iki alt boyutta da meslekteki görev süreleri arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucu gözlenmiştir (p<0,05). Her iki alt boyutta da meslekteki görev süresi 10 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin 1-9 yıl olan öğretmenlerden düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 24

Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Okul Türü	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Psikososyal Gelişme	Anadolu Lisesi ¹	175	4,043	,597	3,847	,009*	1<2 1<4
	İmam Hatip Lisesi ²	164	4,260	,564			
	Fen Lisesi ³	42	4,156	,576			
	Sosyal Bilimler Lisesi ⁴	55	4,333	,565			
	Meslek Lisesi ⁵	171	4,154	,668			
	Toplam	607	4,167	,611			
Fiziksel Gelişme	Anadolu Lisesi ¹	175	4,255	,640	1,419	,226	
	İmam Hatip Lisesi ²	164	4,327	,594			
	Fen Lisesi ³	42	4,186	,607			
	Sosyal Bilimler Lisesi ⁴	55	4,436	,590			
	Meslek Lisesi ⁵	171	4,271	,608			
	Toplam	607	4,290	,613			
Zihinsel Gelişme	Anadolu Lisesi ¹	175	3,725	,923	2,326	,026*	1<4
	İmam Hatip Lisesi ²	164	3,846	,944			
	Fen Lisesi ³	42	3,821	,737			
	Sosyal Bilimler Lisesi ⁴	55	4,131	,860			
	Meslek Lisesi ⁵	171	3,884	,828			
	Toplam	607	3,846	,889			

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türü ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde psikososyal ve zihinsel gelişme alt boyutlarında görev yapmakta oldukları okul türleri arasındaki fark anlamlı olarak görülmüştür ($p<0,05$).

Psikososyal gelişme alt boyutunda Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin İmam Hatip ve Sosyal Bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerden düşük olduğu görülmektedir.

Zihinsel gelişme alt boyutunda Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin Sosyal Bilimler Lisesinde görev yapan öğretmenlerden düşük olduğu görülmektedir.

Fiziksel gelişme alt boyutlarında ise öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türleri arasındaki fark anlamsız olarak görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 25

Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Sporda Farkındalık Ölçeği	Okul Türü	n	$\bar{x}$	s	F	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Anadolu Lisesi ¹	175	72,74	15,132	1,878	,113
	İmam Hatip Lisesi ²	164	72,01	14,247		
	Fen Lisesi ³	42	77,90	16,060		
	Sosyal Bilimler Lisesi ⁴	55	75,18	14,747		
	Meslek Lisesi ⁵	171	71,75	15,445		
	Toplam	607	72,84	15,062		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Anadolu Lisesi ¹	175	33,39	7,482	1,445	,218
	İmam Hatip Lisesi ²	164	32,98	6,885		
	Fen Lisesi ³	42	35,71	7,054		
	Sosyal Bilimler Lisesi ⁴	55	34,14	7,439		
	Meslek Lisesi ⁵	171	33,01	7,549		
	Toplam	607	33,40	7,323		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türü ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da görev yapmakta oldukları okul türleri arasındaki fark anlamsız olarak görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 26

Görev Yaptığı Okul Türüne Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Doyum Ölçeği	Okul Türü	n	$\bar{x}$	s	F	p	fark
Niteliklere Uygunluk	Anadolu Lisesi ¹	175	46,31	5,004	2,647	,033*	1<4
	İmam Hatip Lisesi ²	164	47,45	4,647			
	Fen Lisesi ³	42	46,04	5,155			
	Sosyal Bilimler Lisesi ⁴	55	48,36	5,067			
	Meslek Lisesi ⁵	171	47,14	5,110			
	Toplam	607	47,02	4,984			
Gelişme İsteği	Anadolu Lisesi ¹	175	26,10	3,661	2,609	,035*	2>5
	İmam Hatip Lisesi ²	164	27,13	3,661			
	Fen Lisesi ³	42	26,11	3,299			
	Sosyal Bilimler Lisesi ⁴	55	26,60	3,866			
	Meslek Lisesi ⁵	171	25,95	3,834			
	Toplam	607	26,38	3,726			

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türü ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da görev yapmakta oldukları okul türleri arasındaki fark anlamlı olarak gözlenmiştir ($p<0,05$).

Niteliklere uygunluk alt boyutunda Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin Sosyal Bilimler Lisesinde görev yapan öğretmenlerden düşük olduğu görülmektedir.

Gelişme isteği alt boyutunda İmam Hatip Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin Meslek Lisesinde görev yapan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 27

Sportif Aktivite Yapma İmkânına Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Yeterli İmkân	n	$\bar{x}$	s	t	p
Psikososyal Gelişme	Evet	335	4,24	,578	3,498	,001*
	Hayır	272	4,07	,637		
Fiziksel Gelişme	Evet	335	4,31	,605	1,077	,282
	Hayır	272	4,26	,622		
Zihinsel Gelişme	Evet	335	3,90	,879	1,742	,082
	Hayır	272	3,77	,899		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları ile spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde ($p<0,05$

düzeyinde) psikososyal gelişme alt boyutunda sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasında anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Psikososyal gelişme alt boyutunda sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulamayan öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir.

Fiziksel ve zihinsel gelişme alt boyutlarında ise sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasındaki farkın anlamlı bir düzeyde olduğu görülmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 28

Sportif Aktivite Yapma İmkânına Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Sporda Farkındalık Ölçeği	Yeterli İmkân	n	$\bar{x}$	s	t	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Evet	335	75,28	14,815	4,502	,000*
	Hayır	272	69,83	14,845		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Evet	335	34,52	7,232	4,240	,000*
	Hayır	272	32,02	7,210		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Her iki alt boyutta da sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulamayan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 29

Sportif Aktivite Yapma İmkânına Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Mesleki Doyum Ölçeği	Yeterli İmkân	n	$\bar{x}$	s	t	p
Niteliklere Uygunluk	Evet	335	46,93	5,455	-,490	,624
	Hayır	272	47,13	4,341		
Gelişme İsteği	Evet	335	26,51	3,795	,961	,337
	Hayır	272	26,22	3,639		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasındaki farklılığın anlamlı olmadığı sonucu saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 30

Sportif Aktivite Yapma Durumuna Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Aktivite Yapma Durumu	n	$\bar{x}$	s	t	p
Psikososyal Gelişme	Evet	191	4,34	,587	4,866	,000*
	Hayır	416	4,08	,606		
Fiziksel Gelişme	Evet	191	4,34	,629	1,612	,108
	Hayır	416	4,26	,604		
Zihinsel Gelişme	Evet	191	4,03	,822	3,554	,000*
	Hayır	416	3,76	,907		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivite yapma durumları ile spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları üzerine yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) psikososyal ve zihinsel gelişme alt boyutlarında sportif aktivite yapma durumlarında iki alt boyutta da anlamlı farklılık olduğu sonucu saptanmıştır ($p<0,05$).

Psikososyal ve zihinsel gelişme alt boyutlarında sportif aktivite yapan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin sportif aktivite yapmayan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Fiziksel gelişme alt boyutunda ise sportif aktivite yapma durumları arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 31

Sportif Aktivite Yapma Durumuna Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Sporda Farkındalık Ölçeği	Aktivite Yapma Durumu	n	$\bar{x}$	s	t	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Evet	191	78,38	13,810	6,338	,000*
	Hayır	416	70,30	14,945		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Evet	191	36,36	6,998	7,00	,000*
	Hayır	416	32,04	7,072		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivite yapma durumları ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları üzerine yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da sportif aktivite yapma durumları arasındaki farklılığın anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Her iki alt boyutta da sportif aktivite yapan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin sportif aktivite yapmayan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 32

Sportif Aktivite Yapma Durumuna Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutlarının Karşılaştırması (T Testi Sonuçları)

Mesleki Doyum Ölçeği	Aktivite Yapma Durumu	n	$\bar{x}$	s	t	p
Niteliklere Uygunluk	Evet	191	46,70	5,674	-,989	,324
	Hayır	416	47,17	4,633		
Gelişme İsteği	Evet	191	26,07	3,864	-1,400	,162
	Hayır	416	26,52	3,656		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivite yapma durumları ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları üzerine yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da sportif aktivite yapma durumları arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 33

Yapmakta Oldukları Sportif Aktivite Türüne Göre Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Aktivite Türü	n	$\bar{x}$	s	t	p
Psikososyal Gelişme	Bireysel Spor	125	4,37	,616	,977	,330
	Takım Spor	66	4,28	,526		
Fiziksel Gelişme	Bireysel Spor	125	4,35	,684	,112	,911
	Takım Spor	66	4,34	,513		
Zihinsel Gelişme	Bireysel Spor	125	4,08	,838	1,250	,213
	Takım Spor	66	3,93	,785		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yapmakta olduğu sportif aktivite türü ile spora yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları üzerine yapılan analizde ($p<0,05$ düzeyinde) tüm alt boyutlarda yapmakta oldukları sportif aktivite türü arasındaki fark anlamsız olarak gözlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 34

Yapmakta Oldukları Sportif Aktivite Türüne Göre Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Sporda Farkındalık Ölçeği	Aktivite Türü	n	$\bar{x}$	s	t	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Bireysel Spor	125	76,32	14,429	-2,891	,004*
	Takım Spor	66	82,28	11,693		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Bireysel Spor	125	35,07	7,302	-3,902	,000*
	Takım Spor	66	38,80	5,673		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları üzerine yapılan analiz sonucunda ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da yapmakta oldukları sportif aktivite türü arasındaki farkın anlamlı olarak bulunduğu görülmüştür ($p<0,05$). Her iki alt boyutta da takım sporu yapan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin bireysel spor yapan öğretmenlerden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 35

Yapmakta Oldukları Sportif Aktivite Türüne Göre Katılımcıların Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Mesleki Doyum Ölçeği	Sportif Aktivite Türü	n	$\bar{x}$	s	t	p
Niteliklere Uygunluk	Bireysel Spor	125	46,83	5,640	,419	,676
	Takım Spor	66	46,46	5,773		
Gelişme İsteği	Bireysel Spor	125	26,29	4,198	1,200	,232
	Takım Spor	66	25,65	3,120		

* $p<0,05$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları üzerine yapılan analiz sonucunda ($p<0,05$ düzeyinde) her iki alt boyutta da yapmakta oldukları sportif aktivite türleri arasındaki farklılığın anlamlı düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır ($p>0,05$).

Tablo 36

Katılımcıların Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları, Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları ve Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analiz Sonuçları

			Spora Yönelik Tutum Ölçeği			Mesleki Doyum Ölçeği	
			Psikososyal Gelişme	Fiziksel Gelişme	Zihinsel Gelişme	Niteliklere Uygunluk	Gelişme İsteği
Sporda Farkındalık Ölçeği	Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	r	,334**	,286**	,341**	,047	,062
		p	,000	,000	,000	,248	,130
		N	607	607	607	607	607
	Sosyal ve Bireysel Fayda	r	,307**	,259**	,342**	,058	,064
		p	,000	,000	,000	,157	,114
		N	607	607	607	607	607
Spora Yönelik Tutum Ölçeği	Psikososyal Gelişme	r		,721**	,691**	,146**	,188**
		p		,000	,000	,000	,000
		N		607	607	607	607
	Fiziksel Gelişme	r	,721**		,639**	,150**	,202**
		p	,000		,000	,000	,000
		N	607		607	607	607
	Zihinsel Gelişme	r	,691**	,639**		,114**	,179**
		p	,000	,000		,005	,000
		N	607	607		607	607

** $p<0,01$

Çalışmaya katılan öğretmenlerin sporda farkındalık ölçeği alt boyutları, spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları ve mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesinde yapılan correlations analiz sonuçları incelendiğinde ($p<0,05$ düzeyinde) ölçekler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Sporda farkındalık ölçeği tüm alt boyutları ile spora yönelik tutum ölçeği tüm alt boyutlarda pozitif yönde ilişki olduğu sonucu bulunmuştur. Öğretmenlerin sporda farkındalık düzeyleri arttıkça spora yönelik tutum düzeylerinin de arttığı görülmektedir.

Spora yönelik tutum ölçeği tüm alt boyutları ile mesleki doyum ölçeği tüm alt boyutlarında da pozitif yönde ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeyleri arttıkça mesleki doyum düzeylerinin de arttığı görülmektedir.

Sporda farkındalık ölçeği tüm alt boyutları ile mesleki doyum ölçeği tüm alt boyutları arasında ise anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sportif tutum ve farkındalık düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki branş dağılımı, mesleki görev süresi, görev yapmakta olduğu okul türü, sportif aktivite yapmak için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve yaptığı sportif aktivite türü) açısından incelemesi yapılmıştır.

Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarına İlişkin Değerlendirme

Tablo 6’da çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde tüm alt boyutlarda cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum günümüzde spora katılımın her birey için istenen ve beklenen düzeyde olduğu ve dolayısıyla da spora yönelik tutumun değişmemesiyle izah edilebilir. Yıldız vd. (2017) cinsiyet değişkeni analiz sonuçlarında; psikososyal gelişme alt boyutunda, fiziksel gelişme alt boyutunda ve spor tutumu toplam puanlarında anlamlı farklılıklar tespit etmişlerdir. Zihinsel Gelişme alt boyutunda ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilememiştir. Psikososyal gelişme alt boyutunda ve fiziksel gelişme alt boyutundan çıkan sonuçlar örtüşürken, zihinsel gelişme alt boyutundaki sonuçların örtüşmediği görülmüştür. Karahüseyinoğlu (2019) yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığın olmadığını vurgulamıştır. Yine Karademir vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada cinsiyet değişkeni açısından farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu belirlemiş olmaları bu çalışmanın sonucuyla örtüşmemektedir. Aslan (2018) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır. Koçak (2019) ise çalışmasında; cinsiyet değişkeni üzerinde anlamlı bir farklılığa rastlamamış olup bulguları yaptığımız çalışmayla örtüşmektedir.

Tablo 9’da çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde zihinsel gelişme alt boyutunda anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Zihinsel gelişme alt boyutunda 20-28 ve 29-40 yaş arasındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin 41-50 yaş arasındaki öğretmenlerden düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumun tespiti; günümüzde spor faaliyetlerine katılımın her yaş için

istenen ve beklenen düzeyde olduğu, dolayısıyla da spora yönelik tutumun değişmesiyle izah edilebilir. Ayrıca bireylerin yaşları ilerledikçe spora yönelimleri ve ilgilerinin azaldığı söylenebilir. Psikososyal gelişme ve fiziksel gelişme alt boyutlarında ise yaş düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Karademir vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada; cinsiyet değişkeni açısından farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu belirlemiş olup sonucun yapılan çalışmayla örtüştüğü görülmektedir. Yine Ünver vd. (2019) çalışmalarında yaş gruplarına göre anlamlı farklılık görülmediğini belirlemiş olup sonuç yapılan bu çalışmanın sonucuyla örtüşmemektedir.

Tablo 12’de çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durumları ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, tüm alt boyutlarda medeni durumlar arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucu tespit edilmiştir. Yani büyük şehirde görev yapan öğretmenlerin spora olan ilgilerinin medeni durumlarında değişkenlik göstermediği söylenebilir. Ayrıca her kesime ve her yaşa hitap eden tesislerin bulunması hâlinde öğretmenlerin spora yönelik ilgilerinin medeni durumlarını etkilemediği söylenebilir. Ünver vd. (2019) medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediğini belirtmiş olup yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Demir (2020) yapmış olduğu çalışmada; akademisyenlerin medeni durum değişkenine göre spora yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğuna yer vermektedir. Çıkan sonuç yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Polat (2020) tarafından yapılan kadın akademisyenlerin spora yönelik tutumları adlı çalışmada çalışmamızın lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 15’te çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenim düzeyleri ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analiz sonucunda, zihinsel gelişme alt boyutunda öğrenim düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Zihinsel gelişme alt boyutunda doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Psikososyal gelişme ve fiziksel gelişme alt boyutlarında ise öğrenim düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeyleri arttıkça sporun sadece fiziksel gelişime değil, aynı zamanda zihinsel gelişime de katkı sağladığını ve bu yüzden mental rahatlık verdiği için spora karşı ilgi ve yönelimlerinin arttığı söylenebilir. Salar vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada; spora yönelik tutumları ile eğitim durumu değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüş olup sonucun yapılan çalışmayla örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 18’de çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları branş ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde; tüm alt boyutlarda görev

yapmakta oldukları branşlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Psikososyal alt boyutunda Matematik branşındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin Beden Eğitimi ve Spor, Müzik, İHL meslek dersleri ve Almanca öğretmenlerinden düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Fiziksel gelişme alt boyutta Fizik branşındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin Müzik ve Almanca öğretmenlerinden; Matematik branşındaki öğretmenlerin Müzik branşındaki öğretmenlerden düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Zihinsel gelişme alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor Branşındaki öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik ve İngilizce branşlarındaki öğretmenlerden spora yönelik tutum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna erişilmiştir. Çıkan sonuçlara bakıldığında Beden Eğitimi ve Spor öğretmenlerinin iş ve meslekleri gereği spora karşı ilgi ve yönelimleri diğer meslek gruplarına göre anlamlı çıkması manidardır. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin branş değişkenleri üzerine gerçekleştirilen çalışmaların olduğuna rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 21’de çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekteki görev süreleri ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, zihinsel gelişme alt boyutunda meslekteki görev süreleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Zihinsel gelişme alt boyutunda meslekteki görev süresi 10 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin 1-9 yıl olan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Psikososyal ve fiziksel gelişme alt boyutlarında ise meslekteki görev süreleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki tecrübeleri arttıkça kendilerinde oluşan zihinsel yorgunluğu ve zihinsel yıpranmayı azaltmak için spora ilgilerinin daha çok artmış olduğu söylenebilir. Yine spora yönelik tutum sayesinde bireyler fiziksel aktivite içerisinde bulunarak algılama, düşünme ve mantık yürütme gibi zihinsel çalışmalar içerisinde de bulunurlar. Ünver vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada; mesleki deneyimlerine göre spora yönelik tutumlarının anlamlı farklılık göstermediğini görmüş olup bu durum yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Karademir vd. (2021) ise çalışmalarında, katılımcıların mesleki tecrübe değişkeni açısından istatistiksel anlamlı bir farklılığa rastlayamamışlardır. Bu çalışmayla yapmış olduğumuz çalışmanın sonuçları birbiri ile örtüşmektedir.

Tablo 24’te çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türü ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde; psikososyal ve zihinsel gelişme alt boyutlarında, görev yapmakta olunan okul türleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Psikososyal gelişme alt boyutunda Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin İmam Hatip ve Sosyal Bilimler Lisesinde

görev yapan öğretmenlerden düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Zihinsel gelişme alt boyutunda Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin Sosyal Bilimler Lisesinde görev yapan öğretmenlerden düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fiziksel gelişme alt boyutlarında ise öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türleri arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun, görev yapılan okul değişkenine göre Anadolu Liselerinde görev yapan katılımcıların diğer okullarda görev yapan katılımcılara göre daha az spor yapma olasılığından kaynaklandığı söylenebilir. Literatür incelendiğinde okul türü değişkenleri üzerinden gerçekleştirilen çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 27’de çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde; psikososyal gelişme alt boyutunda, sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Psikososyal gelişme alt boyutunda sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulamayan öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Fiziksel ve zihinsel gelişme alt boyutlarında ise sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucu tespit edilmiştir. Sporun psikososyal faydası göz önüne alındığında katılım sağlayan öğretmenlerin spor yapma yönelimlerinin genelde bu yönde olduğu söylenebilir. Yıldız vd. (2017) yapmış oldukları çalışmada, üniversite öğrencilerinin spor yapıp yapmama durumlarına göre sportif aktivitelere katılımları açısından anlamlı farklılık ortaya koyduğunu belirlemiş; bu durum çalışmamızla benzerlik göstermiştir.

Tablo 30’da çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivite yapma durumları ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, psikososyal ve zihinsel gelişme alt boyutları ile sportif aktivite yapma durumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Psikososyal ve zihinsel gelişme alt boyutlarında sportif aktivite yapan öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeylerinin sportif aktivite yapmayan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fiziksel gelişme alt boyutunda ise sportif aktivite yapma durumları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Çalışmaya katılım sağlayan öğretmenlerin spor yapma gereksinimlerinin amacı sadece fiziksel gelişim değil aynı zamanda sosyal yaşam ve iş hayatı stresinden uzak kalmak da olabilir. Ayrıca öğretmenlerin psikososyal ve zihinsel yönden onları rahatlatacak aktiviteler içerisinde bulunmaları da söylenebilir. Gökdağ (2018) okul yöneticilerinin spora yönelik tutumları üzerine yapmış olduğu çalışmada; spora yönelik tutum ölçeğinin geneline ilişkin spor yapan yöneticilerin

tutumları ile spor yapmayan yöneticilerin tutumları arasında anlamlı farklılık olduğunu görmüş olup bu durumun yapılan çalışmayla örtüştüğü belirlenmiştir. Yine Ünver vd. (2019) yapmış oldukları “Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı çalışmada; katılımcıların spor yapma eğilimlerine göre anlamlı farklılık gösterdiğini görmüş olup bu durumun da yapılan çalışmayla örtüştüğü gözlenmiştir.

Tablo 33’te çalışmaya katılan öğretmenlerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile spora yönelik tutum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, tüm alt boyutlarda yapmakta oldukları sportif aktivite türü arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucu tespit edilmiştir. Bu durum tespiti; çalışmaya katılım sağlayan öğretmenlerin spora yönelik tutumları arasında yapılan spor türünün bir etkisi olmadığını gösterebilir. Bireylerin gereksinimleri doğrultusunda yaptıkları sportif aktivite türü değişkenlik gösterdiğinden, takım veya bireysel sporlar arasında anlamlı bir farklılığın çıkmaması manidardır. Literatür incelendiğinde spor aktivite türü değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin Sporda Farkındalık Düzeylerine İlişkin Değerlendirme

Tablo 6’da çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde; tüm alt boyutlarda cinsiyetler arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucuna varılmıştır. Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarında erkek öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin kadın öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Uyar (2019) yapmış olduğu çalışmada, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının cinsiyete göre önemli ölçüde farklılık gösterdiğini görmüştür. Erkeklerin spor farkındalık puanlarının kadınların spor farkındalık puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olması durumu bizim bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Demirci (2021) yılında yapmış olduğu çalışmada; katılımcıların cinsiyet değişkenine göre algılanan spor farkındalığı ölçeğini incelediğinde, spor bilgisi ile bilgiyi ayırt etme alt boyutu ve spor farkındalığı ölçeği toplam skorunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulmuş ve bu farklılığın erkekler yönünde anlamlı olduğunu görmüştür. Sosyal ve bireysel fayda alt boyutu incelendiğinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucu tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular ve bulgularımızdan elde ettiğimiz sonuçlarla spor farkındalığı ölçeği incelendiğinde, spor bilgisi ile bilgiyi ayırt etme alt boyutu ve spor farkındalığı benzerlik gösterirken sosyal ve bireysel fayda alt boyutu incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiş olup bu durum çalışmamızla örtüşmemektedir. Eski (2010) cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak

anlamli farklılık bulamamıştır. Eski'nin sonuçları bulgularımız ile benzerlik göstermemektedir.

Tablo 9'da çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da yaşlar arasında anlamli farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Uyar (2019) gerçekleştirdiği çalışmada katılımcıların spor farkındalığı puanlarının yaş aralığı durumuna göre anlamli farklılık gösterdiğini belirtmektedir. Yaşları 17-28 aralığında değişen katılımcıların spor farkındalığı, yaşları 41 ve üzerinde olan tüm katılımcılara kıyasla istatistiki olarak anlamli bir şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının yaş durumuna göre anlamli farklılık göstermediği görülmüş olup yapılan çalışmayla benzerlik taşımamaktadır. Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının yaş durumuna göre anlamli farklılık gösterdiği görülmüştür. Yaşları 17-28 aralığında değişen katılımcıların spor farkındalığı, diğer tüm yaş gruplarına göre istatistiki olarak anlamli bir şekilde daha yüksektir. Ayrıca yaşları 65 ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı diğer tüm yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamli bir şekilde daha düşük bulunmuş olup bu veri yaptığımız çalışmayla örtüşmemektedir. Yine Demirci (2021) yılında yapmış olduğu çalışmasında; katılımcıların yaş değişkenine göre algılanan spor farkındalığı ölçeğini incelediğinde, spor bilgisi ile bilgiyi ayırt etme; sosyal, bireysel ve spor farkındalığı ölçeği toplam skorlarında istatistiksel olarak anlamli bir farklılık tespit etmemiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular ile bizim bulgularımız benzerlik göstermektedir. Alan yazın incelendiğinde Eski (2010) yapmış olduğu çalışmada yaş değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamli bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Lise seviyesindeki öğrencilerin yaşları arttıkça farkındalık düzeylerinin de arttığı saptanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular ile bizim bulgularımız benzerlik göstermemektedir. Spor farkındalık seviyesinin lise çağındaki bireylerde yaş seviyesinin artması ile farkındalık seviyesinin artması normal bir durumken yetişkinlik seviyesinde farkındalık düzeylerinin yaş değişkenine göre değişmediği kanısına varabiliriz.

Tablo 12'de çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durumları ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde tüm alt boyutlarda medeni durumlar arasında anlamli farklılık olmadığı görülmüştür. Demirci'nin (2021) yılında yapmış olduğu çalışmaya göre katılımcıların medeni durum değişkenine göre algılanan spor farkındalığı ölçeği incelendiğinde spor bilgisi ile bilgiyi ayırt etme; sosyal, bireysel fayda ve spor farkındalığı ölçeği toplam skorlarında istatistiksel olarak anlamli bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular ile bizim bulgularımız benzerlik göstermektedir. Sümer (2021) tarafından okul yöneticileri üzerinde yapılmış çalışmada, spor farkındalığının medeni durum

değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı gözlenmiştir. Çalışma bulguları ile bizim bulgularımız benzerlik göstermektedir. Bu durumda katılımcıların spora olan ilgi seviyelerinin medeni durumlarını etkilemediği ve bekar bireylerin de evli bireyler kadar spora ilgi gösterdiği söylenebilir.

Tablo 15’te çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenim düzeyleri ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da öğrenim düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda da doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Uyar (2019) yaptığı çalışmada, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının katılımcıların eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemiştir. Lise mezunu olan katılımcıların spor farkındalığı puanlarının ilkökul ve ortaokul mezunu bireylerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde lisans ve lisansüstü mezunu olan katılımcıların spor farkındalığı puanlarının ilkökul ve ortaokul mezunu olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Çalışma bulguları ile bizim bulgularımız benzerlik göstermektedir. Bireylerin eğitim seviyeleri yükseldikçe spor farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Yine Sümer (2021) tarafından yapılan çalışmada, okul yöneticilerinin spor farkındalığı ölçeği alt boyutu içerisinde bulunan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüş olup bu durum yaptığımız çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Tablo 18’de çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları branş ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, tüm alt boyutlarda görev yapmakta oldukları branşlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutta Beden Eğitimi ve Spor branşındaki öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin diğer branşın öğretmenlerinden fazla olduğu belirlenmiştir. Tarih ve Almanca branşındaki öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ve İHL meslek dersleri branşındaki öğretmenlerden sporda farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Müzik branşındaki öğretmenlerin de sporda farkındalık düzeylerinin Almanca branşındaki öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda Beden Eğitimi ve Spor branşındaki

öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin diğer branş öğretmenlerinden yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Tarih ve Almanca branşındaki öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ve İHL meslek dersleri branşındaki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna erişilmiştir. Literatür incelendiğinde branş değişkenine göre karşılaştırma yapılabilecek bir çalışma üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların olduğuna rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 21’de çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekî görev süreleri ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da meslekteki görev süreleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki alt boyutta da meslekteki görev süresi 10 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin 1-9 yıl olan öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Demirci (2021) yılında yapmış olduğu çalışmada; katılımcıların mesleki kıdem değişkenine göre spor bilgisi ile bilgiyi ayırt etme; sosyal, bireysel fayda ve spor farkındalığı ölçeği toplam skorlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Çalışma bulguları ile bizim bulgularımız benzerlik göstermemektedir. Bu durumun oluşmasında katılımcıların kıdem yılı yükseldikçe sporda farkındalık seviyelerinin de yükselmesi etkili olmuştur. Buna ek olarak çocuk sahibi öğretmenlerin çocuklarına sosyal ortam oluşturmak ve onların fiziksel gelişimlerine katkı sağlamak için spor farkındalık seviyelerinin yükselmiş olabileceğini de ekleyebiliriz.

Tablo 24’te çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türü ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde; her iki alt boyutta da görev yapmakta oldukları okul türleri arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucu elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde okul türleri değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 27’de çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Her iki alt boyutta da sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulamayan öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 30’da çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivite yapma durumları ile sporda farkındalık ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da sportif

aktivite yapma durumları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Her iki alt boyutta da sportif aktivite yapan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin sportif aktivite yapmayan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde sportif aktivite yapma durumları değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 33'te çalışmaya katılan öğretmenlerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile sporda farkındalık ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde her iki alt boyutta da yapmakta oldukları sportif aktivite türü arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Her iki alt boyutta da takım sporu yapan öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin bireysel spor yapan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde sportif aktivite türü değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin Mesleki Doyum Düzeylerine İlişkin Değerlendirme

Tablo 6'da çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, tüm alt boyutlarda cinsiyetler arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucu elde edilmiştir. Niteliklere uygunluk ve gelişme isteği alt boyutlarında kadın öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin erkek öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Alan yazın incelendiğinde Bozanoğlu'nun (2020) öğretmenler üzerinde yapmış olduğu çalışmada mesleki doyum ölçeğinin gelişme isteği boyutunda, cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmenler lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüş olup sonuçlar yapılan çalışmayla örtüşürken; mesleki doyum ölçeğinin niteliklere uygunluk boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamış olup sonuçlar yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Yıldız (2018) yapmış olduğu çalışmada, mesleki doyum ölçeğindeki puanların cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Kadın öğretmenlerin mesleki doyum puanları, erkek öğretmenlerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuş olup sonuçlar yaptığımız çalışmayla benzerlik göstermektedir. Özdemir (2020) yapmış olduğu "Ortaokul Öğretmenlerinin Mesleki Doyumları" adlı çalışmasında; örneklemini oluşturan öğretmenlerin mesleki doyum ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamış olup sonuçlar yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Çalışmanın ortalama puanlarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre mesleki doyumlarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu sonuç ise yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Bayram (2020) yapmış olduğu çalışmada katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kadın ve erkeklerin mesleki doyum puanları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın bulunmadığını belirtmiştir. Sonuçlar yapılan çalışmayla

örtüşmemektedir. Taş vd. (2020) yapmış oldukları “Lise Öğretmenlerinin İş Doyumu” adlı çalışmalarında öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Bu bulgu ışığında kadın ve erkek öğretmenlerin iş doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiş olup bulgular yaptığımız çalışmadaki sonuçlarla örtüşmemektedir.

Tablo 9’da çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da yaşlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Niteliklere uygunluk ve gelişme isteği alt boyutlarında 20-28 yaş arasında olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin diğer yaş düzeylerindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Alan yazın incelendiğinde Şenel (2019) yapmış olduğu çalışmada, katılımcıların yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermediğini belirlemiş olup bu veri yapılan çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Taş vd. (2020) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin yaşları ile iş doyum düzeyleri arasında anlamlı fark olduğunu tespit etmiş olup bu veri ile yapılan çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bayram (2020) yapmış olduğu “Öğretmenlerde Mesleki Doyum ve Yaşam Kalitesi” adlı çalışmasında katılımcıların yaş gruplarına göre mesleki doyum düzeylerinin farklılaşmadığını görmüş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Özdemir (2020) yapmış olduğu çalışmada, araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin mesleki doyum ölçeğinden almış oldukları puan ortalamalarının yaş değişkeni bakımından anlamlı bir fark teşkil etmediğini tespit etmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Ancak ortalama puanlar göz önüne alındığında, 25 yaş ve altında olan öğretmenlerin diğerlerine göre daha yüksek düzeyde mesleki doyumlarının olduğu görülmüştür. Yıldız (2018) yapmış olduğu çalışmada ise mesleki doyum ölçeğindeki puanların yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılığın olmadığını belirlemiş olup bu bulgu yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Tablo 12’de çalışmaya katılan öğretmenlerin medeni durumları ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, gelişme isteği alt boyutunda medeni durumlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucu elde edilmiştir. Gelişme isteği alt boyutunda medeni durumu bekar olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin evli olan öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Bayrak (2014) yapmış olduğu çalışmada, mesleki doyum ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemiştir. Yapılan çalışma bulguları ile bizim çalışma bulgularımız benzerlik göstermektedir. Yine Arpağ (2022) yapmış olduğu “Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin medeni durumlarına göre farklılık göstermediğini belirlemiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Kavutçu (2016)

yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin iş doyum düzeyleri ile medeni durum (evli/bekâr) değişkeni arasında istatistiksel olarak manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark bulunmadığını fark etmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Alıcı ve Yalçinkaya (2019) yapmış oldukları çalışmada, öğretmenlerin medeni durumlarına göre mesleki doyum ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığını belirlemiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Özdemir (2020) yapmış olduğu çalışmada, araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin iş doyum ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının medeni durum değişkeni bakımından anlamlı bir fark bulunmadığını belirtmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Durmuşoğlu (2021) yapmış olduğu çalışmada; Beden Eğitimi öğretmenlerinin medeni durumuna göre mesleki doyumlarını karşılaştırmış ve gruplar arasında fark bulamamıştır. Yıldız (2018) yapmış olduğu çalışmada, mesleki doyum ölçeği puanlarının medeni hâle göre anlamlı seviyede farklılık göstermediği bulgusu elde etmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Alan yazın taraması detaylı incelenmiş olup yapılan çalışmalarda çoğunlukla medeni durumun mesleki doyuma bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmada ise medeni durumun mesleki doyum üzerine anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüş olup bu verinin literatüre öncülük edeceği düşünülmektedir.

Tablo 15'te çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenim düzeyleri ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde her iki alt boyutta da öğrenim düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğu sonucu tespit edilmiştir. Niteliklere uygunluk ve gelişme isteği alt boyutlarında doktora eğitim düzeyinde olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Alan yazın incelendiğinde Bozanoğlu (2020) yapmış olduğu çalışmada, katılımcıların öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark görmemiştir. Yapılan çalışma bulguları ile bizim çalışma bulgularımız benzerlik göstermektedir. Yine Arpağ (2022) yapmış olduğu çalışmasında öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin öğrenim durumlarına göre farklılık göstermediğini tespit etmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Özdemir (2020) yapmış olduğu çalışmada; öğretmenlerin iş doyumunu ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarında eğitim durumu değişkeni bakımından anlamlı bir fark bulamamış olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir. Korkutan (2018) yapmış olduğu çalışmada, katılımcıların öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark bulamamış olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Tablo 18'de çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları branş ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, gelişme isteği alt boyutunda

görev yapmakta oldukları branşlar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Gelişme isteği alt boyutunda Coğrafya branşındaki öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin Müzik, İHL meslek dersleri ve Görsel Sanatlar branşındaki öğretmenlerden düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Görsel Sanatlar branşındaki öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin İngilizce ve Pdr (rehberlik) branşındaki öğretmenlerinden yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin branşlara göre mesleki doyum düzeyleri hakkında çok az çalışmaya rastlanmıştır. Öksüz ve Yiğit (2020) grupların sıra ortalamalarını dikkate alarak yapmış oldukları çalışmada en yüksek mesleki doyumun Rehber Öğretmenlerde olduğunu ve bunu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin izlediğini görmüşlerdir. Durmuşoğlu (2021) yılında yaptığı çalışmada, Beden Eğitimi öğretmenleri ile diğer öğretmenleri kıyaslayarak ilişkilendirmiştir. Beden Eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin çalışılan okul türüne göre mesleki doyumlarını karşılaştırdığında, gruplar arasında fark bulamamıştır. Yine Bayram (2020) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin branşlarını sayısal ile sözel olarak ayırtmış ve mesleki doyumun branş gruplarına göre farklılaşmadığını belirlemiştir.

Tablo 21’de çalışmaya katılan öğretmenlerin meslekteki görev süreleri ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde; her iki alt boyutta da meslekteki görev süreleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Her iki alt boyutta da meslekteki görev süresi 10 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin 1-9 yıl olan öğretmenlerden düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Bu durum tespitinde, kıdem arttıkça iş doyumunun düzeyinin düştüğü söylenebilir. Yapılan alan yazın taramasından elde edilen sonuca göre: İş doyum düzeylerinin meslekî çalışma süresine göre anlamlı bir farklılığı olduğu söylenebilir. Fakat yapılan çalışmaların incelenmesi neticesinde, elde edilen sonuçlar katılımcıların farklı çalışma sürelerine de işaret etmektedir. Taş vd. (2020) yapmış oldukları çalışmada, öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin meslekî kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini tespit etmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Polat (2018) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin meslek içerisinde çalıştıkları süreler göre oluşturulan gruplar içerisinde anlamlı bir farklılık bulmuştur. Bu veri yapılan çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bayram (2020) yapmış olduğu çalışmada, meslek içerisinde geçirilen süre (deneyim) bakımından gruplandırılan öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile iş doyumları arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılığın olduğunu tespit etmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Eskibağ (2014) devlete bağlı ilkököl, ortaokul ve liselerde görevli 355 öğretmen üzerinde yapmış olduğu çalışmada istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gözlemlemiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Bozanoğlu (2020) yapmış olduğu çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin algılarına göre niteliklere uygunluk boyutunda ve toplam meslekî doyumda kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık

olduğunu belirtmektedir. Kıdem değişkenine göre niteliklere uygunluk boyutunda elde edilen bulgulara göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Yapılan çalışma bulguları ile bizim çalışma bulgularımız benzerlik göstermektedir. Yine Arpağ (2022) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin kıdem yılına göre farklılık göstermediğini belirtmiş olup bu veri yapılan çalışmayla örtüşmemektedir.

Tablo 24'te çalışmaya katılan öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okul türü ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da görev yapmakta oldukları okul türleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Niteliklere uygunluk alt boyutunda Anadolu Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin Sosyal Bilimler lisesinde görev yapan öğretmenlerden düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Gelişme isteği alt boyutunda İmam Hatip Lisesinde görev yapmakta olan öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerinin meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Alan yazın incelendiğinde yapılan çalışmalarda özel ve devlet okulları olarak genel anlamda öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerinin incelendiği görülmüştür. Karaköse ve Kocabaş (2006) yapmış oldukları çalışmada, okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık bulmuştur. Taşdan ve Tiryaki (2008) yapmış oldukları çalışmada, özel ve devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin çalıştıkları okul türüne göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiğini belirlemişlerdir. Yaptığımız bu çalışmada ise öğretmenlerin okul türleri daha spesifik olarak incelenmiştir. Literatür incelendiğinde okul türü değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 27'de çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Durum tespiti: Öğretmenlerin sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulmalarında verilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerine herhangi bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumları değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 30'da çalışmaya katılan öğretmenlerin sportif aktivite yapma durumları ile mesleki doyum ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da sportif aktivite yapma durumlarında anlamlı farklılığın olmadığı sonucu elde edilmiştir. Durum tespiti: Öğretmenlerin sportif aktivite yapma durumlarına verilen cevaplar doğrultusunda

öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerine herhangi bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde sportif aktivite yapma durumları değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 33'te çalışmaya katılan öğretmenlerin yapmakta oldukları sportif aktivite türü ile mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasında yapılan analizde, her iki alt boyutta da yapmakta oldukları sportif aktivite türleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucu elde edilmiştir. Durum tespiti: Yapmakta oldukları sportif aktivite türüne verilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin mesleki doyum düzeylerine herhangi bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, yaptığımız çalışmaya benzer sportif aktivite türü değişkeni üzerinden gerçekleştirilen çalışmaların varlığına rastlanılmamıştır. Bu sebeple çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Katılımcıların Spora Yönelik Tutum Ölçeği Alt Boyutları, Sporda Farkındalık Ölçeği Alt Boyutları ve Mesleki Doyum Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analiz Sonuçları

Tablo 36'da çalışmaya katılan öğretmenlerin sporda farkındalık ölçeği alt boyutları, spora yönelik tutum ölçeği alt boyutlar ve mesleki doyum ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analiz sonuçları incelendiğinde ($p < 0,05$ düzeyinde) ölçekler arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Sporda farkındalık ölçeği tüm alt boyutları ile spora yönelik tutum ölçeği tüm alt boyutları arasında pozitif korelasyon olduğu sonucuna varılmıştır. Yani öğretmenlerin sporda farkındalık düzeyleri arttıkça spora yönelik tutum düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Aynı zamanda öğretmenlerin spora yönelik tutumlarını belirleyen en büyük etkenlerden biri de sporda farkındalıklarının olduğu söylenilebilir.

Spora yönelik tutum ölçeği tüm alt boyutları ile meslekî doyum ölçeği tüm alt boyutlarında da pozitif korelasyon bulunmuştur. Yani öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeyleri arttıkça mesleki doyum düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Aynı zamanda öğretmenlerin mesleki doyumlarının artmasında en büyük etmenin spora yönelik tutumları olduğu söylenebilir. Sporda farkındalık ölçeği tüm alt boyutları ile mesleki doyum ölçeği tüm alt boyutları arasında ise anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür. Yani öğretmenlerin sporda farkındalık düzeylerinin meslekî doyum düzeylerine bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Sonuç

Çalışmaya katılım sağlayan erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden fazla olduğu görülmüştür.

Spora yönelik tutum ölçeği incelendiğinde:

Psikososyal gelişme alt boyutunda; branş, görev yapmakta oldukları okul türü, sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumlarında farklılık varken; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyleri, meslekteki görev süreleri ve sportif aktivite türü değişkenlerinde farklılık görülmemiştir.

Fiziksel gelişme alt boyutunda; branş değişkeninde farklılık görülmekteyken cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyleri, meslekteki görev süreleri, görev yapmakta oldukları okul türü, sportif aktiviteye katılım için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumu ve sportif aktivite türü değişkenlerinde ise farklılığın olmadığı görülmüştür.

Zihinsel gelişme alt boyutunda; yaş, öğrenim düzeyleri, branş, meslekteki görev süreleri, görev yapmakta oldukları okul türü, sportif aktivite yapma durumlarında fark varken cinsiyet, medeni durum, sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumu ve sportif aktivite türünde farkın olmadığı saptanmıştır.

Sporda farkındalık ölçeği incelendiğinde:

Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda; cinsiyet, öğrenim düzeyleri, branş, meslekteki görev süreleri, sportif aktiviteye katılım için yeterli imkân bulma, sportif aktivite yapma durumları ve sportif aktivite türünde fark varken yaş, medeni durum, görev yapmakta oldukları okul türünde farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda; cinsiyet, öğrenim düzeyleri, branş, meslekteki görev süreleri, sportif aktiviteye katılım için yeterli imkân bulma, sportif aktivite yapma durumları ve sportif aktivite türünde farklılık varken yaş, medeni durum, görev yapmakta oldukları okul türü değişkeninde farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Meslekî doyum ölçeği incelendiğinde:

Niteliklere uygunluk alt boyutunda; cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyleri, meslekteki görev süreleri, görev yapmakta oldukları okul türü değişkenleri üzerinde yapılan analizler sonucunda farklılık gözlenirken medeni durum, branş, sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumları ve sportif aktivite türü değişkenlerinde farklılığın olmadığı sonucuna varılmıştır.

Gelişme isteği alt boyutunda; cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim düzeyleri, branş, meslekteki görev süreleri ve görev yapmakta oldukları okul türü değişkenleri üzerinde yapılan analizler sonucunda farklılık bulunurken sportif aktivitelere katılım için yeterli imkân bulma durumu, sportif aktivite yapma durumları ve sportif aktivite türü değişkenlerinde farklılığın olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Spora yönelik tutum, sporda farkındalık ve mesleki doyum ölçekleri arasındaki ilişki incelendiğinde;

Sporda farkındalık ölçeği tüm alt boyutları ile spora yönelik tutum ölçeği tüm alt boyutları arasında pozitif korelasyon olduğu sonucuna varılmıştır. Yani öğretmenlerin sporda farkındalık düzeyleri arttıkça spora yönelik tutum düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Spora yönelik tutum ölçeği tüm alt boyutları ile mesleki doyum ölçeği tüm alt boyutlarında da pozitif korelasyon olduğu sonucu elde edilmiştir. Yani öğretmenlerin spora yönelik tutum düzeyleri arttıkça mesleki doyumlarının da arttığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle öğretmenlerin sporda farkındalıklarının spora yönelik tutumları üzerinde, spora yönelik tutumlarının ise mesleki doyumları üzerinde olumlu etkileri vardır. Ayrıca öğretmenlerin sportif tutum ve farkındalık düzeyleri ile mesleki doyum düzeyleri arasında ilişki olduğu görülmektedir.

Öneriler

1. Örneklem grubu genişletilerek çalışmalar yapılabilir.
2. Yapılan çalışma ülkemizin diğer illerinde görev yapmakta olan öğretmenlere uygulanarak genel bir çıkarım elde edilebilir.
3. Meslek grupları değiştirilerek benzer çalışmalar yapılabilir.
4. Kentsel ve kırsal alanda görev yapmakta olan öğretmenlere benzer çalışma yapılarak bir çıkarım elde edilebilir.
5. Konu ile ilgili benzer çalışmalar eğitim alanında kullanılan farklı ölçme ve değerlendirme ölçekleri ile tekrarlanabilir.
6. Öğretmenlerin iş doyumunun artırılmasında önemli bir etken olarak düşündüğümüz sportif tutum ve farkındalık düzeylerini geliştirme üzerine çalışmalar yapılabilir.
7. Öğretmenlerin (dışsal) iş doyumlarının artırılması için benzer çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Agarwal, J., & Malhotra, N. K. (2005). An integrated model of attitude and affect. An integrated model of attitude and affect: Theoretical foundation and an empirical investigation. *Journal of Business Research*, 58(4), 483-493.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1975). A Bayesian analysis of attribution processes. *Psychological Bulletin*, 82(2), 261.
- Akça, N. Ş., & Sunay, H. (2012). Özel spor merkezlerine üye olan bireylerin spora yönelme nedenleri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 1474-1493.
- Akkoyun, F. (2001). Gestalt terapi (1. Baskı). *Ankara: Nobel Yayıncılık*, 85-89.
- Akkoyun, F. (2005). Gestalt terapi. Büyüme ve gelişme gücümüzün harekete geçişi (2. Baskı). *Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. Yayın No: 238*.
- Akpınar, S. (2010) *Spor federasyonlarında çalışanların, sosyal beceri, iş doyumu ve problem çözme yeterlilikleri üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara].
- Alıcı, B., & Yalçınkaya, M. (2019). Öğretmenlerin mesleki doyum ve örgütsel bağlılık düzeylerinin iş stresi düzeylerine göre incelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, 25(97), 213-229.
- Alparslan, T., Kılıçgil, E., & Başpınar, E. (2003). Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı Türk Hava Kuvvetleri Komutanlığı karargahında görev yapan askeri personelin boş zaman değerlendirmelerinde sporun yeri. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 99-106.
- Aracı, H. (1999). *Okullarda Beden Eğitimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Aras, Ö. (2013). İlköğretim kurumları ikinci kademede öğrenim gören öğrenci ve görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi (Kars ili örneği). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara].
- Arıkan, R. (2005). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Aronson, E., Wilson, T. D., & Sommers, S. R. (2007). *Social psychology*. India: Pearson Education
- Arpağ, D. (2022). Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin incelenmesi: Denizli merkez örneği.
- Aslan, Ş. (2018). *Examination of parental and special education teachers' attitudes towards sports activities of students with intellectual disability*.
- Atalay, A. (2016). The analysis on sport attitudes of students at high school education in Turkey. *Educational Research and Reviews*, 11(5), 194-203.
- Avşaroğlu, S., Engin Deniz, M., & Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(14), 115-129.

- Aydoğan, M. (2019). *Koruma ve bakım altında bulunan çocukların spora yönelik tutumlarının özgüven ve sosyal uyum düzeylerine etkisinin incelenmesi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Bağçeci, B., Döş, B., & Sarıca, R. (2011). İlköğretim öğrencilerinin üstbilişsel farkındalık düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi/An analysis of metacognitive awareness levels and academic achievement of primary school students. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 551-566.
- Balcı, A. (1985). Eğitim yöneticisinin iş doyumu. *Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara*.
- Baltaş, A., & Baltas, Z. (2000). *Stres ve başa çıkma yolları* (20. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Baltzell, A., & Summers, J. (2018). *The power of mindfulness: Mindfulness meditation training in sport (MMTS)*. Springer.
- Balyan, M., Balyan, K. Y., & Kiremitçi, O. (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196-201.
- Başalp, N. (2001). *İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin iş tatmin düzeylerinin karşılaştırılması (Sakarya ilinde bir uygulama)* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).
- Başaran, İ. E. (1978). *Eğitime Giriş*. Ankara: Bımaş Matbaacılık.
- Başaran, İ. E. (2004). *Yönetimde insan ilişkileri yönetsel davranış* (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bayrak, M. (2014). *İlkokullarda eğitim veren sınıf öğretmenlerinin mesleki doyum ve tükenmişlik düzeyi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Bayram, E. (2019). *Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı düzeyleri ile bilinçli farkındalık düzeyi arasındaki ilişkinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum].
- Bayram, İ. V. (2020). *Öğretmenlerde mesleki doyum ve yaşam kalitesi ilişkisi: Kadirli ilçesi örneği* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bilgiseven, K. A., Kavramlar, E. S., & Teoriler, E. Y. K. T. (1992). *Genişletilmiş* (5. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Bozanoğlu, B. (2020). *Öğretmenlerde iş yeri arkadaşlığı, mesleki doyum ve örgütsel huzur ilişkisi*. [Doktora tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya].
- Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(4), 822.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Veri Analizi El Kitabı* (17. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları,
- Canan, K., & Hülya, A. (2004). Atletik yeterlik düzeyi ve cinsiyetin beden eğitime yönelik tutum üzerine etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 15-24.
- Canpolat, C. (2011). *Öğretmen kariyer basamakları uygulamaları ile öğretmen motivasyonu ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiler/The relationships between teacher career ladders implementation and teacher motivation and organisational commitment*.

- Celep, C. (2004). *Meslek Olarak Öğretmenlik*. Ankara: Anı Yayıncılık. S. iii DFES Best practice reaserch project, kent (2008)“Class teacher or language specialist.
- Ceylan, H., Niğmet, G., & Öksüz, M. (2016). Sosyal çalışmacılarda iş doyumunu ve tükenmişliğe etki eden faktörlerin sosyal hizmet alanlarına göre karşılaştırmalı incelenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 43-69.
- Chan, D. W. (2003). Hardiness and its role in the stress–burnout relationship among prospective Chinese teachers in Hong Kong. *Teaching and teacher education*, 19(4), 381-395.
- Clifford, T. M. (1984). Psikolojiye giriş ders kitabı. *Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayını*.
- Coalter, F. (2005). *The social benefits of sport* (Vol. 17). Edinburgh: SportScotland.
- Çelik, Z., & Pulur, A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).
- Çelikten, M. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207-237.
- Çermik, A. (2003). *Sınıf öğretmenlerinin insan ilişkileri sorunları ve bu sorunların performans üzerindeki etkileri (Denizli il örneği)* (Doctoral dissertation, Pamukkale Üniversitesi).
- Çınar, Ç. (2011). *Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimi kararlarında benlik algısının önemi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Çiçek, E. D. (2019). *Üniversite öğrencilerinin spora katılım ve spora yönelik tutumlarının incelenmesi (Adana ili örneği)* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Dalkılıç, M. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ve iletişim becerileri arasında ki ilişkilerin incelenmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Demir, K. (2020). *Bireylerin spora yönelik tutumları ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi akademik personeli üzerine bir uygulama* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Demirci, A. (2006). İlköğretimde beden eğitimi uygulamaları. 1. Baskı. İstanbul: Değişim Yayınları
- Demirci, S. (2021). Spor örgütlerinde çalışanların spor farkındalıklarının psikolojik sermaye ile örgütsel yaşamda yalnızlık düzeylerine etkisinin incelenmesi. (İstanbul Avrupa Yakası örneği)b[Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
- Deveci, H. (2011). Öğretmenlerin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*(388).
- Din, M. N. U., Tufail, H., Shereen, S., Nawaz, A., & Shahbaz, A. (2012). Factor affecting teacher motivation at secondary school level in Kohat city. *Interdisciplinary journal of contemporary research in business*, 3(10), 442-449.
- Doğan, B., Morali, S., & Saracaloğlu, A. S. (1997). Beden eğitimi bölümü öğretim elemanlarının yaşam ve iş doyum düzeyleri ile demografik değişkenleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 40-50.
- Doğan, D. G. (2001). *Sporda başarıyı etkileyen sosyal faktörler üzerine bir araştırma* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).

- Dökmen, Ü. (2003). *Yarına kim kalacak? Evrenle uyumlaşma sürecinde varolmak gelişmek uzlaşmak. (6. Baskı)*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Duman, T. (1991). Türkiye'de ortaöğretime öğretmen yetiştirme. *İstanbul: Millî Eğitim Basımevi*.
- Durmuşoğlu, M. V. (2021). Beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık ve mesleki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *[Yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*.
- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt brace Jovanovich college publishers.
- Emiroğlu, O. (2017). Öğretmen motivasyon kaynaklarına ilişkin okul yöneticisi ve öğretmen görüşleri (Unpublished master's thesis). *Yakın Doğu University, KKTC*.
- Erdoğan, İ. (1999). *İşletme yönetiminde örgütsel davranış (1. Baskı)*. İstanbul: Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri.
- Eren, E. (1984). Yönetim Psikolojisi. *İstanbul: İşletme İktisadi Enstitüsü. İşletme Fakültesi Yayınları*.
- Eren, E. (2012). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi (13. Baskı)*. İstanbul: Beta Basım Yayınevi.
- Ergül, M. A., Tınaz, C., & Ertaç, M. (2016). Lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi: Tenis branşı örneği. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2), 69-83.
- Ergün, M., & Duman, T. (2007). Kritik durumlarda öğretmen davranışları II.
- Erkal, M. (1982). Sosyolojik açıdan spor. *İstanbul: Filiz Kitabevi*, 119- 120.
- Erol, Z. (2018). *Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi: Doğu Karadeniz örneği* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Ertan, H. (2008). Örgütsel bağlılık, iş motivasyonu ve iş performansı arasındaki ilişki: Antalya'da beş yıldızlı otel işletmelerinde bir inceleme.
- Ertuğrul, H. (2015). *Öğretmenin başarı kılavuzu*. Nesil Basım Yayın Gıda Ticaret ve Sanayi A. Ş.
- Eryetiş, M. V. (2016). Meslek seçimi ve mesleki rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44).
- Eski, T., & Yıldırım, İ. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi (Kastamonu ili örneği).
- Eski, T., Ozbal, A. F., & Yılmaz, D. (2020). Increasing university students' awareness about winter sports. *Cypriot journal of educational sciences*, 15(1), 65-72.
- Eskibağ, Ş. (2014). *Öğretmenlerin örgütsel bağlılık ve iş doyumları ile mesleki performans arasındaki ilişki* (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı).
- Fındık, O., Haberal, İ., Akyıldız, M., Aksoy, T., Ertürk, E., Zorman, Y., & Zengin, M. (2012). EuroSCORE, Cleveland ve CABDEAL klinik risk sınıflama sistemlerinin Türk toplumu için duyarlılık ve özgüllüklerinin karşılaştırılması. *Türk Gogus Kalp Dama*, 20, 458-66.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intention, and behavior, MA: Addison Wesley, Reading, 233-240.

- Fleming, L. E., Lee, D. J., Martinez, A. J. C., LeBlanc, W. G., McCollister, K. E., Bridges, K. C., Christ, S. L., Arheart, K. L., & Pitman, T. (2007). The health behaviors of the older US worker. *American Journal of Industrial Medicine*, 50(6), 427-437.
- French, S. A., Harnack, L. J., Toomey, T. L., & Hannan, P. J. (2007). Association between body weight, physical activity and food choices among metropolitan transit workers. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 4(1), 1-12.
- Gebbers, J.-O. (2007). Atherosclerosis, cholesterol, nutrition, and statins—a critical review. *GMS German Medical Science*, 5.
- Gençay, Ö. A. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyumu ve mesleki tükenmişliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 765-780.
- George, D. (2011). *SPSS for windows step by step: A simple study guide and reference*, 17.0 update, 10/e. Pearson Education India.
- Germer, C. (2004). What is mindfulness. *Insight Journal*, 22(3), 24-29.
- Godin, G., & Shephard, R. J. (1984). Normative beliefs of school children concerning regular exercise. *Journal of School Health*, 54(11), 443-445.
- Gökdağ, M. (2018). *Okul yöneticilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin araştırılması (Bartın örneği)* (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Graham, G. (1995). Physical education through students' eyes and in students' voices: introduction. *Journal of Teaching in Physical Education*, 14(4), 364-371.
- Greenberg, J., & Baron, R. A. (1995). *Behavior in Organization*, Englewood Cliff. New Jersey: Prentice-Hall.
- Gronroos, C. (1990). Relationship approach to marketing in service contexts: the marketing and organizational behavior interface. *Journal of Business Research*, 20(1), 3-11.
- Gül, M., & Küçükibis, H. F. (2018). Research on the sport high school and other high school students' attitude towards physical activities and levels of satisfaction with life. *International Journal of Progressive Education*, 14(6), 132-137.
- Güllü, M., Güçlü, M., & Arslan, C. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Sport Sciences*, 4(4), 273-288.
- Güner, F. (2015). *Çalışma hayatında örgütsel iklim ve iş doyumu* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Henkens, K., Van Solinge, H., & Gallo, W. T. (2008). Effects of retirement voluntariness on changes in smoking, drinking and physical activity among dutch older workers. *The European Journal of Public Health*, 18(6), 644-649.
- Heper, E. (2012). Sporla ilgili kavramlar ve sporun tarihsel gelişimi. *Spor Bilimlerine Giriş (Ed.: Ertan H)*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2509.
- Hergüner, G. (1992). Eğitim-spor ilişkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 63-66.
- Huddleston, S., Mertesdorf, J., & Araki, K. (2002). Physical activity behavior and attitudes toward involvement among physical education, health, and leisure services pre-professionals. *College Student Journal*, 36(4), 555-573.
- Işık, E. N. (2006). *Öğretmen adaylarının benlik kavramları ile mesleki benlik kavramları arasındaki bağdaşımın bazı değişkenlere göre incelenmesi: Selçuk Üniversitesi örneği* (Master's thesis, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Işık, Ş. (2007). Üniversite öğrencilerinde kendini toplama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Yıl: 2008 Cilt: 2008 s.: 35 (297-306).
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum algı iletişim* [Attitude perception communication]. Ankara: V Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum, Algı, iletişim. (5. Baskı). *İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları*, s. 20-25.
- İslamoğlu, A. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Kırklareli: Beta Basım.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1998). *İnsan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Basım Yayın Dağıtım.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar* (10. Baskı). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi, s. 103.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. Evrim.
- Kandemir, M. A., & Gür, H. (2009). The use of creative problem solving scenarios in mathematics education: views of some prospective teachers. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 1628-1635.
- Kantar, H. (2010). *İşletmede motivasyon*. (1. Baskı). İstanbul: Kum Saati Yayınları.
- Karaca, S. (2008). *Orta Kademe Yöneticilerinin Liderlik Özelliklerinin Çalışanların İş Tatminine Etkisi Üzerine Bir Araştırma* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. sınıf ve lise 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Kırıkkale örneği)* (Master's thesis, Kırıkkale Üniversitesi).
- Karademir, T., Aksoy, C., & Pakyardım, C. (2021). Spora yönelik tutumun farklı branşlardaki öğretmenlere göre değerlendirilmesi: Kahramanmaraş ili örneği. *In 1. Uluslararası spor ve sosyal bilimlere multidisipliner yaklaşım kongresi 1th international congress on multidisciplinary approach to sports and social sciences* (p. 84).
- Karahan, B., & Kuru, E. (2015). Development of physical education attitude scale for students with physically, visually and hearing disabilities, *CBU J. Physical Edu. Sport Sci*, 10(1), 36-46.
- Karahuseyinoglu, M. F. (2019). Investigation of the attitudes of academicians towards sports. *Asian Journal of Education and Training*, 5(4), 589-594.
- Karakaya, Y. (2019). *Öğretmenlerin Psikolojik Dayanıklılıkları ile Motivasyonları Arasındaki İlişki* (Master's thesis, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karaköse, T., & İ. (2006). Özel ve devlet okullarında öğretmenlerin beklentilerinin iş doyumu ve motivasyon üzerine etkileri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 2(1), 3-14.
- Karaoğlu, B. (2020). Examining the Relationship between Metacognitive Awareness and Success Orientations of Physical Education and Sports Teacher Candidates. *European Journal of Educational Sciences*, 7(3), 36-47.
- Karayaman, S. (2020). Okul yöneticilerinde duygusal zekâ ve etik karar verme ilişkisi. *Turkish Studies*, 15, 4.

- Kavutçu, R. (2016). Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri (Denizli ili Merkezefendi ilçe örneği).
- Kaya, Ö., Cicicoğlu, H. İ., & Demir, G. T. (2018). The attitudes of university students towards sports: attitude and metaphorical perception. *European Journal Of Physical Education And Sport Science*.
- KAYAOĞLU, A. (2004). Saldırganlık, Sosyal Psikoloji. Ed. Sezen Ünlü. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları*.
- Kazanoğlu, İ. (2019). Lise öğrencilerinin spora yönelik tutumları ve özyeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Y. Öztaşyonar, Dü.) *Erzurum Atatürk Üniversitesi*, 1-61.
- Keser, A. (2009). Çalışma Psikolojisi. (2. Baskı). *Bursa: Ekin Basın Yayın*.
- Kınık, S. (2007). Kişilik özellikleri ile iş doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Eskişehir.
- Kırılmaz, Y., Çelen, Ü., & Sarp, N. (2003). İlköğretim öğretmenlerinde tükenmişliğin araştırılması. *İlköğretim Online*, 2(1), 2-9.
- King, W. D., Marrett, L. D., & Woolcott, C. G. (2000). Case-control study of colon and rectal cancers and chlorination by-products in treated water. *Cancer Epidemiology Biomarkers & Prevention*, 9(8), 813-818.
- Kocadağ, M. (2019). *Elektronik sporla ilgilenen ergenlerin mesleki karar düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Doctoral dissertation, Bursa Uludağ University (Turkey)).
- Koçak, Ç. (2019). The relationship between attitude towards sports and bodily-kinesthetic intelligence in university students of sport science. *Physical Education of Students*, 23(3), 147-154.
- Koçak, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları: bir ölçek geliştirme çalışması. *Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 59-69.
- Korkmaz, M., & Tuna, U. (2020). Fitness yapan bireylerin benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(3), 1-18.
- Korkutan, T. B. (2018). Meslek liselerinde çalışan öğretmenlerin mesleki doyumunu ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Kuan, T. F. (2007). *Mindfulness in early Buddhism: New approaches through psychology and textual analysis of Pali, Chinese and Sanskrit Sources*. Routledge.
- Kuzgun, Y., Sevim, S. A., & Hamamcı, Z. (1999). Mesleki doyum ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(11), 14-18.
- Langer, E. J. (1989). *Mindfulness*. Reading, MA, US: Addison-Wesley/Addison Wesley Longman.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2015). *Leadership: Theory, application, & skill development*. Cengage learning.
- Martinek, T. J., & Hellison, D. R. (1997). Fostering resiliency in underserved youth through physical activity. *Quest*, 49(1), 34-49.
- Mika, S. (1998). *Psychologia społeczna dla nauczycieli* (Social psychology for teachers). WA Żak, Warszawa.

- Molisso, V., & Masullo, M. (2018). The benefits of Sports in Specific Learning Disorders. *Giornale Italiano di Educazione alla Salute, Sport e Didattica Inclusiva*, 2(2).
- Moscovici, S. (1963). Attitudes and opinions. *Annual Review of Psychology*, 14(1), 231-260.
- Mutrie, N., & Biddle, S. J. H. (1995). The effects of exercise on mental health in nonclinical populations. *The effects of exercise on mental health in nonclinical populations.*, 50-70.
- Orkunoglu, O. (1985). Voleybol Antrenörünün El Kitabı, B.T.G.M., Ankara: Voleybol Federasyonu Yayını.
- Öksüz, Y., & Yiğit, Ş. (2020). Öğretmenlerin öğretimde bilinçli farkındalık ile mesleki doyum düzeyleri ilişkisi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 38-49.
- Öktem, T. (2021). Öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Bayburt İli Örneği).
- Özdemir, E. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin mesleki doyumları ile örgütsel güven arasındaki ilişki (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Özgüven, İ. (2005). *Bireyi tanıma teknikleri*. Ankara: PDREM Yayınları, s. 125
- Özgüven, İ. E. (1999). Psikolojik testler (3. Baskı). Ankara: PDREM yayınları.
- Öztürk, N. (1995). İlkokul öğretmenlerinin çalıştıkları okulun iklimine ilişkin algıları ile gerilim (stres) düzeyleri arasındaki ilişkiler (Doctoral dissertation, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü).
- Özyürek, L. (1983). Öğretim ilke ve yöntemleri. *AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi yayınları*.
- Papaioannou, A., & Theodorakis, Y. (1996). A test of three models for the prediction of intention for participation in physical education lessons. *International Journal of Sport Psychology*.
- Pappas, N. A., Alamanos, Y., & Dimoliatis, I. D. (2005). Self-rated health, work characteristics and health related behaviours among nurses in Greece: a cross sectional study. *BMC Nursing*, 4(1), 1-8.
- Parker, M., & Stiehl, J. (2005). Personal and social responsibility. *Standards-based physical education curriculum development*, 130-153.
- Pehlivan, İ. (1995). *Yönetimde stres kaynakları*. Ankara: Pegem Yayınları, s.11-73.
- Polat, Ş., & Yıldırım, İ. (2019). Üniversite öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi (Erzurum İli Örneği).
- Polat, Y. *Fırat üniversitesindeki kadın akademisyenlerin spora yönelik tutumlarının araştırılması* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Prodaniuk, T. R., Plotnikoff, R. C., Spence, J. C., & Wilson, P. M. (2004). The influence of self-efficacy and outcome expectations on the relationship between perceived environment and physical activity in the workplace. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 1(1), 1-11.
- Raporu, S. K. (1983). Beşinci beş yıllık kalkınma planı Gençlik ve Spor özel ihtisas komisyonu. In: Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
- Recepoglu, E., & Tümlü, G. Ü. (2015). Üniversite akademik personelinin mesleki ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1851-1868.
- RK, C. S., & Devi, K. S. (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, 80-85.

- Roberts, K., Brodie, D., Asturias, L., Campbell, R., Chadwick, C., Dench, S., ... & York, C. (1992). *Inner-city sport: Who plays and what are the benefits?*. Giordarno Bruno Culemborg.
- Salar, M. Ş., & Hulusi, A. L. P. (2021). Investigation of teachers' attitudes towards sports in Turkey. *Indonesian Journal of Sport Management*, 1(1), 20-30.
- Salehnia, B., Mizany, M., Sajadi, S. N., & Rahimizadeh, M. (2012). A comparison between attitudes of active and inactive students toward sport and physical activities. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 31, 61-65.
- Salvucci, S., Walter, E., Conley, V., Fink, S., & Saba, M. (1997). Measurement Error Studies at the National Center for Education Statistics. *Washington D. C.: U. S. Department of Education*.
- Sarica, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinin spora karşı tutumlarının araştırılması* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Selvitopu, A., & Ali, T. A. Ş. (2020). Lise öğretmenlerinin iş doyumu ve mesleki motivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(29), 23-42.
- Sepil, Y., & Kıyıcı, F. (2020). Kırsal kesimde eğitim gören öğrencilerin Spor ve Müzik faaliyetlerinin yalnızlık tutum düzeylerine etkisi (Erzurum İli Örneği). *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 3(2), 51-59.
- Sevil, T., Şimşek, K. Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksoy, M. A., & Kocaekşi, S. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını*.
- Sit, C. H., & Lindner, K. J. (2006). Situational state balances and participation motivation in youth sport: A reversal theory perspective. *British Journal of Educational Psychology*, 76(2), 369-384.
- Subulan, E. (2015). Örgütlerde yaşanan kişilerarası çatışmaların çalışanların iş doyumu üzerine etkisi ve bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Sümer, H. (2021). İlk ve orta öğretim okul yöneticilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı.
- Şahan, H. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2008(2), 248-266.
- Şen, H. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin bilişüstü yetileri kullanma durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, (2)
- Şenel, S. R. (2019). *Öğretmenlerin kişilik özellikleri ve örgütsel sessizlik ile mesleki doyum ilişkisi* (Master's thesis, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı).
- Şentürk, H. E. (2014) Spora yönelik tutum ölçeği: Geliştirilmesi, geçerliliği, güvenilirliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2012/7(2).
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2015). Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı (Çev: Baloğlu, M.), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tamer, K. (1987). Beden eğitimi ve oyun öğretimi. *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları*, 2.
- Taşdan, M. ve Tiryaki, E. (2008). Özel ve devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33(147), 54-70.

- Taşdan, M., & Tiryaki, E. (2010). Özel ve devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumu düzeylerinin karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 54-70.
- Taştan, Z. (2020). Sporda güdülenme, öz yeterlik ve spora yönelik tutum arasındaki ilişkinin modellenmesi. *Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi)*. Mersin. Ulusal Tez Merkezi.
- Taub, D. E., & Greer, K. R. (2000). Physical activity as a normalizing experience for school-age children with physical disabilities: Implications for legitimization of social identity and enhancement of social ties. *Journal of Sport and Social Issues*, 24(4), 395-414.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve Spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve Spss ile veri analizi (2. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A., & Sears, D. O. (2006). Social psychology 12th edition. New Jersey.
- Telman, N. & Ünsal, P. (2004). Çalışan memnuniyeti (1.Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Temel, A. S. (2019). Yöneticilik kademesinde görev yapmakta olan çalışanların düşünme stilleri ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. [Doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Tomik, R., Olex-Zarychta, D., & Mynarski, W. (2012). Social values of sport participation and their significance for youth attitudes towards physical education and sport. *Studies in Physical Culture and Tourism*, 19(2), 99-104.
- Tozoğlu, E., & Dursun, M. (2020). Spor bilimlerinde bilimsel araştırma süreci, Editör; Gökmen, Ö. *Spor & Bilim, Efe Akademi Yayınevi. İstanbul*. S, 7, 23.
- Tuzcuoğlu, S., & Özcan, G. (2014). Lisanslı olarak spor yapan ve spor yapmayan ortaokul öğrencilerinin üst bilişsel farkındalık düzeyleri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*. Yıl/Year: 5, Cilt/Vol:5, Sayı/Issue: 16.
- Uyar, Y. (2019). Spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi. *Erişim adresi:[Ulusal Tez Merkezi] Anasayfa (yok. gov. tr)] Erişim Tarihi, 17, 2021*.
- Uyar, Y., & Sunay, H. (2020). Spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(1), 46-58.
- Ünver, G., Ersan, K. A. R. A., & Kocaman, H. (2019). Farklı branşlardaki öğretmenlerin spora yönelik tutumlarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 38-50.
- Van Wersch, A., Trew, K., & Turner, I. (1992). Post-primary school pupils' interest in physical education: Age and gender differences. *British Journal of Educational Psychology*, 62(1), 56-72.
- Varol, R. (2017). *Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin incelenmesi (Bartın Üniversitesi örneği)* (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Vural, M. (2013). Öğrencilerin gelir düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma.
- Yanik, M. (2018). Attitudes of university students towards sport. *Journal of Education and Training Studies*, 6(5), 111-117.

- Yeniçeri, S. (2019). *Farklı branş öğretmenlerinin beden eğitimi öğretmenlerine ve beden eğitimi ve spor derslerine yönelik algılarının metaforik analizi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Yeşilyaprak, B. (2015). 21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri, gelişimsel yaklaşım (24. baskı). *Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Yeşilyaprak, B., & Boysan, M. (2015). Latent class analysis of job and life satisfaction among school counselors: A national survey. *Journal of Happiness Studies*, 16(1), 1-15.
- Yetim, U. (1993). Life satisfaction: A study based on the organization of personal projects. *Social Indicators Research*, 29(3), 277-289.
- Yıldız, A. B., Yılmaz, B., & Arı, Ç. (2017), Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Örneği), *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 35-45.
- Yıldız, N. O., & Bostancı, T. G. (2016). Bireylerin iş yaşamlarına ilişkin motivasyon düzeylerine dağcılık sporunun etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(3), 65-77.
- Yılmaz, O. (2011). Mesleki İlgi Envanteri'nin geliştirilmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.
- Yıldız, E. (2018). *Özel ve devlet okullarında çalışan branş öğretmenlerinin demografik değişkenlere bağlı olarak mesleki doyum ve anksiyete düzeylerinin karşılaştırılması* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Young, D. R., Haskell, W. L., Taylor, C. B., & Fortmann, S. P. (1996). Effect of community health education on physical activity knowledge, attitudes, and behavior: The stanford five-city project. *American Journal of Epidemiology*, 144(3), 264-274.
- Yurcu, G., & Kocakula, Ö. (2015). Konaklama işletmelerinde çalışan yalnızlığının öznel iyi oluş üzerine etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 30-41.

EKLER

EK-1. Spora Yönelik Tutum Ölçeği (Koçak, 2014)

Sayın Katılımcı,

Aşağıda sportif tutuma ilişkin görüşlerin belirleneceği sorular yer almaktadır. Bu soruları dikkatle okuyarak, yanıtınızı ☒ işareti ile belirtiniz.

Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

1)Cinsiyet:

a) Kadın () b) Erkek ()

2)Yaşınız:

a) 20-28 () b) 29-40 () c) 41-50 () d) 51-64 ()

3)Medeni durumunuz nedir?

a)Bekar () b) Evli ()

4)Eğitim durumunuz nedir?

a)Lisans () b)Yüksek Lisans () c)Doktora ()

5)Mesleki branşınız nedir?

(.....)

6)Görev süreniz nedir?

a)1-9 yıl () b)10 yıl ve üzeri ()

7)Okul türü nedir?

a)Anadolu Lisesi () b)İmamhatip Lisesi () c)Fen lisesi ()

d)Sosyal Bilimler Lisesi () e)Meslek Lisesi ()

8)Sportif aktivite yapmak için yeterli imkâna sahip misiniz?

Evet() Hayır()

9)Şu anda spor yapıyor musunuz? Evet() Hayır()

10)Yapmakta olduğunuz sportif aktivite türü?

a)Bireysel Spor () b)Takım Sportu () c)Sportif Aktivite Yapmıyorum ()

Spor yapmak;		Hiç katılmıyorum (1)	Az katılıyorum (2)	Orta Düzeyde katılıyorum (3)	Katılıyorum (4)	Tam Katılıyorum (5)
1	Stresle başa çıkmaya yardımcı olur.					
2	Sosyal statüyü artırır.					
3	İnsanı mutlu eder.					
4	Kaygıyı azaltır.					
5	Kendine güveni artırır.					
6	Can sıkıntısını azaltır.					
7	İş yaşamında başarıyı artırır.					
8	Sosyal yaşamda başarıyı artırır.					
9	Öfke kontrolü sağlar.					
10	Duygusal sağlığı geliştirir.					
11	Depresyondan korunmaya yardımcı olur.					
12	Rahatlamaya yardımcı olur.					
13	Kilo kontrolü sağlar.					
14	Çocukların fiziksel gelişimleri için önemlidir.					
15	Bağımsız yaşam tarzını korumaya yardımcı olur.					
16	İyi bir dış görünüş kazandırır.					
17	Hastalıklardan korunmayı sağlar.					
18	İnsanı sağlıklı besinlerden uzak tutar.					
19	Yaratıcılığı geliştirir.					
20	Hafızayı güçlü tutar.					
21	Karar verme becerisini geliştirir.					
22	Düşünme gücünü geliştirir.					

EK-2. Spor Farkındalığı Ölçeği (Uyar & Sunay, 2020)

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Spora özgü terimler konusundaki bilgime güvenirim.					
2. Spor olaylarını bir başka kişiyle tartışabilirim.					
3. Bir spor müsabakasında hakemin verdiği kararları yorumlayabilirim.					
4. Temel spor branşlarının oyun kuralları konusundaki bilgime güvenirim.					
5. Sporda başarılı ülkeler dikkatimden kaçmaz.					
6. Önemli spor olaylarını aklımda tutmaya çalışırım.					
7. Sporla ilgili bir haber duyduğumda o branşa özgü bilgiler kafamda canlanır.					
8. Spor alanındaki gelişmeler dikkatimden kaçmaz.					
9. Büyük spor organizasyonlarına örnekler verebilirim.					
10. Sporla ilgili ulusal/uluslararası kuruluşlara örnekler verebilirim.					
11. Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.					
12. Spor tarihine damgasını vurmuş önemli sporcuları hatırlayabilirim.					
13. Spor dallarının temel materyallerinin özelliklerini tanımlayabilirim.					
14. Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden söyleyebilirim.					
15. Spor ile ilgili kurumların işlevlerini temel düzeyde bilirim.					
16. Sporda merak ettiğim konular hakkında araştırma yapmaya çalışırım.					
17. İnsanlarla spor hakkında konuşmaktan keyif alırım.					
18. Spor programlarını izlerken seçici davranırım.					
19. Spor takımlarıyla özdeşleşmiş renkler hafızamda yer edinmiştir.					

20. Sporun benim için ne anlama geldiğini yazılı olarak ifade edebilirim.					
21. Halka açık olan spor etkinliklerine katılmaya çalışırım.					
22. Sporun stresi azaltmaya yardımcı olduğu düşünüyorum.					
23. Sporun insanın sosyalleşmesine katkı sağladığını düşünüyorum.					
24. Spor, insanların yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlar.					
25. Sağlıklı kalmak için spor yapmanın faydalı olduğunu düşünüyorum.					
26. Spor, farklı kültürlerden insanların kaynaşmalarını sağlayan bir araçtır.					
27. Etrafımda spor yapan insanlar gördüğümde onları saygıyla karşılarım.					
28. Spor yapmak beni mutlu eder.					
29. Çocukların gelişimleri için spor faydalıdır.					
30. Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmadığını düşünürüm.					

EK-3. Mesleki Doyum Ölçeği (Kuzgun vd., 1999)

		Her Zaman	Sık Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
1.	Bir kez daha dünyaya gelseniz aynı mesleğe girmek ister misiniz ?	()	()	()	()	()
2.	Yaptığınız işi önemli ve anlamlı buluyor musunuz ?	()	()	()	()	()
3.	Mesleğinizi başkalarına önerir misiniz ?	()	()	()	()	()
4.	Keşke başka bir iş yapan insan olsam dediğiniz olur mu ?	()	()	()	()	()
5.	Mesleğinizin gelişmenize olanak verdiğini düşünüyor musunuz ?	()	()	()	()	()
6.	İşyerinize hevesle gelir misiniz ?	()	()	()	()	()
7.	İşiniz ile ilgili yeni birşey öğrenmeye çalışır mısınız ?	()	()	()	()	()
8.	İşyerinizde aldığınız eğitime uygun bir iş yapıyor musunuz ?	()	()	()	()	()
9.	İşgünü sonunda kendiniz mutsuz ve bıkkın hisseder misiniz ?	()	()	()	()	()
10.	Fırsatını bulduğunuz an başka bir işe geçmeyi düşünür müsünüz ?	()	()	()	()	()
11.	Erken emekli olup bir köşeye çekilmeyi düşünür müsünüz ?	()	()	()	()	()
12.	Meslektaşlarınızla karşılaştığınızda onların işlerini nasıl yaptıklarını sorar mısınız ?	()	()	()	()	()
13.	Mesleki bilginizi artırmak için seminerlere, kongrelere katılır mısınız ?	()	()	()	()	()
14.	İşyerinde bazı engeller çalışma isteğinizi engeller mi ?	()	()	()	()	()
15.	İşinizin yeteneklerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz ?	()	()	()	()	()
16.	Mesleğinizle ilgili yayınları izler misiniz ?	()	()	()	()	()

17.	Mesleğinizi yürütürken karşılaştığınız engellere mücadele ediyor musunuz ?	()	()	()	()	()
18.	İşinin ilgilerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz ?	()	()	()	()	()
19.	Mesleğinizi değiştirmeyi düşündüğünüz anlar oldu mu?	()	()	()	()	()
20.	Meslek bilginizi artırmaya yönelik girişimlerde bulunuyor musunuz ?	()	()	()	()	()



EK-4. Etik Kurul Kararı



T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı



Sayı : E-70400699-000-2200024254
Konu : Etik Kurul Kararı

24.01.2022

DAĞITIM YERLERİNE

Fakültemiz Etik Kurulunun 17.01.2022 tarihli oturumunda alınan E-70400699-050.02.04-2200022228 sayılı, 2022/1 Fakülte Etik Kurulu Kararları konulu belgede yer alan karar metni aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Karar 10: Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalı Yüksek lisans öğrencisi Mahmut ALTUNOK'un "Farklı branş öğretmenlerinin sportif tutum ve farkındalık düzeylerinin mesleki doyum düzeyleri ile ilişkisi" başlıklı tez çalışması isteği ile ilgili yazısı ve ekleri incelendi. Yapılan görüşmelerden sonra; adı geçen araştırma çalışmasının yürütülmesinin, etik kurallarına uygun olduğuna, oy birliği ile kabul edilmesine, karar verildi.

Prof.Dr. Necip Fazıl KİSHALI
Alt Kurul Başkanı

Dağıtım:

Gereği:

Sayın Doç.Dr. Elif AKKUŞ
Mahmut ALTUNOK

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 71D3A6CC844

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ataturk-universitesi-ebys>

Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı 25240

Erzurum

Tel: +90 442 2311380

Elektronik Ağ: <http://www.atauni.edu.tr/besyo>

Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Özer TOPAL

Faks: +90 442 2311333

E-Posta: besyo@atauni.edu.tr



EK-5. Bilgilendirilmiş Onam Formu



Atatürk
Üniversitesi

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ETİK KURULU

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Mahmut ALTUNOK tarafından yürütülen "Farklı branş öğretmenlerinin sportif tutum ve farkındalık düzeylerinin mesleki yeterlilik düzeyleri ile ilişkisinin" incelenmesi amacı olan **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı:
- Araştırmanın Nedeni: ☐ Bilimsel araştırma ☒ Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi:
- Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler):

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkânı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile):

AdıSoyadı

İmzası:

Araştırmacının:

AdıSoyadı: Mahmut ALTUNOK

İmzası:

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Mahmut ALTUNOK
Doğum tarihi	
Doğum yeri	
Medeni hâli	
Uyruğu	
Adres	
Tel	
E-mail	
Eğitim	
Lisans:	Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü
Yüksek Lisans:	Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (2019)
Belgeler	3. Kademe Kıdemli Boks Antrenörlüğü 1. Kademe Fitness Yardımcı Antrenörlük C Sınıfı Boks Millilik
Yabancı Dil:	A1 İngilizce